

ISSN 0857-0086

ข ว าร ส ำ ร

ห้องสมุด

T.L.A. Bulletin ๑

ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๓๓

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ในพระราชบัญญัติของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

รายนามคณะกรรมการบริหารประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๓

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ	นายกสมาคม
ม.ล.จ้อย นันทวิชรินทร์	อุปนายกคนที่ ๑
ร.อ.หญิงประนอม ปัญญางาม	อุปนายกคนที่ ๒
นางนงลักษณ์ สุวรรณกิจ	เหรัญญิกคนที่ ๑
นางสิริมา ศรีสมวงศ์	เหรัญญิกคนที่ ๒
นางสาวสุภัทรา ฉัตรเงิน	บรรณารักษ์
นางสาวประคิษฐา ศิริพันธ์	ปฏิคม
นางวิภาวรรณ มนูญิจุ	นายทะเบียน
นางมาเรีย เหล่าสุนทร	ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์
นายเต็มใจ สุวรรณทัต	ประธานแผนกวิชาการ
นางสาวทัศนา หาญพล	ประธานแผนกประชาสัมพันธ์
นายชลัช ลียะวณิช	ประธานแผนกจัดทำวารสาร
นางสาวเรืองศรี จุลละจินดา	ประธานแผนกจัดพิมพ์
นางจุฑามาศ สุวรรณโครธ	ประธานแผนกนิเทศห้องสมุด
นางชนิษฐ์ ตันทวีรัตน์	ประธานแผนกหาทุน
นางอัมพร ปันศรี	ประธานแผนกวิจัยและพัฒนา
นางเรณู เปี้ยชื่อ	ประธานแผนกแลกเปลี่ยนหนังสือ และสิ่งพิมพ์
นางบุญพา วิศว์ไพศาล	ประธานแผนกมาตรฐานห้องสมุด
คุณหญิงแมนมาส ชวลิต	กรรมการ
นางผ่องพันธ์ รัตนภูษิต	กรรมการ
นางสาวรสำ วงศ์ยังอยู่	กรรมการ
นางสาวไข่มุกด์ มลิินทะเลข	กรรมการ
นายจุมพจน์ วนิชกุล	กรรมการ
นางสาวกานต์มณี ศักดิ์เจริญ	กรรมการและเลขานุการคนที่ ๑
นางธรรว กนกมณี	กรรมการและเลขานุการคนที่ ๒

นางวรรรัตน์ ศรีน้ำเงิน

เลขานุการบริหาร

วารสาร ห้องสมุด

T.L.A. Bulletin

ISSN 0857-0086

ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๓๓

ส า ร บั ญ

บทบรรณาธิการ

สุชาดา อมรพิเชษฐกุล

สิ่งพิมพ์ของหน่วยงานบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ไทย
สู่ชนนี้ ก็ศิริ

ไฟล์ฟูลเทกซ์ในระบบออนไลน์ : มิติใหม่ของวารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ?

สุชาดา อมรพิเชษฐกุล

Mini - micro CDS/ISIS กับงานบรรณานุกรมวารสารไทย สำนักบรรณสารการพัฒนา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สุนทรี รสสุธาธรรม

รายงานสรุปผลการวิจัยเรื่อง การสำรวจการใช้บรรณานุกรมเรื่องบทความวารสาร
ภาษาไทยทางการแพทย์

เพ็ญพิมล เขียวนาวัน จีระ อินทโกสม

อำนาจ ศรีรัตนบัลล์ อัญชลี แซ่มชุกลิน

การศึกษาระบบข้อมูลในประเทศไทย ตัวอย่างที่หนึ่ง : พัฒนาการวารสารไทย

รัตนา เตชะวสันต

นิตยสาร : ทรรศนะจากผู้อ่าน

พรทิพย์ โรจนบรรพิตยา

ห้องสมุดเฉพาะสำนักราชเลขาธิการ

ฝ่ายห้องสมุดเฉพาะสำนักราชเลขาธิการ

โครงการทดลองให้บริการสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องของหอสมุดแห่งชาติออสเตรเลีย

นลินี วงศ์ธนะชัย

ปัญหา คำถาม ความคิด คำตอบ

เพ็ญศรี ก้วยสุวรรณ

T.L.A. Bulletin

ISSN 0857-0086

"T.L.A. BULLETIN" Volume 34 number 2, April - June 1990

C O N T E N T S

Editorial

Suchada Amornpichetkul

Publications of Library and Information Science Organizations in Thailand

Sutannee Keesiri

Will Full - Text Online Files Become "Electronic Periodicals" ?

Suchada Amornpichetkul

Mini - micro CDS/ISIS for Thai Periodical Indexing of the NIDA Library and Information Center

Suntaree Rossudhadham

A Research Report on a Survey on Utilization of Thai Medical Subject Heading Indexes

Penpimol chievnavin Chira Intakosum

Ammach Sriratanaban Anchalee Chamchuklin

Thai Journals Development, 1986

Ratana Taechawasanyoo

Magazines : Readers' Opinion

Pornthip Rochanapithyakorn

Special Library of the Office of H.M.'s Principal Private Secretary

Special Library Section

ASTINFO Document Delivery Pilot Project

Nalinee Wongtanachai

Information Exchange

Pensri Guaysuwan

วารสารวิชาการรายสามเดือน ของ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ ความคิดในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
2. เผยแพร่ผลการทดลอง การค้นคว้า และการวิจัยของสถาบันที่เกี่ยวข้อง
3. เป็นสื่อกลางในการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกและผู้สนใจ

กำหนดคอกอก

ปีละ 4 ฉบับ (มกราคม-มีนาคม, เมษายน-มิถุนายน, กรกฎาคม-กันยายน, ตุลาคม-ธันวาคม)

อัตราค่าสมาชิก

จำหน่ายปลีกฉบับละ 20 บาท สมาชิกประจำปีละ 70 บาท ให้เปล่าสำหรับสมาชิกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ฯ ดิฉันตอบกลับและสมัครเป็นสมาชิก ได้ที่ นางวรรรัตน์ ศรีน้ำเงิน สำนักงานสมาคมสมาชิกและผู้สนใจต้องการเผยแพร่ความรู้ หรือแสดงความคิดเห็นโปรดส่งเรื่องที่ย้ายชลช ลียะฉนิช ห้องสมุดฯ ศูนย์รังสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อ.คลองหลวง ปทุมธานี 12121 โทร.5292 068

วารสารห้องสมุดนี้รับบทความจากผู้อ่านทุกท่าน

การส่งบทความมาตีพิมพ์ โปรดแจ้งประวัติการศึกษาตำแหน่งหน้าที่การงานของผู้เขียนพร้อมทั้งชื่อตัว นามสกุล ชื่อบทความเป็นภาษาอังกฤษและสถานที่ทำงานหรือที่อยู่ติดต่อได้ ความยาวของบทความประมาณ 10-15 หน้า มีการอ้างอิงตามหลักวิชาการ บทความที่มีภาพประกอบขอให้ส่งภาพที่ชัดเจนมาด้วย และโปรดเก็บสำเนาต้นฉบับเอาไว้ด้วย คณะผู้จัดทำจะไม่ส่งคืนต้นฉบับให้ผู้เขียน

ขอคิดเห็นที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านซึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับความเห็นของสมาคมฯ และคณะผู้จัดทำ การนำบทความไปตีพิมพ์ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการบริหารสมาคม ฯ

บรรณาธิการบริหาร

ชลช ลียะฉนิช

ที่ปรึกษาประจำฉบับวารสารปริทัศน์

พิบูลศิลป์ วัฒนะพงศ์

ภัทรา ลัดพลี

ปรางค์ โกมลสุทธิ

เรืองศรี จุลละจินดา

บรรณาธิการประจำฉบับ

สุชาดา อมรพิเชษฐกุล

กองบรรณาธิการ

แจ่มจันทร์ นพบุตรกานต์

ฉวีวรรณ สวัสดิ์

นภา เชี่ยวชูวงศ์

มันทนา เจริญแพทย์

ปรางค์ ไชยชนะ

สุนทรี รสสุธาธรรม

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบ

วรรรัตน์ ศรีน้ำเงิน

สำนักงาน

273,275 เชียงสะพานลอยสุทธิสาร

ถนนวิภาวดีรังสิต พญาไท

กทม. 10400

โทร. 2712084, 2710291

พิมพ์ที่

ทก. รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์

93-93/1 ถนนนครสวรรค์

กทม. 10100 โทร. 2814291

2819123, 2824520, 2814283

Executive Board of the Thai Library Association 1989 - 1990

Mrs. Kullasap Gesmankit	<i>President</i>
M.L. Joy Nandhivajrin	<i>Vice President I</i>
Mrs. Pranom Panya-ngam	<i>Vice President II</i>
Mrs. Nonglak Suvarnakich	<i>Treasurer I</i>
Mrs. Sirima Srisomwong	<i>Treasurer II</i>
Miss Supatra Chatngain	<i>Librarian</i>
Miss Praditta Siripan	<i>Chairman of Hospitality</i>
Mrs. Vibhawarn Manunapichu	<i>Chairman of Membership</i>
Mrs. Maria Laosunthara	<i>Chairman of Foreign Relations</i>
Mr. Temchai Suvarnadat	<i>Chairman of Continuing Education</i>
Miss Tassana Hanpol	<i>Chairman of Public Relations</i>
Mr. Shalash Liyavanija	<i>Chairman of the T.L.A. Bulletin</i>
Miss Ruangsri Jullajinda	<i>Chairman of Publications</i>
Mrs. Chuthamart Suwanakroth	<i>Chairman of Library Supervision</i>
Mrs. Knid Tantavirat	<i>Chairman of Fund Raising</i>
Mrs. Amporn Punsri	<i>Chairman of Research Projects</i>
Mrs. Renoo Piaseu	<i>Chairman of Gift and Exchange</i>
Mrs. Boonta Wissawapaisal	<i>Chairman of Library Standard</i>
Mrs. Maenmas Chavalit	<i>Member</i>
Mrs. Pongpan Rattanabusit	<i>Member</i>
Miss Rasa Wongyoungyu	<i>Member</i>
Miss Kaimook Milinthalaka	<i>Member</i>
Mr. Chumpot Wanichakul	<i>Member</i>
Miss Karnmanee Suckcharoen	<i>Secretary I</i>
Mrs. Thara Kanakamani	<i>Secretary II</i>

THAI LIBRARY ASSOCIATION

273 - 275 Viphavadee Rangsit Road, Phyathai, Bangkok 10400
Tel. 2712084, 2710291

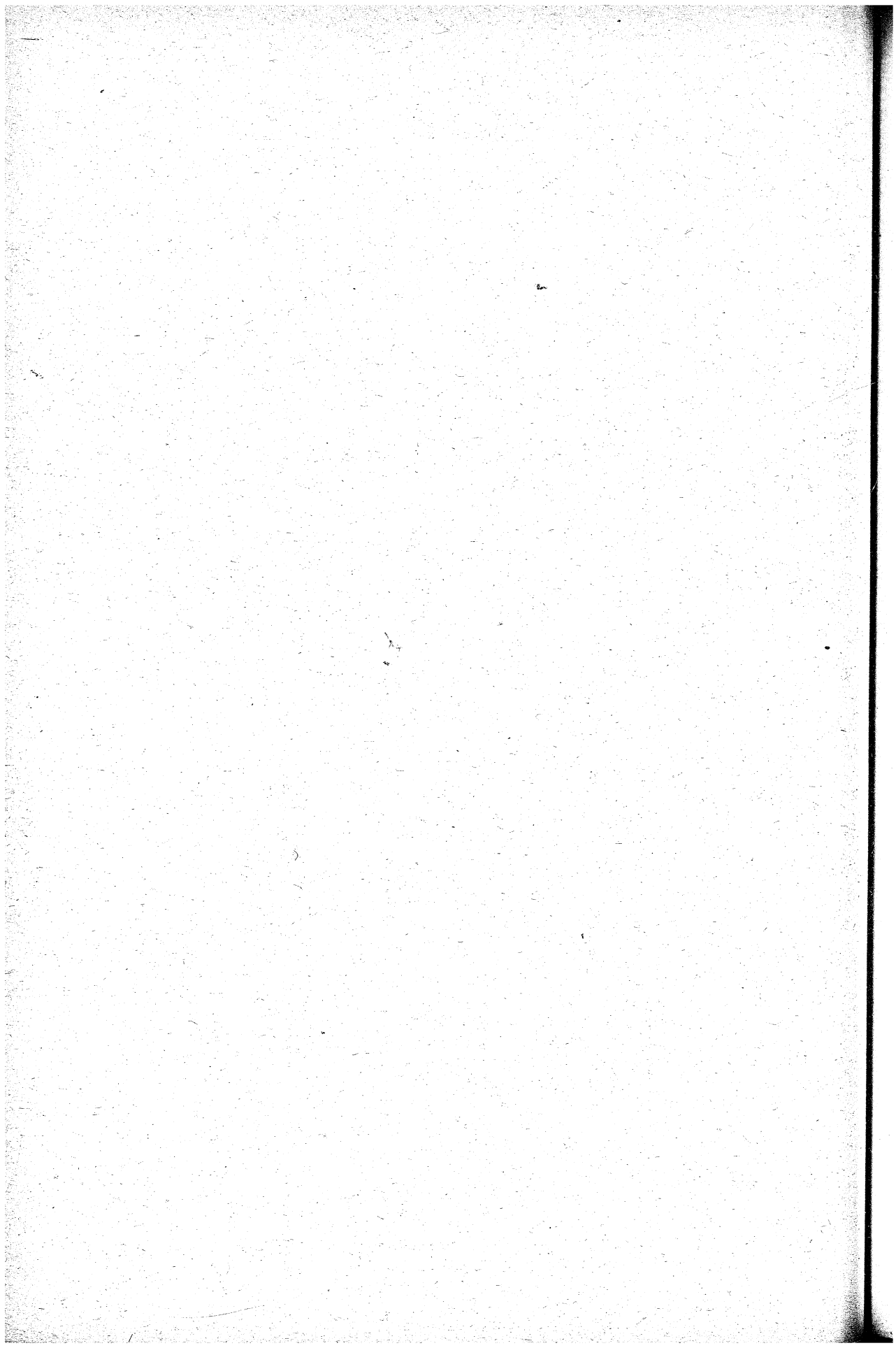
บทบรรณาธิการ

งานในโครงการหนึ่งของคณะอนุกรรมการกลุ่มวารสารและเอกสาร บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ประจำปี ๒๕๓๑-๒๕๓๒ คือ งานจัดพิมพ์วารสารปริทัศน์ เพื่อเผยแพร่แนวคิด และพัฒนาการของงานวารสารในปัจจุบัน และเนื่องจากคณะอนุกรรมการกลุ่มวารสารฯ ได้รับเชิญจากประธานแผนกวารสารในคณะกรรมการบริหาร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ให้มาร่วมจัดทำวารสารของสมาคม ฯ วารสารห้องสมุด ฉบับวารสารปริทัศน์ จึงปรากฏเป็นรูปเล่มขึ้น

แนวเรื่องของวารสาร ห้องสมุดฉบับนี้ เสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานวารสารทั้งในด้านพัฒนาการวารสารในยุคเทคโนโลยี พัฒนาการการจัดทำบรรณานุกรมวารสารไทย สิ่งพิมพ์ของหน่วยงานบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ไทย รายงานการวิจัยวารสาร วรรณคดีของผู้อ่านวารสารนิเทศสาร และโครงการบริการสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาที่อยู่ในข่ายงาน ASTINFO บทความดังกล่าวคงให้สาระและอรรถประโยชน์แก่ผู้อ่านที่สนใจได้ตามสมควร

การจัดทำวารสารห้องสมุด ฉบับวารสารปริทัศน์ นี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีก็ด้วยน้ำใจและความกรุณาของพี่น้องและเพื่อน ๆ ในวงการบรรณารักษ์ทั้งในเรื่องความอุตสาหะในการเขียนบทความ การตรวจงาน การพิสูจน์อักษร การจัดทำปก และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนในการสร้างสรรค์วารสารปริทัศน์ฉบับนี้

สุชาดา อมรพิเชษฐ์กุล

สิ่งพิมพ์ของหน่วยงานบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ไทย

สุรันนี กศิริ

๑. บทนำ

หน่วยงานบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยเฉพาะห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศต่าง ๆ เป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารนิเทศประเภทต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์และจัดระบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูล สารนิเทศตามความต้องการของผู้ใช้ ในขณะเดียวกันหน่วยงานเหล่านี้ก็เป็นแหล่งผลิตสิ่งพิมพ์และเอกสารหลายประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อประชาสัมพันธ์ห้องสมุด เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อการปฐมนิเทศ การสอน การอบรม และเพื่อประโยชน์ด้านอื่น ๆ สิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นมีทั้งสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง เช่น ข่าวสาร วารสาร เป็นต้น และสิ่งพิมพ์ทั่วไป เช่น คู่มือบริการอ้างอิง แผ่นพับประชาสัมพันธ์ คู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น สิ่งพิมพ์เหล่านี้

ได้มีการศึกษาและวิเคราะห์ไว้แล้วบ้างเป็นบางประเภท บางหน่วยงาน แต่ยังไม่มีการรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์

คณะอนุกรรมการกลุ่มวารสารและเอกสาร บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเห็นว่า สิ่งพิมพ์เหล่านี้มีประโยชน์ ควรมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อเผยแพร่แก่บรรณารักษ์และผู้ใช้ จึงมีมติให้จัดทำโครงการสำรวจสิ่งพิมพ์ทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขึ้น ในครั้งแรกได้กำหนดที่จะสำรวจสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์ แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดทั้งด้านระยะเวลาและผู้ดำเนินงาน จึงได้จำกัดประเภทสิ่งพิมพ์ที่สำรวจไว้เพียง ๗ ประเภทเท่านั้น

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ผลิตโดยหน่วยงานบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หอสมุดแห่งชาติ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ตลอดจนชมรมห้องสมุดที่เกี่ยวข้อง และเพื่อเผยแพร่ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าแก่บุคลากรในวงการบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ผู้ใช้ห้องสมุด และผู้สนใจทั่วไป

๓. ประโยชน์

๓.๑ เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ของหน่วยงานบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ไทยเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า

๓.๒ เพื่อศึกษาพัฒนาการของสิ่งพิมพ์ทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ไทย

๓.๓ เพื่อเป็นคู่มือบริการของบรรณารักษ์ในบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

๓.๔ เพื่อศึกษาคู่มือบริการที่จัดพิมพ์โดยห้องสมุดและหน่วยงานบรรณารักษศาสตร์ต่าง ๆ เป็นการลดการจัดทำคู่มือและเอกสาร

อ้างอิงที่ซ้ำซ้อน และจะได้จัดพิมพ์เอกสารอ้างอิงใหม่ ๆ ทำให้บริการได้กว้างขวางขึ้น

๔. ขอบเขต

๔.๑ ประเภทหน่วยงาน

๔.๑.๑ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งห้องสมุดกลางและห้องสมุดคณะ

๔.๑.๒ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

๔.๑.๓ ชมรมนิสิตนักศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

๔.๑.๔ คณะอนุกรรมการและกลุ่มงานของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

๔.๑.๕ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และชมรมที่เกี่ยวข้องคือ ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา และชมรมห้องสมุดเฉพาะ

๔.๑.๖ หอสมุดแห่งชาติ

๔.๑.๗ ห้องสมุดและศูนย์เอกสารสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย

๔.๑.๘ ชมรมที่เกี่ยวข้องทางด้านบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์

๔.๒ ผู้ผลิตสิ่งพิมพ์

หน่วยงานหรือบุคคลที่ผลิตสิ่งพิมพ์
ในนามหน่วยงานบรรณารักษศาสตร์และสาร-
นิเทศศาสตร์ตามที่กล่าวข้างต้น

๔.๓ ประเภทสิ่งพิมพ์

๔.๓.๑ จดหมายข่าว เป็นสิ่ง
พิมพ์ที่เสนอข่าว ความเคลื่อนไหว กิจกรรม
และสถิติของหน่วยงาน รวมถึงการแนะนำสิ่ง
พิมพ์ใหม่ๆ เรื่องที่น่าสนใจ และบทความ
ทางวิชาการและทางบรรณารักษศาสตร์

๔.๓.๒ ข่าวสารแนะนำข้อมูล
ใหม่ที่ห้องสมุดได้รับ

๔.๓.๓ วารสารวิชาการทาง
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

๔.๓.๔ คู่มือแนะนำการใช้
ห้องสมุด เอกสาร แผ่นพับ ประชา-
สัมพันธ์

๔.๓.๕ คู่มือการปฏิบัติงาน

๔.๓.๖ คู่มือบริการช่วยคิน-
คว่าอ้างอิง เช่น ตรชนี บรรณานุกรม
สาระสังเขป ทั้งในเรื่องทั่วไป และเฉพาะ
สาขาวิชา

๔.๓.๗ รายงานประจำปี

๔.๔ ระยะเวลาของสิ่งพิมพ์ สิ่งพิมพ์
ตามข้อ ๔.๓.๑-๔.๓.๓ รวมสิ่งพิมพ์ที่เคย

ผลิตมาแล้ว และสิ่งพิมพ์ที่ผลิตต่อเนื่องจนถึง
ปัจจุบัน และสิ่งพิมพ์ตามข้อ ๔.๓.๔-๔.๓.๗
รวมสิ่งพิมพ์ตั้งแต่พิมพ์ครั้งแรกจนถึง พ.ศ.
๒๕๓๐

๕. รายละเอียดของสิ่งพิมพ์ที่สำรวจ

๕.๑ สิ่งพิมพ์ตามข้อ ๔.๓.๑-๔.๓.๓
สำรวจ ชื่อสิ่งพิมพ์ กำหนดออก หมายเลข
ISSN ชื่อเดิม (ระยะเวลา) ปีที่พิมพ์ (ครั้ง
แรก -) วัตถุประสงค์ เนื้อหาโดยสรุป และ
วิธีบอกรับ

๕.๒ สิ่งพิมพ์ตามข้อ ๔.๓.๔-๔.๓.๗
สำรวจ ชื่อสิ่งพิมพ์ ชื่อผู้แต่ง ครั้งที่พิมพ์
สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ จำนวน
หน้า ชื่อชุด หมายเลข ISBN/ISSN ราคา
และเนื้อหาโดยสรุป

๖. จำนวนสิ่งพิมพ์

การสำรวจครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือใน
การตอบแบบสำรวจจากหน่วยงานบรรณา-
รักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และการค้น
คว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม ปรากฏว่า สามารถ
รวบรวมข้อมูลได้รวม ๘๒๑ รายการ จาก
หน่วยงานบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ-
ศาสตร์ไทยรวม ๑๑๗ แห่ง แม้จะไม่ครบ
ถ้วนสมบูรณ์ แต่ช่วยให้เห็นภาพรวมของสิ่ง
พิมพ์ส่วนใหญ่ของหน่วยงานเหล่านี้

๓. ผลการสำรวจและวิเคราะห์

สิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ไทยจัดพิมพ์มากที่สุด คือ คู่มือบริการช่วยกันคว่ำอึ้ง ได้แก่ วรรณกรรม บรรณานุกรม สารสังเขป รายชื่อวารสาร เป็นต้น (๓๘๑ รายการ) รองลงมา ได้แก่ คู่มือแนะนำการใช้ห้องสมุด และการใช้ทรัพยากรสารนิเทศประเภทต่างๆ (๑๖๒ รายการ) และข่าวสารแนะนำข้อมูลใหม่ที่ห้องสมุดได้รับ (๑๑๘ รายการ) สิ่งพิมพ์เหล่านี้เป็นสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้ใช้ห้องสมุด โดยเฉพาะในการค้นคว้าทรัพยากรสารนิเทศ เมื่อพิจารณาสิ่งพิมพ์ทั้งเจ็ดประเภทดังกล่าวแล้วข้างต้น อาจสรุปผลการสำรวจในแต่ละประเภทได้ดังนี้

๑. จดหมายข่าว มีจำนวนทั้งหมด ๔๔ รายการ ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ประเภทนี้ กำหนดออกส่วนใหญ่เป็นรายเดือน และราย ๓ เดือน มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน คือ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุดนั้นต่อบุคลากรของหน่วยงานและผู้ใช้ และเพื่อให้ผู้ใช้ทราบถึงทรัพยากรสารนิเทศใหม่ๆ

ข่าวสารความรู้ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสาขาอื่นๆ เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นข่าวและกิจกรรมของห้องสมุด สถิติห้องสมุด รายชื่อสิ่งพิมพ์ใหม่ บทแนะนำหนังสือและสิ่งพิมพ์ความรู้และบทความสาขามหาวิทยาลัยและที่เกี่ยวข้อง ข่าวสารความรู้ในสาขาอื่นและความรู้ทั่วไป

๒. ข่าวสารแนะนำข้อมูลใหม่ที่ห้องสมุดได้รับ มีจำนวนทั้งหมด ๑๑๘ รายการ ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จัดพิมพ์รวมทั้งห้องสมุดคณะบางแห่งด้วย สิ่งพิมพ์ประเภทนี้มีลักษณะเป็นสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องเช่นเดียวกับจดหมายข่าว ส่วนใหญ่มีกำหนดออกเป็นรายเดือน รองลงมาคือราย ๒ เดือน และราย ๓ เดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลทรัพยากรสารนิเทศที่ห้องสมุดได้รับใหม่แก่ผู้ใช้ ลักษณะเนื้อหาเป็นบรรณานุกรม รายชื่อสารบาญวารสาร วรรณกรรม สารสังเขป เป็นต้น สำหรับสิ่งพิมพ์ทั้งหมด หรือเฉพาะสาขาวิชา เฉพาะประเภท ประเภทที่มีมากที่สุด คือรายชื่อหนังสือและสิ่งพิมพ์ใหม่ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

๓. วารสารวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มีจำนวน ๑๒

รายการ ส่วนใหญ่จัดพิมพ์โดยห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มีลักษณะ เป็น สิ่ง พิมพ์ ต่อ เนื่อง เช่นเดียวกับ ๒ ประเภทแรก มีกำหนดออกที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ราย ๓ เดือน—รายปี มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ความรู้สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นสื่อความเข้าใจใน ผลงานของห้องสมุด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของบรรณารักษ์ และเพื่อเป็นสื่อความเข้าใจในผลงานของห้องสมุด เนื้อหาส่วนใหญ่ เป็นบทความวิชาการ ความรู้ งานวิจัยสาขา บรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ และที่ เกี่ยวข้อง รองลงมา เสนอข่าว ผลงาน และ กิจกรรมของห้องสมุดและหน่วยงาน ทั้งนี้ วารสารบางฉบับมีเนื้อหาหลายด้าน

๔. **คู่มือการใช้ห้องสมุด** มีจำนวน ๑๖๒ รายการ ส่วนใหญ่จัดพิมพ์โดยห้องสมุดกลางและห้องสมุดคณะ เพื่อแนะนำการใช้ห้องสมุด การใช้ทรัพยากรสารนิเทศเฉพาะประเภท มีรูปแบบการจัดพิมพ์ในลักษณะต่างๆ กันสำหรับ ข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ จุลสาร หนังสือ หรือจัดทำเป็นฉบับ ภาษาอังกฤษ เนื้อหาสำคัญของคู่มือการใช้

ห้องสมุด คือข้อมูลแนะนำห้องสมุดหรือหน่วยงานนั้นโดยส่วนรวม แนะนำบริการเฉพาะ ด้านของห้องสมุด การใช้เอกสารเฉพาะ ประเภท เฉพาะสาขาวิชา คู่มือการใช้วารสาร วรรณคดีและสาระสังเขปที่สำคัญของต่างประเทศ เช่น Chemical Abstracts เป็นต้น

๕. **คู่มือการปฏิบัติงาน** มีจำนวน ๘๘ รายการ เป็นคู่มือสำหรับใช้ปฏิบัติงานสำหรับ บรรณารักษ์และบุคลากรของหน่วยงาน มีทั้ง ที่จัดทำเพื่อใช้เฉพาะในหน่วยงาน และที่เผยแพร่แก่ภายนอก เนื้อหาสำคัญอาจจำแนกได้ ตามประเภทของงานห้องสมุด ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นงานเทคนิคดังนี้ งานวิเคราะห์เลขหมู่และ บัตรรายการ เช่น การวิเคราะห์เลขหมู่และ บัตรรายการทั่วไป การจัดหมู่หนังสือหรือ เอกสารเฉพาะประเภท หัวเรื่อง เป็นต้น งาน พัฒนาทรัพยากร เช่น คู่มือปฏิบัติงานจัดซื้อ หนังสือ บรรณานุกรมคู่มือจัดทำ นามานุกรม สิ่งพิมพ์ได้แปลเป็นต้น งานคอมพิวเตอร์กับ ห้องสมุด เช่น เรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ค้นข้อมูล การลงรายการข้อมูล เป็นต้น งาน วารสาร เช่น การลงทะเบียน การเย็บเล่ม การลงรายการวรรณคดี เป็นต้น งานโสตทัศน-

วัสดุ เช่น การทำบัตรรายการ การผลิต
โสตทัศนวัสดุ เป็นต้น นอกจากนี้ เป็นคู่มือ
งานบริการทั่วไป การฝึกงานนักศึกษาการ
ปฏิบัติงานโดยทั่วไป และคู่มืองานสิ่งพิมพ์
รัฐบาล

๖. **คู่มือบริการอ้างอิง** จำนวน ๓๘๑
รายการ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้า
สารนิเทศสาขาวิชาต่างๆ จากแหล่งสารนิเทศ
ประเภทต่างๆ มีทั้งเพื่อใช้ประโยชน์ภายใน
หน่วยงาน และเผยแพร่แก่ภายนอก ส่วนใหญ่
จัดพิมพ์โดยหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดกลาง
และภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
ต่างๆ สิ่งพิมพ์ประเภทนี้เกือบทั้งหมดเป็น
เอกสารอ้างอิง ประเภทบรรณานุกรม วรรณคดี
สารสังเขป บรรณนิทัศน์ รายชื่อสิ่งพิมพ์
นามานุกรม เป็นต้น เนื้อหาสำคัญอาจจำแนก
ได้ ๘ ประเภท คือ ข้อมูลเฉพาะเรื่อง/สาขา
วิชา เช่น กฎหมาย คนตรีไทย น้ำมัน การ
พัฒนาชนบท หัวข้อเหล่านี้เป็นการรวบรวม
ข้อมูลในรูปบรรณานุกรม สารสังเขป เป็นต้น
งานวิจัย วิทยานิพนธ์ อาจเป็นข้อมูลของ
มหาวิทยาลัย คณะ หรือภาควิชาเฉพาะแห่ง
หรือข้อมูลเฉพาะสาขาวิชา เช่น วิทยานิพนธ์

สาขามรรณารักษศาสตร์ งานวิจัยค้นพลังงาน
 เป็นต้น หนังสือและสิ่งพิมพ์ เป็นบรรณา-
นุกรมหนังสือและสิ่งพิมพ์โดยทั่วไป เฉพาะ
หน่วยงาน เฉพาะประเภท หรือที่ให้บริการ
ในห้องสมุดเฉพาะแห่ง สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง เป็น
รายชื่อสิ่งพิมพ์เนื่อง ได้แก่ วารสาร และ
หนังสือพิมพ์ ทั้งประเภททั่วไป และเฉพาะ
สาขาวิชา เฉพาะโอกาส และเฉพาะหน่วยงาน
คณบดีวารสาร คณบดีหนังสือพิมพ์ รวม
บทความวารสาร มีทั้งวารสารเฉพาะชื่อ
เฉพาะสาขาวิชา และของห้องสมุดเฉพาะแห่ง
เรื่องราวของบุคคล/สถาบัน/ห้องสมุด เป็น
การรวบรวมชีวประวัติ ผลงานและข้อมูล
เฉพาะบุคคลหรือเฉพาะห้องสมุด โสตทัศน-
วัสดุ เป็นการรวบรวมข้อมูลโสตทัศนวัสดุ
และ สิ่งพิมพ์อื่นๆ เช่น รายชื่อคัมภีร์

๗. **รายงานประจำปี** มีจำนวน ๑๕
รายการ มีทั้งที่มิกำหนดออกเป็นรายปี และ
รายงานการดำเนินงานในระยะเวลาหนึ่ง จัด
ทำขึ้นเพื่อรายงานผลงาน กิจกรรม และสถิติของ
ห้องสมุด บางรายการมีข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อ
เสนอปัญหา ข้อเสนอแนะ และแผนงาน

๘. บทสรุป

คณะอนุกรรมการกลุ่มวารสารและเอกสารฯ หวังว่าผลการสำรวจจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษากันคว้าตามสมควร และหากสนใจ กรุณาคัดตามรายละเอียดได้จากหนังสือ “สิ่งพิมพ์ของหน่วยงานบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ไทย” ซึ่งคณะอนุกรรมการกลุ่มวารสารฯ จัดพิมพ์ขึ้น เนื่องจาก

การรวบรวมข้อมูลในครั้ง^๕ยังมีข้อจำกัดหลายประการ ข้อมูลที่รวบรวมได้จึงไม่สมบูรณ์ และบางรายการต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม ดังนั้นจึงขอความร่วมมือจากห้องสมุดและหน่วยงานต่างๆ กรุณาแจ้งข้อมูลที่สมบูรณ์ให้คณะอนุกรรมการกลุ่มวารสารฯ ทราบ เพื่อประโยชน์ในการจัดพิมพ์ในโอกาสต่อไป

สุธันนี กสิกร

อาจารย์บรรณารักษ์

สำนักบรรณสารการพัฒนา

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ไฟล์ฟูลเท็กซ์ในระบบออนไลน์ : มิติใหม่ของวารสาร ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ?

โรเจอร์ ซัมมิต

แอนด์ ลี

แปลและเรียบเรียงโดย สุชาดา อมรพิเชษฐกุล

ในวงการอุตสาหกรรมออนไลน์ ค.ศ. ๑๙๘๗ เป็นปีของฐานข้อมูลฟูลเท็กซ์ (Full-text database) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่บันทึกเนื้อหาทั้งหมดของบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร เอกสารทั่วไป หรือข่าวทางวิทยุ ในฐานข้อมูลซึ่งเพิ่มเข้าไปใน Dialog Information Services ในปี ๑๙๘๗ นั้น ประมาณหนึ่งในสามเป็นฐานข้อมูลฟูลเท็กซ์ เนื้อหาทั้งหมดของบทความจากวารสารจำนวน ๓๕๕ ชื่อซึ่งคัดเลือกมาจากฉบับต่าง ๆ กัน สามารถค้นได้จากฐานข้อมูล DIALOG การเพิ่มความจุของเครื่องมือในการเก็บข้อมูลอีกทั้งความก้าวหน้าด้านคอมพิวเตอร์ ทำให้ระบบออนไลน์ก้าวหน้าและเป็นที่ยอมรับ ขณะเดียวกัน ค่าใช้จ่ายในการ

พิมพ์วารสาร และค่าส่งทางไปรษณีย์ที่สูงขึ้น ก็เป็นแรงกดดันต่อผู้ผลิตวารสาร คำถามที่เกิดขึ้นก็คือ ความก้าวหน้าในการเก็บฐานข้อมูลฟูลเท็กซ์จะทำให้การซื้อหรือบอกรับวารสารที่เป็นรูปเล่ม ตลอดจนหนังสือพิมพ์และเอกสารทั่วไปลดน้อยลงไปหรือไม่? ระบบฐานข้อมูลออนไลน์รวมไปถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น CD-RCM จะเปลี่ยนรูปแบบการส่งข้อสนเทศวารสารหรือไม่? แม้ว่าคำถามเหล่านี้ จะเป็นที่ย่อยกันหลายครั้งหลายครา แต่ก็พูดถึงเฉพาะวารสารเชิงวิชาการระดับอุดมศึกษาเท่านั้น สำหรับวารสารยอดนิยม วารสารธุรกิจ เอกสารทั่วไป และหนังสือพิมพ์แล้ว ไฟล์ฟูลเท็กซ์ในระบบออนไลน์ และในแผ่นดิสก์จะมี

* แปลและเรียบเรียงจาก Roger Summit and Ann Lee, "Will Full-Text Online Files Become 'Electronic Periodicals' ? " *Serials Review* 14 (1988) : 7-10

ผลกระทบต่อวารสารธุรกิจ และวารสารยอคนิยมหรือไม่ ?

เพื่อที่จะตอบปัญหาข้อนี้ เราจะต้องมาสำรวจว่า วารสารในรูปอิเล็กทรอนิกส์ (electronic periodicals) จะมีผลกระทบต่อสิ่งพิมพ์มากน้อยเพียงใด วารสารของบริษัท McGraw-Hill ชื่อ *Business Week* และ *Chemical Week* ถูกจัดเก็บข้อมูลในระบบออนไลน์ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๘๑ และปัจจุบันสามารถเรียกใช้จากฐานข้อมูล DIALOG และฐานข้อมูล NEXIS ของบริษัท Mead Data แม้ว่า McGraw-Hill เพิ่งจะเริ่มต้นโครงการนี้ การศึกษาวิจัยเรื่องข้อสนเทศระบบออนไลน์ ชี้ให้เห็นว่า จำนวนการบอกรับวารสารในรูปกระดาษมิได้ลดลง ที่จริงกลับพบว่า ไฟล์ในระบบออนไลน์ช่วยเพิ่มจำนวนการบอกรับวารสาร โดยการกระตุ้นผู้อ่านให้สนใจสิ่งพิมพ์ที่เขาสนใจสนใจแต่แรก อีกกรณีศึกษาหนึ่งคือ ไฟล์ *Business Dateline* จากฐานข้อมูล UMI/Data Courier บรรจุเนื้อหาบทความที่เลือกสรรจากวารสารทางด้านธุรกิจ งานวิจัยพบว่า ผู้อ่านวารสารในนครชิคาโกมิได้ยกเลิกการบอกรับวารสารชื่อ *Crain's Chicago Business* แม้จะมีบทความเลือกสรรให้เรียกใช้จากระบบออนไลน์ แต่วารสาร *Crain* ยังได้รับความนิยมจากผู้อ่านในเมืองฟีนิกซ์ (Phoe-

nix) ไมอามี (Miami) และแอตแลนตา (Atlanta) เพิ่มขึ้นอีกด้วย ดังนั้นบริษัทที่จัดพิมพ์วารสาร *Crain* จะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นจากผู้เรียกใช้ข้อมูลออนไลน์ ซึ่งไม่เคยบอกรับวารสารชื่อนี้มาก่อนในรูปของสิ่งตีพิมพ์

กล่าวโดยสรุป ยังไม่ปรากฏว่า ฐานข้อมูลฟุลเทกซ์ระบบออนไลน์ จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการบอกรับวารสารยอคนิยม ที่จริงค่อนข้างจะเป็นว่า ฐานข้อมูลฟุลเทกซ์ระบบออนไลน์ จะช่วยส่งเสริมและเกื้อหนุนในการเข้าถึงสิ่งตีพิมพ์ที่ผู้ใช้ไม่สะดวกที่จะเข้าถึง ส่วนค่าใช้จ่ายจากการเปลี่ยนรูปแบบการค้นจากสิ่งตีพิมพ์มาค้นในระบบออนไลน์เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด คำตอบคือ ขึ้นอยู่กับการออกแบบ ราคา เวลา และวิธีการเรียกใช้ข้อมูล ฐานข้อมูลออนไลน์ มิได้เป็นเพียงตัวกลางของวารสาร เอกสารทั่วไป และหนังสือพิมพ์เท่านั้น ฐานข้อมูลออนไลน์ยังช่วยให้ผู้ใช้ได้ทราบถึงความสามารถของระบบเรียกใช้ข้อสนเทศที่ช่วยให้ผู้ใช้ได้รับข้อสนเทศ ที่อาจจะต้องเสียเวลานาน ยุ่งยาก และลำบากในการค้นจากตัวเล่ม ฐานข้อมูลฟุลเทกซ์ขณะนี้ ยังไม่อาจกล่าวได้ว่า เป็นวารสารในรูปอิเล็กทรอนิกส์อย่างแท้จริง เหตุผลก็คือ ไฟล์ข้อมูลบทความวารสารนั้น เลือกสรรเก็บเฉพาะบทความ ไม่เก็บบันทึกข้อมูล

ของบรรณารักษ์การ บทปริทัศน์หนังสือ จดหมายถึงบรรณารักษ์การ และบทความรองอื่น ๆ บางไฟล์อาจจะบันทึกเพียงบทความเด่น ๆ เพียงบทความเดียวจากวารสารหนึ่งฉบับ และที่สำคัญกว่านั้น ฐานข้อมูลฟูลเทกซ์ส่วนใหญ่คือการแปลงถ่ายถอดข้อมูลจากสิ่งตีพิมพ์ออกมาในรูปข้อมูลระบบออนไลน์ สิ่งนี้เป็นผลกระทบในการถูกเรียกใช้ โดยปกติหน้าวารสารหนึ่งหน้าบรรจุข้อความได้ประมาณ ๖๖ บรรทัด ขณะที่หน้าจอไมโครคอมพิวเตอร์แสดงข้อมูลได้เพียง ๒๔ บรรทัด และในไฟล์ส่วนใหญ่เลขหน้าวารสารจะไม่ปรากฏที่จอ ผู้ผลิตยังไม่สามารถปรับปรุงให้สัดส่วนของบทความช่วงหนึ่งหรือแต่ละตอน ปรากฏบนหน้าจอเช่นเดียวกับที่ทำได้ในรูปเล่มวารสาร

ข้อจำกัดเช่นนี้จะหมดไป ถ้าวารสารในรูปอิเล็กทรอนิกส์ จะพัฒนาระบบใหม่ ดังที่ผู้ผลิตข้อเสนอระบบออนไลน์ เสนอแนะให้มีการเรียกค้นข้อมูลได้หลายวิธีให้อีกเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้ยอมรับเทคโนโลยีนั้น บทความในระบบออนไลน์ในอนาคตสามารถนำเสนอในรูปแบบทศย้อย และผู้อ่านสามารถติดตามเนื้อหาละเอียดได้ต่อไป ไบรอัน เอฟเวนี (Brian Aveney) ได้เสนอแนะไว้ว่า ในหน้าจอคอมพิวเตอร์ ควรจะแสดงเชิงอรรถ และรูปภาพให้ผู้ใช้เห็นด้วย

ขณะนี้สภาพการของระบบออนไลน์ให้ประโยชน์ที่เห็นได้ชัด บริการค้นคว้าระบบออนไลน์บางแห่งเช่น DIALOG ให้ผู้ใช้แจ้งคำถามที่ต้องการค้น เพื่อที่จะได้แยกแยะคำถาม และค้นหาคำตอบได้ตรงจากบทความจำนวนร้อย ๆ ชื่อ ความสามารถในการเรียกค้นหาข้อมูลของบริการสนทเทออนไลน์ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างแฟ้มข้อมูลเฉพาะบุคคลโดยรวบรวมเนื้อหาวารสารเฉพาะเรื่องที่ตนสนใจจากบทความจำนวนร้อยจำนวนพันบทความเพื่อบันทึกในแฟ้มข้อมูลของตน

บริการออนไลน์ยังให้ประโยชน์อื่น ๆ เช่น ผู้ใช้สามารถเรียกค้นบทความบางตอนในส่วนที่มีค่าเฉพาะที่สนใจ โดยใช้ดัชนีคำสำคัญในเนื้อหา (KWIC-Key-Word-in-Context) นอกจากนี้ยังสามารถค้นแบบกว้างๆ เช่นในเมนูของฐานข้อมูล BANKNEWS (จากวารสารชื่อ *American Banker*) ผู้ใช้สามารถเลือกหัวข้อจากเหตุการณ์ที่ผ่านไปในวัน โดยดูจากหัวข้อที่ปรากฏเรียงกันบนจอคอมพิวเตอร์ แล้วจึงค้นรายละเอียดอีกทีหนึ่งจากหัวข้อที่เลือกเช่น ไฟล์ข่าวของ McGraw-Hill จะปรากฏบนจอแต่ละครั้งจำนวนห้าหัวข้อ ผู้ใช้สามารถขอรายละเอียดในเนื้อหาของข่าวต่อไปได้ ลักษณะเช่นนี้ทำให้ฐานข้อมูลออนไลน์มีข้อได้เปรียบชัดเจนกว่าวารสารในรูปสิ่ง

ตีพิมพ์ ถ้าบริษัทผู้จัดทำฐานข้อมูลปรับปรุงระบบมาตรฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ และผู้ผลิตโปรแกรมปรับปรุงโปรแกรมให้ยืดหยุ่นได้ ผู้ใช้ก็จะเพิ่มจำนวนการใช้วารสารในระบบออนไลน์มากกว่าวารสารในรูปสิ่งตีพิมพ์

ปัจจุบันไฟล์ฟูลเท็กซ์ส่วนมาก ยังคงเป็นไฟล์ที่ไม่มีรูปภาพฟูลประกอบ การขาดรูปภาพ แผนภูมิ และกราฟ เป็นอุปสรรคสำคัญในการสร้างความนิยม ลองนึกภาพการอ่านวารสารภูมิศาสตร์ชื่อ *National Geographic* โดยที่ไม่มีรูปภาพประกอบ ! พัฒนาการเร็ว ๆ นี้ชี้ให้เห็นว่า มีวิธีการหลายวิธีที่จะแก้ปัญหาข้อนี้ วิธีแรกในการเสริมรูปภาพฟูลเข้าไปในไฟล์ออนไลน์ คือ เชื่อมหรือขยายไฟล์ ASCII เข้าไป ฐานข้อมูล TRADEMARK-SCAN ของ DIALOG ใช้เทคนิคข้อนี้ วิธีนี้ช่วยให้ผู้ใช้สามารถรับภาพในระบบออนไลน์ เช่น เครื่องหมายการค้า (trademark) โลโก (Logo) และรูปประติมากรรมอื่น ๆ เทคโนโลยีเช่นเดียวกันนี้สามารถนำไปเสริมไฟล์ที่เกี่ยวกับรูปประติมากรรมในเรืองภาพประกอบของสิทธิบัตร (Patents) หรือโครงสร้างทางเคมีของสารต่าง ๆ (chemical structures)

อีกวิธีหนึ่งที่จะนำกราฟฟิคเข้ามาในวารสารระบบออนไลน์ คือ การประสมประ-

สานใช้บริการเรียกค้นข้อสนเทศออนไลน์ตามสาย (online) กับระบบออนไลน์แบบดิสก์ (ondisc) และใช้เครื่องจักรกลช่วยในการส่งรูปภาพฟูลของต้นฉบับ วิธีนี้ทำได้สองแบบแบบแรก คือ การเชื่อมโยงระบบออนไลน์และระบบโทรสาร (facsimile) เข้าด้วยกัน โดยบันทึกข้อมูลจากบทความทั้งหมดเรียกใช้ในระบบออนไลน์แล้วถ่ายข้อมูลนั้นต่อไปยังเครื่องโทรสาร หรือไมโครคอมพิวเตอร์ที่มี facsimile card วิธีการนี้จะเหมาะสมที่สุดสำหรับวารสารฉบับใหม่ ๆ อีกแบบหนึ่งคือใช้ประโยชน์จาก CD-ROM (Compact Disc Read Only Memory) ซึ่งเหมาะสำหรับเอกสารประเภทจดหมายเหตุ ไม่ว่าจะเป็นเพียงบทความทั้งหมดหรือรูปภาพจากบทความเท่านั้น ก็สามารถเก็บบันทึกไว้ใน CD-ROM ซึ่งเชื่อมกับไฟล์ครรชนในระบบออนไลน์ตามสายหรือแบบดิสก์ ได้มีการทดลองเกี่ยวกับเทคนิควิธีนี้ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๔ บริษัท University Microfilm ได้โหลดบทความวารสารจากสิ่งตีพิมพ์ของ IEEE ลงในแผ่นดิสก์ขนาด ๑๒ นิ้ว ผลปรากฏว่าเป็นที่พอใจแก่ผู้ใช่มาก ปัจจุบันกำลังมีความคิดใหม่ในการผลิตวารสารในรูป CD-ROM การประสมประสานระบบออนไลน์ตามสาย (online) กับระบบค้นข้อมูลจากแผ่นดิสก์

(ondisk) จะเป็นแนวทางการเรียกค้นข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับการถ่ายข้อมูลกราฟ และข้อมูลแผนภูมินั้น ควรจะถ่ายข้อมูลดิบ (raw data) ลงในลักษณะที่ใกล้เคียงกับสเปรดชีต (spreadsheet-compatible format) เพราะจะทำให้ผู้ใช้สามารถดาวน์โหลด (download) ข้อมูลลงในสเปรดชีต เช่น โลตัส ๑-๒-๓ เพื่อคำนวณ และสร้างกราฟขึ้นมา วิธีการนี้พิสูจน์แล้วว่า ประสบผลสำเร็จสำหรับฐานข้อมูลด้านการเงิน ฐานข้อมูลนามานุกรม และฐานข้อมูลสถิติอื่น ๆ ซึ่งผู้ใช้สามารถขอ output ในรูปสเปรดชีตได้ ตัวอย่างเช่นฐานข้อมูล DIALOG ผู้ใช้สามารถใช้คำสั่ง REPORT เพื่อที่จะขอข้อมูลบางตัวไปใช้กับโปรแกรมสเปรดชีตต่าง ๆ ในทำนองเดียวกัน ข้อมูลตารางที่มีประกอบบทความสามารถถ่ายทอดในรูปแบบที่ผู้ใช้สามารถนำไปสร้างกราฟและแผนภูมิขึ้นเอง แนวทางนี้ส่งเสริมการใช้ข้อมูลดิบและให้สิทธิ์ผู้ใช้คำนวณเองด้วยโปรแกรมไมโครคอมพิวเตอร์

ราคาก็เป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม หากจะพยายามทำให้ผู้ใช้ยอมรับวารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ราคาก็เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้วารสารในระบบออนไลน์ ยังไม่มีข้อได้เปรียบวารสารในรูปแบบสิ่งตีพิมพ์ ฐานข้อมูล

ออนไลน์มิใช่ระบบที่ประหยัดค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อวารสาร ราคาในการ download ข้อมูลประมาณ ๑๒๐๐ bauds ของวารสารชื่อ *Business Week* หนึ่งฉบับ เสียค่าใช้จ่ายประมาณ ๗/๕ ดอลลาร์ ขณะที่ราคาวารสารวางขายหนึ่งฉบับเพียง ๒ ดอลลาร์เท่านั้น ราคาจะเป็นปัญหาสำคัญจนกว่าจะมีการโฆษณาในไฟล์ออนไลน์ งานวิจัยในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ โดย Magazine Publisher Association และ Print Waterhouse พบว่า รายได้จากการโฆษณาสูงเกือบครึ่งหนึ่งของรายได้จากการขายวารสารทั้งหมด ถ้าขาดรายได้จากการโฆษณาแล้ว ค่าใช้จ่ายของวารสารในระบบออนไลน์จะต้องสูงกว่าวารสารในรูปแบบสิ่งตีพิมพ์ ในขณะเดียวกัน ผู้ใช้ก็ยังลังเลที่จะเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มในการอ่านส่วนที่เป็นโฆษณา ทำอย่างไรจึงจะให้มีการโฆษณาโดยที่ผู้อ่านในระบบออนไลน์พึงพอใจ ผู้ผลิตวารสารระบบออนไลน์ชื่อหนึ่ง คือ วารสาร *Playboy* ได้ทดลองในเรื่องนี้ปรากฏว่า ต้องยกเลิกการจัดทำไปภายในเวลา ๕ เดือน เพราะขาดรายได้จากค่าโฆษณา สิ่งที่น่าสนใจข้อหนึ่ง คือ ผู้จัดทำข้อเสนอกในในระบบออนไลน์พยายามคิดหาวิธีที่จะแทรกโฆษณาในระบบออนไลน์ให้ได้ผลที่สุด ซึ่งเป็นการยากมาก จริง ๆ แล้วจะเป็นการง่าย

ถ้าแทรกโฆษณาใน CD-ROM เพราะสามารถแสดงภาพกราฟฟิคที่มีคุณภาพ และผู้ขายสามารถกำหนดราคาในการเรียกค้นข้อมูลได้ชัดเจน

ความต้องการประหยัดเวลาในการเรียกใช้ข้อมูลให้ทั้งข้อได้เปรียบ และข้อเสียเปรียบของฐานข้อมูลฟุลเทกซ์ โดยทั่วไปฐานข้อมูลฟุลเทกซ์ที่ผลิตจากผู้จัดพิมพ์วารสารโดยตรง เช่น วารสารชื่อ *American Banker* และ *Commerce Business Daily* จะเรียกใช้ได้เร็วกว่า ผู้ใช้สามารถเรียกค้นข้อมูลของ *American Banker* จาก DIALOG ได้ในเวลาเพียง (๑๒.๐๑ น.) และเรียกค้นจากข้อมูล EST ในวันเดียวกันที่วางแผนจำหน่าย และค้นข้อมูลหนังสือพิมพ์ชื่อ *Commerce Business Daily* ได้ในตอนเย็นล่วงหน้าหนึ่งวันก่อนที่หนังสือพิมพ์จะวางแผง ตรงกันข้ามกับฐานข้อมูลฟุลเทกซ์ที่ผลิตโดยผู้ขายบริการสืบค้นสารสนเทศ เช่น Information Access Corporation ซึ่งต้องรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ แล้วบันทึกข้อมูลลงไป มีการจัดทำกรรมสิทธิ์ให้ จึงต้องใช้เวลามากกว่าถึง ๒ วัน หรือช้ากว่าเป็นเดือน

ในปีที่ผ่านมา ฐานข้อมูลฟุลเทกซ์หลายฐาน เป็นแหล่งข้อสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์

โดยตรง (electronic sources) มากกว่าจะเป็นเพียงการแปลสิ่งตีพิมพ์ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ (electronic translations of print sources) ไฟล์ข้อมูลข่าวของ ข่าวแมกกรอฮิลล์ (McGraw-Hill) ข่าวรอยเตอร์ (Reuters) และข่าวธุรกิจ (BUSINESSFILE) ไฟล์เหล่านี้ทันสมัยทันเหตุการณ์และสามารถเรียกใช้ได้จากฐานข้อมูล DIALOG ดังนั้นไฟล์ข่าวเหล่านี้จึงเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลที่แท้จริง สำหรับผู้ต้องการข้อมูลล่าสุด ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทั่วโลก ข้อมูลข่าวเหล่านี้จะถูกถ่ายทอดในระบบอิเล็กทรอนิกส์เข้าฐานข้อมูล DIALOG ภายในเวลาเพียง ๑๕ นาที และเช่นเดียวกับไฟล์ฟุลเทกซ์อื่น ๆ ไฟล์ข่าวไม่กระทบกระเทือนการบอกรับสิ่งพิมพ์ชื่อใด ๆ เป็นไปไม่ได้ที่ผู้อ่านจะเลิกบอกรับวารสาร *Business Week* ด้วยเหตุผลที่ว่า มีไฟล์ข่าวในฐานข้อมูล McGraw Hill News ผู้อ่านวารสาร *Business Week* ก็ยังคงเลือกอ่านบทความโดยละเอียดจากตัวเล่มวารสารอยู่ ผู้ที่สนใจค้นข้อมูลในระบบออนไลน์ก็ยังคงมีอยู่เช่นกัน ด้วยเหตุผลนี้เอง ไฟล์ข่าวไม่ได้กระทบกระเทือนสิ่งตีพิมพ์ แต่จะกระทบผลถึงไฟล์อื่น ๆ ในระบบออนไลน์ เช่น ไฟล์บรรณานุกรม และไฟล์ฟุลเทกซ์ ซึ่งไม่ทัน

สมัยทันเหตุการณ์เท่า อีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้คน
ข่าวปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะค้นจากฐานข้อมูล
ข่าวมากกว่าฐานข้อมูลจากหนังสือพิมพ์

นี่คือแนวโน้มหนึ่งของความนิยมใน
ฐานข้อมูลออนไลน์ที่เป็นแหล่งปฐมภูมิโดยตรง
เป็นความจริงที่ว่า ผู้คนกว่าจะเรียกใช้ข้อสนเทศ
จากแหล่งข้อสนเทศต้นตอเดียวกับที่ผู้ผลิตวาร-
สารรวบรวมนำมาจัดพิมพ์ในวารสารของตน
ปัจจุบันผู้ใช้สามารถรับข่าวสารจากสำนักแถลง
ข่าว (Press releases) เช่นจาก PR
NEWswire BUSINESSwire และ PTS
New Product Announcement สำนักข่าวที่
เด่น ๆ เช่น AP UPI Reuters Japan Economic
Newswire และ McGraw Hill News สามารถ
เรียกใช้ได้ตรงในระบบออนไลน์ ข้อมูลล่าสุด
จากสำนักงานประชากรของสหรัฐอเมริกา
สามารถเรียกใช้ได้ทุกวัน จากฐานข้อมูล
CENDATA ปัจจุบันผลกระทบที่มีต่อหนังสือ
และวารสาร มีใช้ผลกระทบจากไฟล์ฟูลเทกซ์
แต่จะเป็นผลกระทบที่มาจากแหล่งข้อมูลปฐม-
ภูมิในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ข้อแตกต่างระหว่าง
แหล่งข้อมูลปฐมภูมิตันเหตุการณ์ข่าวต่างๆ
ในปัจจุบันกับแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งในที่นี้คือ
วารสาร ในเรื่องความละเอียดรอบคอบ และ

ความได้เปรียบในการค้นคว้าย้อนหลังจะต้อง
เกิดขึ้นต่อไป ปัจจุบันแฮ็กท์พุกจากโทรศัพท์
ของข่าวทันสมัยสามารถส่งถึงกันได้ด้วย elec-
tronic mailbox ซึ่งเป็นวิธีที่ประหยัดสำหรับ
ผู้ที่มิได้บอกรับวารสารทุกชื่อ ความจริง
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (electronic mail)
เป็นตัวอย่างอันหนึ่งของแนวโน้มเรื่องแหล่งข้อ
มูลปฐมภูมิ การประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์
(Electronic Conferences) และไปรษณีย์
อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail) จะกลาย
มาเป็นตัวกลางสำหรับนักวิทยาศาสตร์ที่ใช้แสดง
ผลงานที่กำลังวิจัยต่างๆ และจะยิ่งให้ประโยชน์
มากขึ้นถ้ามีการเชื่อมระบบ dispatch mail
เข้าด้วยกัน เช่น Dialmail ของ DIALOG
และ MCI Mail ได้เชื่อมโยงระบบเข้าด้วย
เช่น ทำให้ผลการค้นข้อมูลผ่านทางอิเล็กทรอ-
นิกส์สามารถส่งไปยังผู้ใช้รายอื่นๆ ที่มีได้ค้น
ด้วย

ฐานข้อมูลฟูลเทกซ์ในวันนี้ ยังไม่อาจ
เรียกได้ว่า เป็นวารสารในรูปอิเล็กทรอนิกส์
อย่างแท้จริง แต่พัฒนาการในปัจจุบันและ
อนาคตชี้ให้เห็นว่า อีกไม่นานมิติใหม่ของ
วารสารในรูปอิเล็กทรอนิกส์จะต้องเป็นไป ได้
โดยสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามวารสารในรูป

อิเล็กทรอนิกส์จะไม่มีผลกระทบวารสารในรูป
สิ่งตีพิมพ์แต่กลับจะช่วยเกื้อหนุน ฐานข้อมูล
ออนไลน์ที่มาจากแหล่งปฐมภูมิโดยตรง จะ
เป็นที่ต้องการและยอมรับมากขึ้น ระบบออน-
ไลน์จะยังคงเป็นตัวกลางในการตัดสินใจเลือก
กันข้ามทั้งโลก และกันเรื่องจากวารสารที่ไม่
จำเป็นต้องบอกรับ ส่วนวารสารในรูปสิ่งตี
พิมพ์ก็จะเป็นที่ยอมรับสำหรับผู้อ่านที่จะเลือก
พลิกอ่านเรื่องที่สนใจโดยละเอียดได้ และใน

บางครั้ง CD-ROM ก็สามารถใช้เชื่อมกับ
ระบบเครือข่ายออนไลน์ ซึ่งจะเหมาะสมที่สุด
สำหรับการเก็บและเรียกใช้ข้อมูลประเภทเอก-
สารจดหมายเหตุ เพราะให้ข้อมูลด้านกราฟฟิก
ได้ แม้ว่าความสมดุลง่ายในการเลือกใช้ข้อสนเทศ
ตามประเภท คือ ไฟล์ฟูลเท็กซ์ วารสารใน
รูปสิ่งตีพิมพ์ และ CD-ROM จะกำลังหรือ
เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา วารสารชื่อเด่นๆ ในรูป
สิ่งตีพิมพ์ก็ยังคงดำรงอยู่ต่อไปในอนาคต

สุชาดา อมรพิเชษฐ์กุล
บรรณารักษ์ชำนาญการ
สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Mini-micro CDS/ISIS กับงานบรรณนิเวศวิทยา
สำนักบรรณสารการพัฒนา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สุนทรี รสสุทธธรรม

สารสังเขป

สำนักบรรณสารการพัฒนาได้นำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้กับงานบรรณนิเวศวิทยาไทย ตั้งแต่ต้นปี ๒๕๓๐ เพื่อจัดสร้างฐานข้อมูลและจัดพิมพ์บรรณนิเวศวิทยาไทย โดยครั้งแรกได้ใช้โปรแกรมภาษาปาสคาลในการพัฒนาระบบงาน ต่อมาจึงได้นำโปรแกรมสำเร็จรูป Mini-micro CDS/ISIS เข้ามาใช้แทน โดยนำข้อดีในด้านการจัดเก็บและสืบค้นสารนิเทศมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับระบบงาน มีการศึกษาแบบแผนการลงรายการบรรณนิเวศวิทยาและแบบแผนการบันทึกรายการสิ่งตีพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่อ่านได้ด้วยคอมพิวเตอร์ แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับงานบรรณนิเวศวิทยา มีการวิเคราะห์และออกแบบโครงสร้างฐานข้อมูล (data base structure) และโครงสร้างระเบียบข้อมูล (record structure) (สิงหาคม ๒๕๓๐) ทดสอบ (พฤศจิกายน ๒๕๓๐) จนแน่ใจว่าการนำโปรแกรมสำเร็จรูปนี้มาใช้ (ธันวาคม ๒๕๓๐) จะให้ผลดีต่องานมากกว่าการใช้โปรแกรมภาษาปาสคาลที่พัฒนาได้ไม่นานและยังต้องปรับปรุงแก้ไขอยู่ มีการติดตามประเมินผลระบบงานอยู่เสมอเพื่อควมมีประสิทธิภาพของระบบงาน

สำนัก ฯ ได้นำโปรแกรม Mini-micro CDS/ISIS มาช่วยในการพิมพ์บรรณนิเวศวิทยาไทยปี ๒๕๓๐ ฉบับที่สองซึ่งลงพิมพ์ใน 'บรรณสาร สพบ.' ฉบับบรรณนิเวศวิทยาไทย ฉบับเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ เป็นฉบับแรก และได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปนี้ผลิตบรรณนิเวศวิทยาไทยรายสองเดือนฉบับถัด ๆ ไปควบคู่กับการแปลง (convert) สารนิเทศบรรณนิเวศวิทยา

ไทยที่จัดเก็บด้วยโปรแกรมภาษาปาสคาลให้อยู่ในรูปที่จัดเก็บด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปนี้ นอกจากนี้ก็ทยอยบันทึกบรรณานุกรมไทยปี ๒๕๒๙ ในส่วนที่ยังไม่ได้บันทึกเข้าเครื่องสลับกันไปกับงานปัจจุบัน ในปัจจุบัน (มีนาคม ๒๕๓๓) สำนักฯ ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปนี้จัดทำ 'บรรณสาร สพบ. ฉบับบรรณานุกรมไทย' และได้พิมพ์เผยแพร่บรรณานุกรมไทยประจำปี ๒๕๒๙ ไปแล้ว ขณะกำลังอยู่ระหว่างการรวมเล่มรายปีบรรณานุกรมไทยปี ๒๕๓๐ และบรรณานุกรมรัฐสภาทวิภาคีและมติชนสุดสัปดาห์ปี ๒๕๒๙-๒๕๓๑ ควบคู่กับการบันทึกบรรณานุกรมของปี ๒๕๓๑, ๒๕๓๒ และบรรณานุกรมรัฐสภาทวิภาคีและมติชนสุดสัปดาห์ปี ๒๕๓๒ อยู่ โดยคาดว่านับตั้งแต่ปี ๒๕๓๓ บรรณานุกรมรายปีจะมีกำหนดออกเร็วขึ้นกว่าเดิมหนึ่งถึงสองปี นอกจากนี้ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารนิเทศในเรื่องที่ต้องการได้คราวละหลายปีและอย่างรวดเร็ว (เป็นข้อมูลที่บันทึกแล้วประมาณ ๓๕,๐๐๐ ระเบียบและนำออกให้บริการสืบค้นแล้วประมาณ ๒๕,๕๐๐ ระเบียบ)

นอกจากนี้สำนักฯ กำลังพิจารณาโครงการจัดพิมพ์เผยแพร่บรรณานุกรมหนังสือพิมพ์ไทย ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้ได้สารนิเทศทางสังคมศาสตร์เพิ่มมากขึ้น และในอนาคตหากสำนักฯ สามารถพัฒนาโครงการพัฒนาระบบสารนิเทศด้วยระบบข่ายงานเฉพาะที่ (Local Area Network-LAN) ได้สำเร็จก็จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ศูนย์ ประสานงานสารนิเทศสาขาสังคมศาสตร์ในการศึกษาวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถาบันฯ

ความเป็นมาของการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาช่วยงานบรรณานุกรมไทย

สำนักบรรณสารการพัฒนาได้นำไมโครคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดพิมพ์บรรณานุกรมไทยตั้งแต่ต้นปี ๒๕๓๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดพิมพ์บรรณานุกรมไทย^๑ และเพื่อให้สืบค้นสารนิเทศได้ด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ มีการนำโปรแกรมภาษาปาสคาลซึ่งพัฒนาขึ้นเองมาใช้ในการจัดพิมพ์บรรณานุกรมไทยปี ๒๕๒๙ ฉบับสุดท้ายใน 'บรรณสาร สพบ.' ฉบับเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๓๐ และบรรณานุกรมไทย ปี ๒๕๓๐ ฉบับแรกใน 'บรรณสาร สพบ.' ฉบับเดือนกันยายน-ตุลาคม ๒๕๓๐

^๑ เป็นบรรณานุกรมไทยรายสองเดือนใน 'บรรณสาร สพบ.' ฉบับที่ ๑, ๓, ๕ ของปี และบรรณานุกรมไทยรวมเล่มรายปี

หลังจากได้ศึกษาองค์ประกอบและประสิทธิผลของโปรแกรมสำเร็จรูป Mini-micro CDS/ISIS รวมทั้งสำนักฯ ได้รับโปรแกรมสำเร็จรูปนี้เมื่อกลางปี ๒๕๓๐ สำนักฯ จึงได้นำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการพัฒนางานบรรณานุกรมวารสารไทยเป็นงานแรก เนื่องจากโปรแกรมสำเร็จรูปนี้เหมาะกับงานจัดเก็บและสืบค้นสารนิเทศด้วยคอมพิวเตอร์มาก อำนวยความสะดวกทั้งในด้านการสร้างโครงสร้างฐานข้อมูล (data base structure) และการสร้างโครงสร้างระเบียบข้อมูล (record structure) ด้านการบันทึก/การเรียกข้อมูลกลับมาใช้ การแสดงผล/รายงานได้หลายรูปแบบ ด้านการปรับปรุงเพิ่มข้อมูลที่ใช้สืบค้นสารนิเทศและด้านการบำรุงรักษาระบบงาน

ในบทความนี้จะกล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาระบบงานบรรณานุกรมวารสารไทยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป mini-micro CDS/ISIS นับตั้งแต่การศึกษาความเป็นไปได้ของการนำโปรแกรมสำเร็จรูปนี้มาใช้ การศึกษาแบบแผนการลงรายการและรูปแบบการบันทึกรายการบรรณานุกรมวารสารด้วยคอมพิวเตอร์ การกำหนดรูปแบบความต้องการด้านแบบบันทึกข้อมูล รายงาน/ผลลัพธ์ต่างๆ สำหรับงานจัดพิมพ์และสืบค้นสารนิเทศบรรณานุกรมวารสาร การทดสอบระบบงานและการนำไปปฏิบัติจริงว่าสามารถทำได้ผลเพียงใด

Mini-micro CDS/ISIS กับงานบรรณานุกรมวารสารไทย ของสำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

I ขั้นตอนการพัฒนาระบบงาน

๑. วัตถุประสงค์

- เพื่อจัดพิมพ์บรรณานุกรมวารสารไทยฉบับราย ๒ เดือนใน 'บรรณสาร สพบ.' ฉบับที่ ๑, ๓, ๕ ของปี และฉบับรวมเล่มรายปี
- เพื่อให้บริการสืบค้นบรรณานุกรมวารสารไทยด้วยไมโครคอมพิวเตอร์
- เพื่อสร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารทางสังคมศาสตร์

๒. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- สามารถผลิต/เผยแพร่ได้รวดเร็วขึ้น ทำให้บรรณารักษ์มีเวลาให้กับงานวิเคราะห์เนื้อหาบทความในวารสารมากขึ้นและนำออกให้บริการได้เร็วขึ้น

- ใช้สืบค้นสารนิเทศจากไมโครคอมพิวเตอร์ ทำให้ผู้ใช้ได้สารนิเทศที่ต้องการในเวลาที่รวดเร็ว และสามารถสืบค้นสารนิเทศบรรณานุกรมวารสารได้หลายปีในคราวเดียวกัน
- สามารถประยุกต์ใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารไทยจัดทำ 'บัญชีรายชื่อหัวเรื่อง (Subject Authority File) สำหรับบรรณานุกรมวารสารไทย' 'บรรณานุกรมวารสารไทยเฉพาะสาขาวิชา' หรือ 'บรรณานุกรมชีวประวัติบุคคล' ได้ และสามารถนำไปใช้กับงานบรรณานุกรมประเภทอื่นที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน เช่น บรรณานุกรมวารสารภาษาอังกฤษ บรรณานุกรมหนังสือพิมพ์ไทย/อังกฤษ นอกจากนั้นหากสำนักฯ มีพัฒนาการด้านเทคโนโลยีการสื่อสารดีขึ้น ผู้ใช้จากภายนอกก็จะใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารได้ง่ายขึ้น

๓. การศึกษาความเป็นไปได้ของการนำ Mini-micro CDS/ISIS มาพัฒนาระบบงานบรรณานุกรมวารสารไทย

- ๓.๑ ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมสำเร็จรูปนี้ในด้านการสร้างโครงสร้างฐานข้อมูล โครงสร้างระเบียบข้อมูล การบันทึกข้อมูล การประมวลผล การบำรุงรักษาเพิ่มเติม และการแลกเปลี่ยนข้อมูล ตลอดจนขอคำปรึกษาจากผู้ชำนาญการด้านปฏิบัติการของโปรแกรม CDS/ISIS
- ๓.๒ วิเคราะห์โครงสร้างรายการบรรณานุกรมวารสาร ในการจัดทำบรรณานุกรมวารสารแบบเรียงตามลำดับอักษรของหัวเรื่องนั้น จะประกอบด้วยรูปแบบการลงรายการ ๒ แบบ คือ รูปแบบสำหรับรายการบรรณานุกรม และรูปแบบการโยงเรื่องที่สัมพันธ์กัน (การโยงแบบ 'คู่ที่'/'คู่เพิ่มเติม') โดยสามารถย่อยเป็นโครงสร้างเชิงอรรถได้ดังนี้

รายการบรรณานุกรมวารสาร -	- ชื่อผู้แต่ง (อาจมีมากกว่าหนึ่งชื่อ) - ชื่อหน่วยงาน (อาจมีมากกว่าหนึ่งชื่อ) - ชื่อผู้แนะนำ/วิจารณ์หนังสือ (อาจมีมากกว่าหนึ่งชื่อ) - ชื่อบทความ - แหล่งอ้างอิง (source statement) ได้แก่ชื่อวารสาร ปีที่ ฉบับที่ เดือนปี เลขหน้า (อาจพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมากกว่าหนึ่งรายชื่อ) - หมายเหตุข้อความ - หัวเรื่อง (อาจมีมากกว่าหนึ่งหัวเรื่อง)

รายการโยง - $\left[\begin{array}{l} \text{ดูที่} \\ \text{ดูเพิ่มเติม} \end{array} \right.$ (อาจโยงไปยังหัวเรื่องอื่น ๆ มากกว่าหนึ่งหัวเรื่อง)

๓.๓ ศึกษาแบบแผนการลงรายการบรรณานุกรมวารสาร ได้อาศัย 'คู่มือการลงรายการบรรณานุกรม' (ปี ๒๕๓๑) ของคณะอนุกรรมการกล่มวารสารและเอกสาร ฯ เป็นหลัก โดยมีรูปแบบการลงรายการสำหรับบัตรยืมพื้น บทแนะนำ/วิจารณ์หนังสือ และรายการโยง ดังนี้

๓.๓.๑ แบบแผนการลงรายการบรรณานุกรมวารสารสำหรับบัตรยืมพื้น

ชื่อผู้แต่ง "ชื่อบทความ" ชื่อวารสาร ปีที่, ฉบับที่ (เดือน ปี) เลขหน้า
ภาพประกอบ ตาราง หมายเหตุข้อความ

๑. หัวเรื่อง ๒. หัวเรื่อง

๓.๓.๒ แบบแผนการลงรายการบทแนะนำ/วิจารณ์หนังสือ

"ชื่อหนังสือ โดย ชื่อผู้แต่งหนังสือ" แนะนำโดย/วิจารณ์โดย ผู้แนะนำ/
ผู้วิจารณ์หนังสือ ชื่อวารสาร ปีที่, ฉบับที่ (เดือน ปี) เลขหน้า
ภาพประกอบ หมายเหตุข้อความ

๑. หนังสือ—แนะนำ/วิจารณ์

๓.๓.๓ แบบแผนการลงรายการโยง

หัวเรื่อง

$\left\{ \begin{array}{l} \text{ดูที่} \\ \text{ดูเพิ่มเติม} \end{array} \right.$ หัวเรื่อง

๓.๔ ศึกษารูปแบบการบันทึกรายการบรรณานุกรมวารสารด้วยคอมพิวเตอร์ ในขณะที่ศึกษาและวิเคราะห์ระบบงาน ยังไม่ปรากฏว่า ได้มีการจัดทำมาตรฐานการบันทึกรายการบรรณานุกรมวารสารที่อ่านได้ด้วยคอมพิวเตอร์ ผู้จัดทำจึงได้ศึกษารูปแบบการบันทึกรายการบรรณานุกรมและโครงสร้างระเบียบของหนังสือ/เอกสาร/สิ่งพิมพ์ต่อเนื่องจากเอกสารต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบระบบงานต่อไป ดังนี้

CCAE Mini MARC ใน Balnaves, John และ Oxley, Sandra.

Workbook on Information Retrieval (๑๙๘๐)

“การประชุมทางวิชาการเรื่องมาตรฐานการลงรายการที่อ่านได้โดยคอมพิวเตอร์สำหรับหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่อเนื่องและโสตทัศนวัสดุของทบวงมหาวิทยาลัย วันที่ ๒๔-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๙”

๔. การกำหนดรูปแบบความต้องการสำหรับระบบงานบรรณานุกรมไทยด้วย Mini-micro CDS/ISIS (สิงหาคม ๒๕๓๐)

ได้มีการสร้างโครงสร้างของฐานข้อมูลและโครงสร้างของระเบียบข้อมูล ได้แก่ การสร้าง Field Definition Table (FDT), แบบบันทึกข้อมูล (Worksheets), แบบแสดงผลรายงาน (Display formats), Print worksheets, Sort Worksheets, และ Field Select Table (FST) เพื่อให้เหมาะกับโครงสร้างรายการของบรรณานุกรม มาตรฐานการบันทึกรายการที่อ่านได้โดยคอมพิวเตอร์สำหรับสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ และได้ผลลัพธ์ออกมาตรงกับแบบแผนการลงรายการบรรณานุกรม โดยมีโครงสร้างระเบียบข้อมูลบรรณานุกรมดังนี้

Tags

รายการในบรรณานุกรม

๑๐๐	รายการหลักที่เป็นชื่อบุคคล
๑๐๒	ชื่อผู้แนะนำหนังสือ
๑๐๔	ชื่อผู้วิจารณ์หนังสือ
๑๑๐	รายการหลักที่เป็นนิติบุคคล
๒๔๕	ชื่อบทความ
๒๙๐	แหล่งอ้างอิงของบทความในวารสาร (Source statement)
๒๙๒	ปีเดือนวันในรูปตัวเลข (สำหรับงานเรียงบรรณานุกรมตามลำดับวันที่)
๒๙๔	ปีในรูปตัวเลข (สำหรับงานสืบค้นสารนิเทศที่ระบุปี)
๕๐๐	หมายเหตุข้อความ
๖๐๐	หัวเรื่องชื่อบุคคล
๖๕๐	หัวเรื่องประเภทหัวข้อเรื่อง
๙๐๐	การโยงไปยังหัวเรื่องที่เป็นชื่อบุคคล
๙๕๐	การโยงไปยังหัวเรื่องที่เป็นหัวข้อเรื่อง
๙๙๙	หัวเรื่องเพิ่มเติมที่น่าสนใจแต่มิใช่แก่นของเรื่อง

คำอธิบาย

ด้านการบันทึกข้อมูล

- Tags ๑๐๐-๑๐๒, ๑๐๔, ๑๑๐ เป็นเขตข้อมูลที่สามารถมีชื่อผู้แต่งได้มากกว่าหนึ่งชื่อ
- Tags ๒๙๐ เป็นเขตข้อมูลที่สามารถปรากฏแหล่งอ้างอิงของบทความในวารสารมากกว่าหนึ่งแหล่ง
- Tags ๒๔๕, ๕๐๐ เป็นเขตข้อมูลที่สามารถใส่ search term delimiters < > ได้
- Tags ๖๐๐, ๖๕๐, ๙๙๙ เป็นเขตข้อมูลที่สามารถมีมากกว่าหนึ่งหัวเรื่องได้
- Tags ๙๐๐, ๙๕๐ เป็นเขตข้อมูลสำหรับรายการโยง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเขตข้อมูล ๖๐๐, ๖๕๐ ตามลำดับ โดยมี ^y แทนคำ 'ดูที่' และ ^y แทนคำ 'ดูเพิ่มเติม' หลัง ^y อาจมีหัวเรื่องที่ได้รับการโยงให้ดูเพิ่มเติมมากกว่าหนึ่งหัวเรื่อง (ดูรูปที่ ๑-๒ ประกอบ)

ด้านการสืบค้นสารสนเทศ

- สามารถสืบค้นได้ใน Tags ๑๐๐, ๑๐๒, ๑๐๔, ๑๑๐, ๖๐๐, ๖๕๐, ๙๙๙ และคำสำคัญที่ระบุด้วย < > ใน Tags ๒๔๕, ๕๐๐ นอกจากนี้ยังสามารถสืบค้นส่วนหน้าของรายการโยง (Tags ๙๐๐, ๙๕๐) ได้ด้วย

สำหรับรายงาน/ผลลัพธ์ต่าง ๆ ที่สำคัญสำหรับงานบรรณานุกรมวารสารไทยราย ๒ เดือน มี ๓ ชุด ได้แก่

- บรรณานุกรมวารสารชุดหนึ่งในกระดาษต่อเนื่อง (Printouts) ซึ่งเรียงระเบียบข้อมูล (records) ตามลำดับเลขประจำตัวของระเบียบที่บันทึกเข้าเครื่อง (Master File Number-MFN) ใช้เพื่อพิสูจน์อักษร (ดูรูปที่ ๓ ประกอบ)
- บรรณานุกรมวารสารไทยชุดที่สองในกระดาษต่อเนื่องที่เรียงระเบียบข้อมูลตามลำดับอักษรของหัวเรื่อง และภายใต้แต่ละหัวเรื่องเรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง/ชื่อบทความ ในกรณีที่ไม่มีชื่อผู้แต่ง โดยแต่ละระเบียบมีเลขประจำระเบียบ (MFN) พร้อมแนว

สืบค้น เพื่อประโยชน์ดำเนินงานบรรณานุกรมเล่มและเรียกข้อมูลมาแก้ไข
ในภายหลัง (รูปที่ ๔ ประกอบ)

- บรรณานุกรมชุดที่สาม เรียงตามลำดับอักษรของหัวเรื่องที่อยู่ในรูปที่จะนำออก
เผยแพร่ได้โดยไม่มีเลขประจำระเบียบและแนวสืบค้น (รูปที่ ๕ ประกอบ)

ส่วนรายงาน/ผลลัพธ์ต่าง ๆ สำหรับงานบรรณานุกรมไทยรวมเล่มรายปีนอกจากประ
กอบด้วยการนำข้อมูลของบรรณานุกรมในปีนั้นมารวมกันทั้งหมด และให้คอมพิวเตอร์จัดเรียงข้อมูล
ชุดที่สองและชุดที่สามเพื่อจัดทำบรรณานุกรมไทยแล้ว ยังมีการนำข้อมูลมาจัดทำ 'บรรณานุกรม
เรียงตามชื่อผู้แต่ง' และ 'บัญชีรายชื่อหัวเรื่อง' (Subject Authority File) เพื่อใช้เป็นคู่มือ
ช่วยตรวจสอบการให้หัวเรื่องให้อยู่ในแนวเดียวกันอีกทางหนึ่ง (รูปที่ ๖ ประกอบ)

๕. การทดสอบระบบงาน (พฤศจิกายน ๒๕๓๐)

ในการทดสอบได้คัดเลือกข้อมูลบรรณานุกรมไทยปี ๒๕๒๙ บางส่วนที่มีแบบแผนใน
การลงรายการปกติและแบบที่มีเงื่อนไขเป็นพิเศษมาเป็นตัวอย่าง ประมาณ ๑๖๐ รายการ มี
การทดสอบทั้งแต่งงานบันทึกข้อมูลจนถึงการพิมพ์ออกมาเป็นบรรณานุกรมเรียงตามลำดับอักษรของหัว
เรื่องได้ โดยคอยแก้ไขปรับปรุงระบบงานจนแน่ใจว่าสามารถนำไปใช้งานได้จริงตรงตาม
วัตถุประสงค์

๖. ขึ้นปฏิบัติงานจริง (ธันวาคม ๒๕๓๐ ถึงปัจจุบัน)

เริ่มบันทึกข้อมูลบรรณานุกรมไทย ปี ๒๕๓๐ ฉบับที่สองซึ่งลงพิมพ์ใน 'บรรณสาร
สพบ.' ฉบับเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ ต่อจากนั้นก็ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่พัฒนาให้
เหมาะสมกับงานบรรณานุกรมไทยแล้วนี้ จัดทำบรรณานุกรมไทยใน 'บรรณสาร สพบ.' ๑ ฉบับ
ถัด ๆ ไป (ฉบับที่ ๑, ๓, ๕ ของปี) จนถึงปัจจุบัน ควบคู่กับการใช้จัดทำบรรณานุกรมไทย
รวมเล่มรายปี ๒๕๒๙ ได้สำเร็จเป็นเล่มแรกเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๓๒ ขณะนี้ (มีนาคม
๒๕๓๓) บรรณานุกรมไทย ปี ๒๕๓๐ ฉบับรวมเล่มใกล้จะเสร็จอีกเล่มหนึ่ง โดยจะมีบรรณานุกรม
รวมเล่มรายปีอีกรายชื่อหนึ่งจะเสร็จตามต่อมา คือ 'บรรณานุกรมรัฐสภาทวิภาคีและมติชน
สุกสถิตย์ ปี ๒๕๒๙-๒๕๓๑' ซึ่งได้รับการบันทึกข้อมูลตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๓๒

๗. การประเมินผลงาน

มีการประยุกต์และปรับปรุงแก้ไขระบบงานอยู่เสมอโดยเฉพาะโครงสร้างระเบียบข้อมูล
บรรณานุกรมนับตั้งแต่ระยะแรกของการทดสอบระบบงาน ที่สำคัญได้แก่

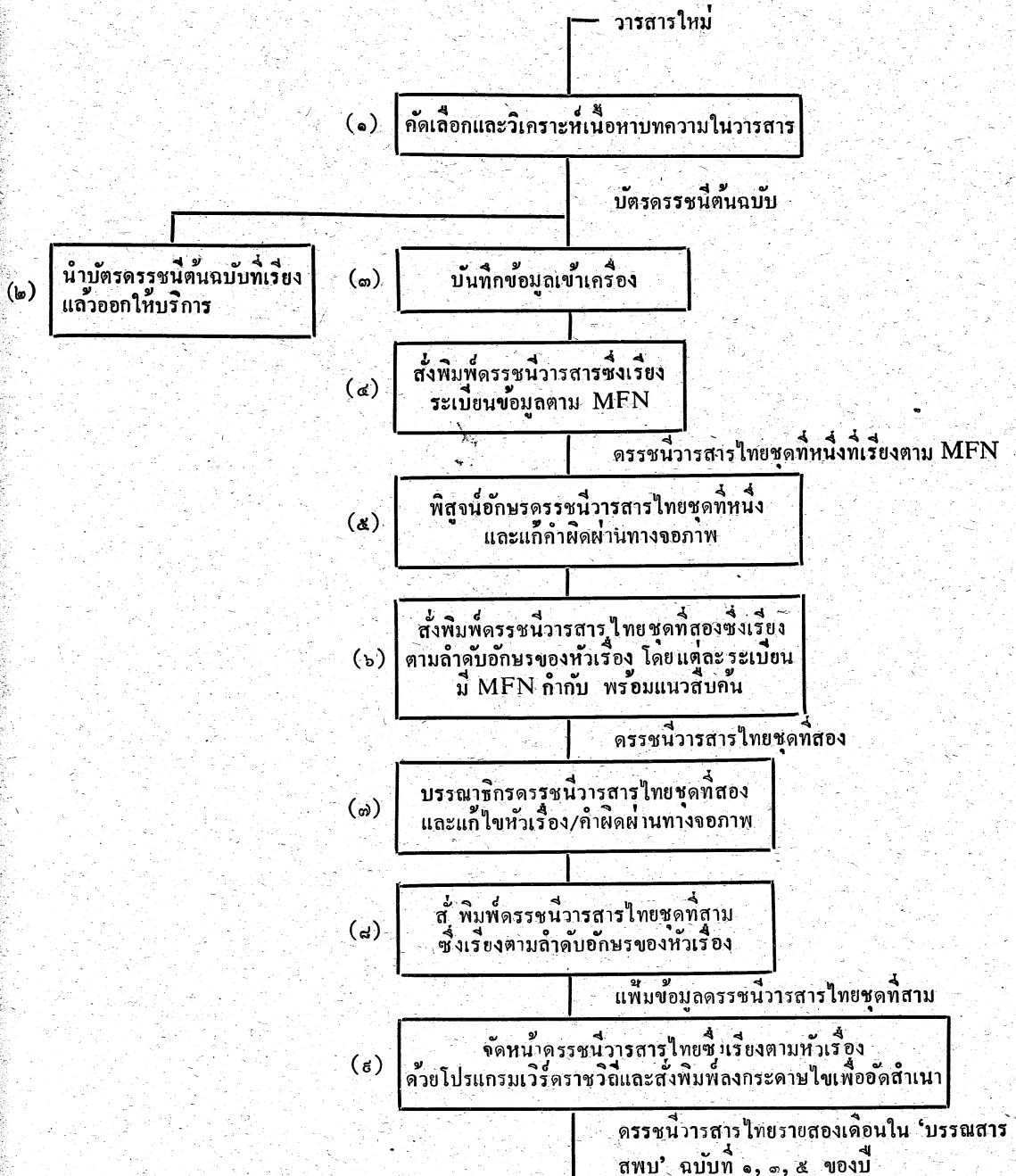
- ในรายการที่แสดงผู้รับผิดชอบต่องานเขียน คือ Tags ๑๐๐, ๑๐๒, ๑๐๔, ๑๑๐ เดิมใช้ < > กรอบชื่อผู้แต่ง ต่อมาได้เปลี่ยนใช้ ^a และ/หรือ ^b และ/หรือ ^c กำกับข้างหน้าชื่อผู้รับผิดชอบผลงานคนที่ ๑ และ/หรือ คนที่ ๒ และ/หรือคนที่ ๓ ตามลำดับ เพื่อประโยชน์ด้านการพิมพ์ชื่อผู้แต่งให้เป็นตัวพิมพ์หนักได้ในกรณีเรียงตามชื่อผู้แต่ง และหากมีผู้แต่งมากกว่า ๓ คน จะใช้ ^s กำกับหน้าข้อความ 'และคนอื่น ๆ' หากผู้รับผิดชอบผลงานเป็นผู้แปลหรือใช้นามแฝง จะใช้ ^t นำหน้าคำ 'ผู้แปล' / 'นามแฝง'
- มีการรวบรวมเรื่องประเภทนิเทศ/สถานที่ทางภูมิศาสตร์ให้รวมกับหัวเรื่องที่เป็นหัวข้อเรื่อง เพราะมิได้คิดที่จะนำหัวเรื่องประเภทเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ผลิตผลลัพธ์ในรูปอื่นนอกเหนือจากบรรณานุกรมเรียงตามหัวเรื่องและบรรณานุกรมเรียงตามชื่อผู้แต่งเป็นหลัก ส่วนรายการหัวเรื่องที่เป็นชื่อบุคคล (Tag ๖๐๐) ได้แยกไว้ให้ เพื่อว่าหากมีความคิดจะจัดทำบรรณานุกรมชีวประวัติบุคคลต่อไปก็สามารถจัดทำได้ทันที
- มีการแยกการโยง (Tags ๕๐๐, ๕๕๐) ออกจากรายการบรรณานุกรม เพื่อมิให้รายการโยงปรากฏเป็นส่วนเกินต่อท้ายรายการบรรณานุกรมหรือมีรายการบรรณานุกรมปรากฏอยู่ในรายการโยง

จากการพัฒนาระบบงานบรรณานุกรมวารสารด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Mini-micro CDS/ISIS สามารถนำมาช่วยจัดพิมพ์บรรณานุกรมวารสารไทยฉบับรายสองเดือนและฉบับรวมเล่มรายปี ได้สำเร็จ ตลอดจนใช้สืบค้นได้ด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี และนับตั้งแต่โปรแกรมสำเร็จรูปนี้มี Version ๒ ทางสำนักก็ได้นำมาใช้พัฒนาระบบงานตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ ในปัจจุบันโปรแกรมสำเร็จรูปนี้สามารถใช้กับงานบรรณานุกรมวารสารได้ดีตรงตามวัตถุประสงค์ถึงแม้บรรณานุกรมฉบับรวมเล่มรายปี ๒๕๓๐ จะมีกำหนดออกเร็วกว่าที่เคยส่งให้โรงพิมพ์พิมพ์ประมาณครึ่งปี ทั้งนี้เพราะก่อนหน้านั้นต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งกับงานบันทึกข้อมูลบรรณานุกรม ปี ๒๕๒๙ ย้อนหลัง และแปลง (convert) ข้อมูลที่เคยบันทึกด้วยโปรแกรมภาษาปาสคาลให้อยู่ในรูปที่บันทึกด้วยโปรแกรม Mini-micro CDS/ISIS ด้วยเหตุที่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่บรรณานุกรมวารสารไทยรวมเล่มปี ๒๕๒๙ แล้วและปี ๒๕๓๐ ใกล้จะเสร็จจึงคาดว่าบรรณานุกรมรวมเล่มปีถัด ๆ ไปคงมีกำหนดออกเร็วขึ้นกว่าเดิม กระนั้นก็ตามผู้จัดทำก็ยังศึกษาและติดตามความก้าวหน้าของโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำมาพัฒนาระบบงานบรรณานุกรมวารสารให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

สำหรับขั้นตอนของการจัดทำบรรณานุกรมวารสารไทยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปที่สามารถสรุปให้เห็นในแผนภูมิที่ ๑

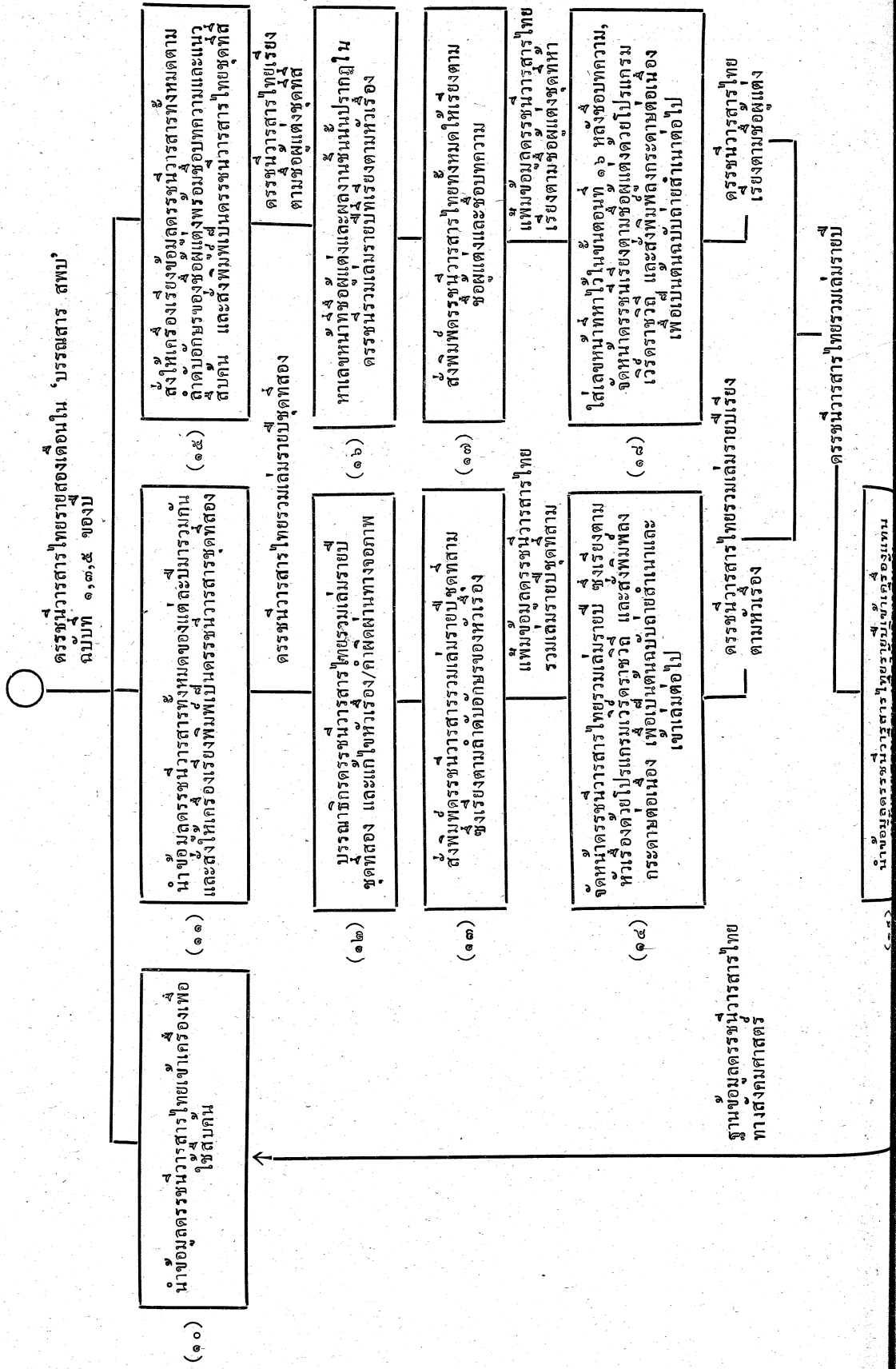
แผนภูมิที่ ๑

ขั้นตอนการจัดทำบรรณานุกรมวารสารไทยด้วยโปรแกรม Mini-micro CDS/ISIS

(มีต่อหน้าถัดไป)

ขั้นตอนการจัดทำคํารวชั้ นวาระสารั้ ไทยด้วยโปรแกรม Mini-micro CDS/ISIS

สำหรับการจัดทำ 'บรรณานุกรมวิทยาสานรฐสัปดาห์ และมคชนสัปดาห์' รวมเล่มรายปี จะนำบัตรบรรณานุกรมฉบับของทั้งปีนำออกให้บริการก่อนและบันทึกข้อมูลเข้าเครื่องในภายหลัง มีขั้นตอนการจัดทำบรรณานุกรมเรียงตามหัวเรื่องและชื่อผู้แต่งเหมือนบรรณานุกรมวารสารไทยรวมเล่มรายปี ต่างกันตรงที่การพิมพ์บรรณานุกรมนี้จะพิมพ์ลงกระดาษไข เพื่ออัดสำเนาต่อไป

๘. ตัวอย่างรูปแบบต่างๆ สำหรับระบบงานบรรณานุกรมวารสาร

ประเภทของระเบียบข้อมูล (P/N)

100 ชื่อผู้แต่ง (^abc) _____

102 ชื่อผู้แนะนำหนังสือ (^abc) _____

104 ชื่อผู้วิจารณ์หนังสือ (^abc) _____

110 ชื่อหน่วยงาน (^abc) _____

245 ชื่อบทความ _____

290 Source statement ^a _____

292 ปี เดือน วัน _____ 294 ปี _____

M - Modify R - Right just S - Shift D - Delete C - Center
A - Add field <TAB> - Previous * - Next X - Exit
PIN / 1

500 รับผิดชอบ _____

600 หัวเรื่องที่เป็นข้อบุคคล (^a) _____

650 หัวเรื่องอื่น ๆ (^a) _____

999 คำสำคัญเพิ่มเติม (a) _____

M - Modify R - Right just S - Shift D - Delete C - Center
A - Add field <TAB> - Previous * - Next X - Exit
PIN / 2

รูปที่ 1 แบบบันทึกข้อมูล (Worksheet) สำหรับรายการบรรณานุกรม ซึ่งมีสองหน้าจอ

900 การเรียงไปยังหัวเรื่องชื่อบุคคล (axy) _____

950 การเรียงไปยังหัวเรื่องอื่น ๆ (axy) _____

M - Modify R - Right just S - Shift D - Delete C - Center
A - Add field <TAB> - Previous # - Next X - Exit
PINW1 / 1

รูปที่ 2 แบบบันทึกข้อมูล (Worksheet) สำหรับรายการโยง

2327

- (110) ^aกรมปลัดทัว. สถาบันพัฒนาฝึกอบรมและวิจยาคณะแห่งชาติ
- (245) ไชยศรีมยเกิร์ต รสชาติที่เ็นอาชญาเสธได้
- (290) ^aข.เกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือb18,1 (ม.ค.-มี.ค.32) 8-10
- (650) ^aไชยศรีมยเกิร์ต

2328 (100) ^aวิวัฒน^านามแพง

- (245) ช่างชัย สุตกรหนึ่งบนเส้นทางความสำเร็จเชิงธุรกิจ
- (290) ^aน.พลโลกb2,23 (ก.ค.32) 67-74 ภาพประกอบ
- (650) ^aช่างชัย

2329 (100) ^aทอม ลากิณ^านามแพง

- (245) ช้องกง นักร้องน้ำรัจก
- (290) ^aน.พลโลกb2,22 (ส.ค.32) 84 ภาพประกอบ
- (650) ^aช้องกง

2330 (100) ^aพูนทรัพย์ วัฒนวงศ์ศิริ

- (245) อนาคตช้องกง...สู่กาเ็นกามือจีน
- (290) ^aน.พลโลกb2,22 (ส.ค.32) 22-26 ภาพประกอบ
- (650) ^aช้องกง

2331 (100) ^aอภมล อิงคทานนท์

- (245) ภิรมส ชาร์ดี นักประพันธ์ต้นตอดิน
- (290) ^aไชยคลาสb6,64 (ส.ค.32) 187 ภาพประกอบ
- (600) ^aชาร์ดี,ภิรมส

2332 (100) ^aไตรรัตน์ สุนทรประวัตร

- (245) ชุน เชน นายกรัฐมนตรีจาเ็นแห่งกรุงพนมเปญ
- (290) ^aผู้นำธุรกิจb3,35 (พ.ย.32) 91-94
- (600) ^aชุน เชน

2333

- (245) จากเงิน 15 เหรียญสู่ธุรกิจพันล้านของคนสู้ชีวิต...มิตเตอร์ไช
- (290) ^aคลังสมองbฉ.76 (ต.ค.32) 32-36
- (500) ^aประกอบกิจการกิจอัมมและเครื่องประดับ
- (600) ^aไช,คัมภีร์ เค.

2334

- (950) ^aกระดาสายของหีระลิกจากกระดาสายyขึ้นดา เพียรyคอกไม้กระดาสายyนักรบยพรกระดาสายyว่าวกระดาสาย

2335

- (950) ^aกรุงเพทมหานครyนั่งเมือง--กรุงเพทมหานคร

2336

- (950) ^aกลุ่มธุรกิจเ็นหรัลyกลุ่มโรงแรมเ็นหรัลสาขา

กระจก, อดสากรรม

0005สมบัติ นานิชชีวะ "ผมไม่มีจิตใจที่จะผูกขาด" ผู้จัดการรายเดือน 7,72 (ก.ย.32)
174-176 ความเห็นของกรรมการผู้อำนวยการบริษัทกระจกไทยอาชาสี
ต่อการตั้งโรงงานกระจกเพิ่ม (มีชีวประวัติ)

^อกระจก, อดสากรรม

กระดาษชำระ--การตลาด

0006"กระดาษชำระ 900 ล้าน สงครามและความผูกพัน ทนทางแห่งความตายของผู้ผลิต
ทางออกที่ไม่ต้องเลือกทางเดิน" มีเดีย 6,65 (พ.ย.32) 86-91 ตาราง
^อกระดาษชำระ--การตลาด

0007รำไพ เกตุดี "ต้นทุนกับราคา ปัญหาโลกแตกของกระดาษมัน" คู่แข่ง 10,109
(ต.ค.32) 32-43

^อกระดาษชำระ--การตลาด

กระดาษสา

2334

ดูเพิ่มเติม ของที่ระลึกจากกระดาษสา

จินดา โพธิ์

ดอกไม้กระดาษสา

บัตรอวยพรกระดาษสา

ว่าวกระดาษสา

0008ปานทิพย์ เปลียนโมฬี "กระดาษสา กระดาษเงินกระดาษทองของยุคนี้" อดสากรรมสาร
32,4 (เม.ย.32) 32

^อกระดาษสา

0009บุญ จันทรประสิทธิ์ "ประโยชน์ใช้สอยจากกระดาษสา" อดสากรรมสาร 32,4
(เม.ย.32) 25-27

^อกระดาษสา

0011วิทยา นาคธร "กว่าจะมาเป็นกระดาษสา" อดสากรรมสาร 32,4 (เม.ย.32) 15-18

^อกระดาษสา

0010เขาวนิจ ทองพหลุสจจะ และ ภยษณา รวยอาจัน "การทำกระดาษสาในภาคเหนือ"
อดสากรรมสาร 32,4 (เม.ย.32) 6-14 ภาพประกอบ ตาราง

^อกระดาษสา

รูปที่ 4 ตัวอย่างดรรชนีวารสารไทยเรียงตามลำดับอักษรของหัวเรื่อง ชุดที่ 2

โดยมี MFN และแนวสืบค้นกำกับแต่ละรายการดรรชนี

หมวดอักษร ก

กฎหมาย

วิจารณ์ญาณ, นามแฝง "วิกฤตการณ์ความล้มเหลวของกฎหมายไทย การพัฒนาที่ก้าวไม่ทัน
การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ" อรุณสวัสดิ์ 2,17 (ส.ค.32) 38-43 ตาราง

กบนา

พายัพ ปันเกิดุ "กบนา : ความหวังใหม่ของธุรกิจการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ"

สรุปข่าวธุรกิจ 20,19 (1-15 ต.ค.32) 32-40 ภาพประกอบ

การเลี้ยงในบ่อซีเมนต์และการตลาด

กมลลา สุโกศล

"เลิกพูดว่าเธอเก่งแต่ร้องเพลงเสียที่ได้ไหม.!? " ผู้จัดการรายเดือน 7,72

(ก.ย.32) 8-12

กรวดิตามินเอ

แพทย์หาญ, นามแฝง "แก่ก่อนวัย" ไฮคลาส 6,65 (ก.ย.32) 121-122

การใช้กรวดิตามินเอ เป็นยาลดรอยเหี่ยวย่น

กระจก, อดุสหากรรม

สมบัติ พานิชชีวะ "ผมไม่มีจิตใจที่จะผูกขาด" ผู้จัดการรายเดือน 7,72 (ก.ย.32)

174-176 ความเห็นของกรรมการผู้อำนวยการบริษัทกระจกไทยอาชาสี

ต่อการตั้งโรงงานกระจกเพิ่ม (มีชีวะประวัติ)

กระดาศหำระ—การตลาด

"กระดาศหำระ 900 ล้าน สงครามและความผูกพัน ทนทางแห่งความตายของผู้ผลิต

ทางออกที่ไม่ต้องเลือกทางเดิน" มีเดีย 6,65 (พ.ย.32) 86-91 ตาราง

รำไพ เกตุดี "ต้นทุนกับราคา ปัญหาโลกแตกของกระดาศหำระ" คู่แข่ง 10,109

(ต.ค.32) 32-43

กระดาศหำ ดุเพิ่มเติม ของที่ระลึกจากกระดาศหำ

จันตา โนธิ

ดอกไม้กระดาศหำ

บัตรอวยพรกระดาศหำ

ว่าวกระดาศหำ

ปานทิพย์ เปลี่ยนโมฬี "กระดาศหำ กระดาศเงินกระดาศทองของยุคนี้"

อดุสหากรรมสาร 32,4 (เม.ย.32) 32

รูปที่ 5 ตัวอย่างดรรชนีวารสารไทยเรียงตามลำดับอักษรของหัวเรื่อง ชุดที่ 3

08765 "เจ้าสาวชิน โสภณนิช นายเบงกัผู้ยิ่งใหญ่" ดอกเบี๋ย 6,72 (มิ.ย.30) 34-48

S1 : ชิน โสภณนิช

09734 พันศักดิ์ วิญญรัตน์ "การต่อสู้ของชิน โสภณนิช

กับธนาคารอาณานิคม!" ผู้จัดการ 4,46 (ก.ค.30) 96-111

S1 : ชิน โสภณนิช

S2 : ธนาคารกรุงเทพ

13774 "ทูลพล...เจ้าสาวชิน โสภณนิช" ดอกเบี๋ย 6,82 (เม.ย.31) 170-193

ชิน โสภณนิช ในการระณะของบุญชู โรจนเสถียร เฉลิม ประจวบเหมาะ
วิระ รมยะรูป และจิตรกร สุวรรณนิธย์

S1 : ชิน โสภณนิช

13776 "แล้วก็ถึงวันที่ ชิน โสภณนิช นอนอย่างสงบ" ดอกเบี๋ย 6,80

(ก.พ.31) 31-พิเศษ 7 มีบทสัมภาษณ์บุตรชายและบุตรสาวทั้ง 7 คน

S1 : ชิน โสภณนิช

S2 : โสภณนิช--ชื่อสกุล

13777 สมชัย วงศาภาคย์ และ ธนธรรณ จันทรมิ "หลัง 'ชิน โสภณนิช'

ทายาท-ตัวใครตัวมัน?" ผู้จัดการ 5,53 (ก.พ.31) 36-64

S1 : ชิน โสภณนิช

S2 : ชื่อสกุล--โสภณนิช

14857 "ธนราชันย์ : <ชิน โสภณนิช> โดย กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน"

วิจารณ์โดย ฉายศิลป์ เขียวชาญวัฒน์ ว.บริหารธุรกิจ 11,45

(ม.ค.-มี.ค.31) 68-71

S2 : หนังสือ--วิจารณ์

15595 เรื่องยศ จิตรประวัติ "บทรายงาน ชิน โสภณนิช ความสำัญที่ไม่ธรรมดา

หลักการและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นครรลองสู่ธนราชันย์ของเขา"

ผู้นำธุรกิจ 2,17 (พ.ค.31) 93-100 ภาพประกอบ

S1 : ชิน โสภณนิช

15602 "ธุรกิจครอบครัวโสภณนิช" สได์ล 3,32 (2531) 93-100 ภาพประกอบ

กิจการหลักคือ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด โดยมี<ชิน โสภณนิช> เป็นผู้เริ่มก่อตั้งธุรกิจ
และคุณ<ชาตรี โสภณนิช> เป็นผู้บริหารหลักของครอบครัวในปัจจุบัน

S2 : ธุรกิจครอบครัวโสภณนิช / ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

II บริการบรรณนิวารสารไทยของสำนักบรรณสารการพัฒนา

สำนักบรรณสารการพัฒนาได้พิมพ์เผยแพร่บรรณนิวารสารไทยฉบับรวมเล่มรายปีตั้งแต่ปี ๒๕๐๗ จนถึงปัจจุบัน โดยได้จัดทำบรรณนิวารสารไทยทางสังคมศาสตร์นับตั้งแต่จำนวน ๔๐ รายชื่อในระยะแรกจนถึงจำนวนประมาณ ๒๒๐ รายชื่อในปัจจุบัน

บริการบรรณนิวารสารไทยของสำนัก ฯ สามารถจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. บริการบรรณนิวารสารไทยในรูปเล่ม ได้แก่ บรรณนิวารสารไทยรายสองเดือนใน 'บรรณสาร สพบ.' ฉบับที่ ๑, ๓, ๕ ของปี บรรณนิวารสารไทยรวมเล่มรายปี และบรรณนิยามรัฐสภาพิจารณาและมติชนสุดสัปดาห์ รวมเล่มรายปี

๒. บริการสืบค้นบรรณนิวารสารไทยด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ นับตั้งแต่มีการบันทึกบรรณนิวารสารไทยเข้าเครื่องตั้งแต่ต้นปี ๒๕๓๐ จนถึงปัจจุบัน (มีนาคม ๒๕๓๓) ได้บันทึกข้อมูลบรรณนิวารสารไทยปี ๒๕๒๔-ปี ๒๕๓๒ และ 'บรรณนิยามรัฐสภาพิจารณาและมติชนสุดสัปดาห์' ปี ๒๕๒๔-ปี ๒๕๓๒ บางส่วน รวมเป็นจำนวนประมาณ ๓๕,๐๐๐ ระเบียบ (รวมรายการโยงด้วย) โดยมีข้อมูลที่น่าเข้าเครื่องเพื่อให้สืบค้นได้ (บรรณนิวารสารไทยปี ๒๕๒๔-๒๕๓๒) ประมาณ ๒๕,๕๐๐ ระเบียบ (รวมรายการโยงด้วย)

III โครงการในอนาคต

นอกจากการนำ Mini-micro CDS/ISIS มาช่วยในการจัดทำบรรณนิวารสารไทย และจัดทำบัญชีรายชื่อหัวเรื่องสำหรับบรรณนิวารสารไทยแล้ว ยังได้มีการทำระบบงานบรรณนิวารสารไทยที่ได้พัฒนาแล้วนี้ ไปประยุกต์ใช้กับงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันของสำนัก ฯ เป็นต้นว่า งานบรรณนิวารสารภาษาอังกฤษ และบรรณนิหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ อีกทั้งยังได้มีความคิดที่จะนำสารนิเทศในฐานะข้อมูลบรรณนิวารสารมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้าง 'บรรณนิวารไทยเฉพาะสาขาวิชา' โดยเฉพาะสาขาที่มีการเรียนการสอนในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อช่วยให้อาจารย์ นักศึกษาของสถาบันและนักวิชาการได้ทราบความเคลื่อนไหวในวงการของตน นอกจากนี้ทางสำนัก ฯ มีโครงการที่จะจัดทำ 'บรรณนิหนังสือพิมพ์ไทย' ในรูปเล่มเพื่อให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนได้กว้างไกลยิ่งขึ้นเช่นเดียวกับบรรณนิวารสารไทย และหากทางสำนัก ฯ สามารถจัดทำโครงการพัฒนาระบบสารนิเทศด้วยระบบข่ายงานเฉพาะที่

(Local Area Network-LAN) ได้เป็นผลสำเร็จก็จะมีคุณประโยชน์ต่อหน่วยงานสารนิเทศระดับชาติ และต่อศูนย์ประสานงานสารนิเทศสาขาสังคมศาสตร์ ทำให้ผู้ใช้มีโอกาสเข้าถึงสารนิเทศบทความวารสารทางสังคมศาสตร์ได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และเป็นการลดความซ้ำซ้อนของการจัดทำบรรณานุกรมวารสารได้ด้วย

สรุป

ในการพัฒนาระบบงานบรรณานุกรมวารสารไทยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Mini-micro CDS/ISIS ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบรรณานุกรมวารสารไทยในรูปแบบรายสองเดือนและรวมเล่มรายปี ตลอดจนใช้สืบค้นได้ด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ มีการศึกษาทำความเข้าใจกับโปรแกรม CDS/ISIS วิเคราะห์โครงสร้างรายการบรรณานุกรมนี้ ศึกษาแบบแผนการลงรายการบรรณานุกรมและรูปแบบการบันทึกรายการบรรณานุกรมด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างโครงสร้างของฐานข้อมูลและโครงสร้างของระเบียบข้อมูลให้ออกมารับกับผลลัพธ์/รายงานที่ต้องการ มีการทดสอบรายงานจนถึงขั้นสามารถนำไปใช้งานได้จริง อีกทั้งยังมีการปรับปรุงแก้ไขระบบงานอยู่เสมอ เพื่อความมีประสิทธิภาพของระบบงาน

บรรณานุกรม

“CCAE MiniMARC” in Balnaves, John and Oxley, Sandra. *Workbook on Information Retrieval* (๑๙๘๐)

“การประชุมทางวิชาการเรื่องมาตรฐานการลงรายการที่อ่านได้โดยคอมพิวเตอร์สำหรับหนังสือสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง และสื่อทัศนวัสดุ ของทบวงมหาวิทยาลัยวันที่ ๒๔-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๙”

คณะกรรมการกลุ่มวารสารและเอกสาร บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. *คู่มือการลงรายการบรรณานุกรม*. พิมพ์ครั้งที่ ๒ แก้ไขปรับปรุง. กรุงเทพฯ ฯ : ๒๕๓๑.

สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์. *หลักเกณฑ์การทำบรรณานุกรมหนังสือภาษาไทย ฉบับสมบูรณ์และตัวอย่างบัตร*. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๐.

สุนทรี รสสุธาธรรม. “โครงการจัดทำบรรณนิวารสารไทยด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ สำนักบรรณสารการพัฒนา - สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” *บรรณสาร สพบ.* ๑๙, ๓ (พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๓๐) ๒๘๘-๓๑๐.

_____. “โปรแกรม Mini-micro CDS/ISIS กับกำหนดรูปแบบระบบงานบรรณนิวารสาร : ศึกษาเฉพาะกรณีระบบงานของสำนักบรรณสารการพัฒนา.” เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ฉบับที่ ๗๕๓.

สุเมธ วัชรชัยสุรพล, วิชาญ เลิศวิภาตะกุล และพรชัย ศุภวิวรรณ์. *คู่มือการใช้โปรแกรม Mini-micro CDS/ISIS*. กรุงเทพฯ : สถาบันบริการคอมพิวเตอร์และสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

สุนทรี รสสุธาธรรม
บรรณารักษ์ชำนาญการ
สำนักบรรณสารการพัฒนา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

* ผู้เขียนขอขอบคุณคุณเบญจมาศ วิวัฒน์ชาญกิจ ที่ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีในระหว่างของการออกแบบระบบงานคุณศิริพร สุวรรณะ และอาจารย์สนั่น กัศิรี ที่ได้ช่วยอ่านวิจารณ์บทความมา ณ โอกาสนี้ด้วย

รายงานสรุปผลการวิจัย เรื่อง การสำรวจการใช้ ดัชนีหัวเรื่องบทความวารสารภาษาไทยทางการแพทย์

เพ็ญพิมล เขียวนวนิน

จิระ อินทโกสุม

อัญชลี แซ่มขูลิ้น

อำนาจ ศรีรัตนบัลล์

ปัจจุบันนี้วิชาการแพทย์ของไทยมีความเจริญก้าวหน้ามากทัดเทียมกับต่างประเทศ ความเคลื่อนไหวและพัฒนาการนี้ได้มีมานานแล้วที่จะเห็นได้จากข่าวสาร รายงานความรู้ ความก้าวหน้าและเทคนิคใหม่ ๆ ฯลฯ ในวารสารภาษาไทยทางการแพทย์ ซึ่งมีอยู่มากกว่า ๘๐ ชื่อ แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ จากวารสารภาษาไทยนี้ยังอยู่ในวงแคบ เนื่องจากการค้นเรื่องจากบทความวารสารได้โดยอาศัยเครื่องมือช่วยกัน กระทำได้เฉพาะในห้องสมุดแพทย์บางแห่งซึ่งทำดัชนีบทความวารสารเป็นเครื่องมือช่วยกันเรื่องในรูปแบบรายการ และทำเฉพาะวารสารที่ห้องสมุดมีเท่านั้น ยังไม่มีการจัดทำดัชนีบทความวารสารเป็นรูปเล่มให้แพทย์และนัก

วิจัยการแพทย์โดยทั่วไปได้ใช้เป็นเครื่องมือศึกษาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว กว้างขวาง สมบูรณ์และเป็นมาตรฐาน เช่นเดียวกับ *Index Medicus* ของสหรัฐอเมริกาอย่างหนึ่งอาจเนื่องมาจากการที่วงการห้องสมุดแพทย์ของไทยยังขาดหนังสือดัชนีหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ฉบับมาตรฐาน ซึ่งเป็นคู่มือบรรณารักษ์สำหรับให้ครรชนหัวเรื่องในการจัดทำดัชนีบทความวารสาร

วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ รวบรวม และศึกษาดัชนีหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ที่ห้องสมุดแพทย์จัดทำเป็นเครื่องมือใช้ค้นเรื่องจากวารสารภาษาไทยทางการแพทย์ ศึกษาความพอใจและความไม่พอใจในการใช้

บรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาอังกฤษและภาษาไทยและแนวการใช้บรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทยของตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดแพทย์ จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลข้างต้นนี้ได้นำเสนอเกณฑ์มาตรฐานของรูปแบบและการกำหนดบรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ เพื่อให้การจัดทำเครื่องมือช่วยค้นเรื่องนี้เป็นแบบแผนและมาตรฐานเดียวกันในที่สุด โดยคาดว่าถ้ามีการมีบรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ฉบับมาตรฐาน จะเป็นสิ่งสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าให้วงการห้องสมุดแพทย์และการแพทย์ของไทยเป็นอเนกประการอาทิ : เป็นเครื่องส่งเสริมและกระตุ้นให้บรรณารักษ์ห้องสมุดแพทย์ได้เริ่มต้นหาทางและวิธีการจัดทำบรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทยร่วมกันให้เป็นมาตรฐานและเป็นรูปเล่มเช่นเดียวกับ *Index Medicus* เป็นเครื่องส่งเสริมให้แพทย์และนักวิชาการแพทย์สนใจใช้บรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทยเป็นเครื่องมือช่วยในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการใช้วารสารภาษาไทยทางการแพทย์ให้เป็นแหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงทางวิชาการอย่างคุ้มค่า และเป็นเครื่องกระตุ้นให้นักวิชาการแพทย์ไทยสนใจร่วมกันศึกษาปรับปรุง แก้ไขและบัญญัติศัพท์แพทย์ให้ได้ศัพท์บัญญัติมาตรฐานของการแพทย์ไทยอย่างสมบูรณ์ เป็นต้น

ตัวอย่างประชากร

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลได้กระทำในตัวอย่างประชากร ๒ กลุ่ม คือกลุ่มผู้จัดทำบรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทย ซึ่งได้แก่บรรณารักษ์ผู้จัดทำบรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทย หรือบรรณารักษ์ผู้ให้บริการช่วยการค้นคว้า และกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์รวม ๑๓ แห่ง ทั้งนี้เพื่อศึกษามูลค่าของการจัดทำบรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทยในด้านต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่ผู้จัดทำประสบอยู่ และศึกษาความคิดเห็นและแนวการใช้เครื่องมือนี้โดยผู้ใช้ เพื่อให้เข้าใจและสามารถประสานวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายทั้งของผู้ให้และผู้ให้บริการในการจัดทำและใช้เครื่องมือให้บรรลุผลสอดคล้องกันสมเจตนารมณ์ของทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะเป็นผลดีแก่การศึกษาค้นคว้าวิจัยทางการแพทย์อย่างแท้จริง

การจัดทำบรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทย

ในการศึกษามูลค่าของการจัดทำบรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ในห้องสมุดแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ ๑๓ แห่ง พบว่ามีห้องสมุด ๙ แห่งจัดทำบรรณานุกรมหรือเรื่องภาษาไทย เป็นห้องสมุดแพทย์ ๖ แห่ง และห้องสมุดวิทยาศาสตร์การแพทย์ ๓ แห่ง กองห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล อาคารหอสมุดศิริราชทำมานานที่สุด

คือตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นต้นมา และปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๒๘) ทำบรรณานุกรมบทความวารสารจากวารสาร ๘๐ ชื่อ ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เพิ่งเริ่มจัดทำล่าสุดเพียง ๑ ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ ห้องสมุดวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าทำบรรณานุกรมบทความวารสารจากวารสารจำนวนมากที่สุดคือ ๘๑ รายการ ส่วนห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำน้อยที่สุดคือจากวารสาร ๑ รายการ

คู่มือหลักที่ห้องสมุดทั้ง ๔ แห่งใช้สำหรับให้บรรณานุกรมหัวเรื่องแก่บรรณานุกรมบทความวารสารคือ *Medical Subject Headings (MeSH)* ในสิ่งพิมพ์ชื่อ *Index Medicus* ของ National Library of Medicine (NLM) แห่งสหรัฐอเมริกา คู่มือภาษาอังกฤษที่ใช้มากรองลงมาคือ *Library of Congress Subject Headings (L.C.)* คู่มือภาษาไทยที่ใช้กันมากที่สุดคือ **หัวเรื่องการแพทย์ภาษาไทย** โดยกองห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล

ห้องสมุด ๔ แห่งจัดทำบรรณานุกรมหัวเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ห้องสมุดที่ทำบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยเพียงภาษาเดียวมี ๒ แห่ง ส่วนห้องสมุดที่ทำบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียวมี ๓ แห่ง อนึ่ง บรรณานุกรมหัวเรื่องมีหลายชนิด แต่บรรณานุกรมที่ห้องสมุดทุกแห่ง

จัดทำ คือบรรณานุกรมหัวเรื่อง และบรรณานุกรมหัวเรื่อง สำหรับการเผยแพร่การจัดทำบรรณานุกรมบทความวารสารกระทำในห้องสมุดเพียง ๒ แห่ง แต่ในรูปแบบต่างกัน คือ ห้องสมุดหนึ่งทำเป็นเอกสารอัดสำเนา อีกแห่งหนึ่งทำเป็นรูปเล่มแล้วแจกจ่ายให้แก่สถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในสาขาวิชาคล้ายคลึงกันในลักษณะให้เปล่า

ปัญหาสำคัญที่สุดของห้องสมุดทั้ง ๔ แห่งในการกำหนดบรรณานุกรมหัวเรื่องและการทำบรรณานุกรมบทความวารสารคือ การขาดคู่มือบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ฉบับมาตรฐาน ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ การขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับศัพท์แพทย์และวิทยาศาสตร์ การแพทย์และการขาดแคลนบุคลากร ในการแก้ปัญหาบรรณารักษ์ของห้องสมุดทั้ง ๔ แห่งมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่าให้จัดทำบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ฉบับมาตรฐานขึ้นโดยเร่งด่วน เพื่อเป็นหลักและคู่มือในการทำบรรณานุกรมบทความวารสารและการให้บริการช่วยการค้นคว้าวิจัย

ความพอใจและความไม่พอใจของการใช้บรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาอังกฤษและภาษาไทย

การสำรวจและศึกษาความพอใจและความไม่พอใจของการใช้บรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์

เปรียบเทียบกับบรรณานุกรมเรื่องภาษาอังกฤษของ *Index Medicus* เพื่อให้ได้ทราบความสัมพันธ์และความคิดเห็นของผู้ใช้ห้องสมุดต่อเครื่องมือค้นเรื่องนี้ วัตถุประสงค์ของการใช้ตลอดจนคำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาการสำรวจและศึกษานักกระทำเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ จากตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดจำนวน ๒๗๑ ราย ของห้องสมุดแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์รวม ๖ แห่งคือ

๑. ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๓. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๔. กองห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล อาคารหอสมุดศิริราช
๕. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๖. ห้องสมุดวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

อนึ่ง ในการวิเคราะห์ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดตามสถานภาพและลักษณะวิชาชีพเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

๑. อาจารย์แพทย์และอาจารย์วิทยาศาสตร์การแพทย์
๒. แพทย์และนักศึกษาวิทยาศาสตร์การแพทย์
๓. นักศึกษาแพทย์และนักศึกษาวิทยาศาสตร์การแพทย์
๔. ข้าราชการอื่น ๆ นอกจากข้อ ๑ และ ๒

ผลของการวิจัยพบว่าตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดที่เคยใช้ *Index Medicus* มีอัตราสุทธัยละ ๘๑.๕ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญมากเป็น ๓ ประการ คือ เพื่อทำรายงาน ทำวิจัย เขียนตำราและบทความ ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมเอง และเพื่อแก้ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาชีพ ตัวอย่างประชากรร้อยละ ๑๘.๕ ที่ไม่เคยใช้ *Index Medicus* นั้น เป็นเพราะไม่รู้จักวิธีใช้จึงยังไม่เคยใช้บรรณารักษ์ค้นเรื่องให้อยู่แล้ว และไม่รู้จักว่า *Index Medicus* คืออะไรเป็นต้น

สำหรับตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดที่เคยใช้บรรณานุกรมบทความวารสารภาษาไทยทางการแพทย์มีร้อยละ ๖๘.๓ โดยมีวัตถุประสงค์ของการใช้เช่นเดียวกับ *Index Medicus* ส่วนตัวอย่างประชากรร้อยละ ๓๑.๗ ที่ไม่เคยใช้บรรณานุกรมบทความวารสารภาษาไทย เนื่องจาก

สาเหตุสำคัญคือ ไม่ทราบว่าห้องสมุดมีหรือไม่มีเครื่องมือคันเรื่องนี้ ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ทั้งในด้านการศึกษา การสอน และการปฏิบัติงาน และมีความเกี่ยวข้องต้องใช้แต่ไม่รู้จักวิธีใช้จึงยังไม่เคยใช้เลย

โดยทั่วไปตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดคันเรื่องจากบทความวารสารภาษาไทยทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยอาศัยเครื่องมือคันเรื่องต่าง ๆ เช่น บัตรพรรณานี้หัวเรื่องภาษาอังกฤษและภาษาไทย บัตรพรรณานี้หัวเรื่องภาษาไทย ค้นหาจากวารสารแต่ละเล่ม และให้บรรณารักษ์ช่วยคันให้ ฯลฯ

การคันเรื่องด้วยบัตรพรรณานี้หัวเรื่องภาษาไทยของตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดมีปัญหาที่เป็นอุปสรรคคือนักคำศัพท์มักคันได้ยาก (ร้อยละ ๒๑.๖) การเรียงลำดับอักษรยากในการคัน (ร้อยละ ๑๘.๔) และคันเรื่องได้ไม่ค่อยตรงความประสงค์ (ร้อยละ ๑๗.๓)

ตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่พอใจใช้พรรณานี้หัวเรื่องภาษาอังกฤษในการคันเรื่อง เนื่องจากพอใจว่าพรรณานี้หัวเรื่องภาษาอังกฤษเรียงลำดับอักษรง่ายในการคัน ร้อยละ ๒๔.๗ นักคำศัพท์มักคันได้ง่ายร้อยละ ๑๘.๗ และศัพท์ที่ใช้เป็นศัพท์มาตรฐานสากล ร้อยละ ๑๘.๕

เกี่ยวกับบริการจัดทำพรรณานี้หัวเรื่องภาษาไทยและ/หรือภาษาอังกฤษของห้องสมุดต่าง ๆ นั้น ตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดมีความคิดเห็นทั้งพอใจและไม่พอใจ อาทิ พรรณานี้หัวเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีให้คันกัน เหตุการณ์ได้ดีพอสมควร พรรณานี้หัวเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีน้อยเกินไป และพรรณานี้หัวเรื่องกระจัดกระจาย เป็นต้น พร้อมนี้ได้ให้คำแนะนำที่มีคุณค่าควรแก่การพิจารณาหลายประการ เช่น ให้ใช้พรรณานี้หัวเรื่องภาษาอังกฤษเป็นหลักโดยมีภาษาไทยในวงเล็บ ทำพรรณานี้หัวเรื่องภาษาไทยให้สมบูรณ์และทันสมัย พรรณานี้หัวเรื่องภาษาไทยควรมีคำภาษาอังกฤษกำกับในวงเล็บให้รู้ที่มาของศัพท์ และให้จัดทำพรรณานี้หัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ฉบับมาตรฐานแห่งชาติขึ้น

แนวทางการกำหนดและใช้พรรณานี้หัวเรื่องภาษาไทย

ในการศึกษาความคิดเห็นของตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดเกี่ยวกับแนวทางการกำหนดและใช้พรรณานี้หัวเรื่องซึ่งมีปัญหาในการแปลเป็นพรรณานี้หัวเรื่องภาษาไทยที่ถูกต้องและเหมาะสม พบว่าตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการให้ใช้คำทับศัพท์เป็นพรรณานี้หัวเรื่อง และรูปแบบที่พอใจให้ใช้มากที่สุดคือ “คำทับศัพท์, คำจีน”

ตัวอย่าง :

กลูตามิเนส, เอนไซม์

(Glutaminase)

ฮาร์ทบล็อก, หัวใจตันผิดปกติ

(Heart Block)

ฟีนีสเตรชัน, การผ่าตัด

(Fenestration)

รูปแบบนี้ตรงกับหลักเกณฑ์พื้นฐานการจัดทำบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยของห้องสมุดแพทย์และห้องสมุดทั่วไปอยู่แล้ว (คำชี้แนะคือคำซึ่งช่วยอธิบายความหมายของคำทับศัพท์)

เกณฑ์มาตรฐานของรูปแบบและการกำหนดบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์

เนื่องจากบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันยังไม่เป็นแบบแผนเดียวกัน ผู้วิจัยจึงเสนอเกณฑ์มาตรฐานของรูปแบบและการกำหนดบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ เพื่อเป็นแนวทางของการกำหนดแบบแผนและเกณฑ์มาตรฐานโดยยึดหลักการพื้นฐาน คือ บรรณานุกรมหัวเรื่องมีรูปแบบกระชับรัดกุม เรียบง่าย ความหมายตรงและครอบคลุมศัพท์เดิม คนทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้ และเป็นเครื่องมือช่วยค้นเรื่องได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

เกณฑ์มาตรฐานที่นำเสนอมีหลักการโดยสรุปดังนี้ :

๑. ใช้คำศัพท์ภาษาไทยที่มีอยู่แล้ว คำบัญญัติทับศัพท์ที่มีใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นกรณีหัวเรื่อง

๒. ใช้คำทับศัพท์แล้วตามหลังด้วยคำชี้แนะในรูปแบบ “คำทับศัพท์, คำชี้แนะ” สำหรับศัพท์ภาษาอังกฤษที่ไม่อาจแปลเป็นบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยที่เหมาะสมได้ โดยใช้หลักเกณฑ์การเขียนทับศัพท์ตามแบบพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ และ “หลักเกณฑ์การทับศัพท์” โดยราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์เผยแพร่ในการสัมมนาเรื่องการใช้ภาษาไทยทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ ๑๙-๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ ณ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

๓. ใช้คำอาการนามตามหลักภาษาไทย

๔. ใช้คำที่เป็นชื่ออวัยวะของร่างกาย นำหน้าในบรรณานุกรมหัวเรื่อง

๕. ใช้คำแรกของบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยให้ตรงกับคำแรกของบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาอังกฤษที่เป็นคำผสม ยกเว้นในกรณีที่จะทำให้สั้นเรื่องได้ยาก

๖. ใช้คำว่า “วิทยา” นำชื่อวิชาที่ไม่มีรากศัพท์เป็นคำบาลีหรือสันสกฤต

๗. ใช้คำว่า “การบำบัดโดย....” หรือ “การบำบัดด้วย....” แล้วแต่กรณี สำหรับคำภาษาอังกฤษ “....Therapy” นอกจากจะบัญญัติเป็นอย่างอื่นไว้แล้ว

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยโดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ :

๑. จัดทำวรรณคดีเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ฉบับมาตรฐานของชาติ โดยอาจใช้สหวรรณคดีเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ของงานวิจัยนี้ (ภาคผนวก ๒) เป็นฉบับร่างคณะกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายฝ่ายและบรรณารักษ์ห้องสมุดแพทย์ฝ่ายจัดทำวรรณคดีบทความวารสาร และ/หรือ ฝ่ายวิเคราะห์หมวดหมู่และบัตรรายการ

๒. ร่วมมือกันในงานวรรณคดีบทความวารสารระหว่างห้องสมุดแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อจัดปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอและการกำหนดวรรณคดีเรื่องภาษาไทย ไม่เป็นแบบแผนเดียวกัน

ภาคผนวก

ผลิตผลเพิ่มเติมของงานวิจัยประกอบด้วยภาคผนวก ๓ ภาค คือ :

ภาคผนวก ๑ “การสำรวจความคิดเห็นของแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์

การแพทย์ และนักวิชาการสาขาต่างๆ (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง) เกี่ยวกับการกำหนดวรรณคดีเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์”

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดวรรณคดีเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการกำหนดและการใช้วรรณคดีเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์เพิ่มเติมจากการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ใช้ห้องสมุด สรุปผลการวิเคราะห์ได้ ๓ ประการ คือ :

๑. วรรณคดีเรื่องที่ยังไม่ถูกต้องเหมาะสมและเดินตามหลักภาษาไทยอยู่แล้วให้รักษารูปแบบเดิมต่อไป

๒. คำที่ยังเป็นปัญหา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางส่วนใหญ่พอใจกำหนดเป็นวรรณคดีเรื่องตามความสะดวก และตามที่เห็นว่าไพเราะ ไม่ต้องการเดินตามหลักเกณฑ์ภาษาไทยอย่างเคร่งครัด

๓. คำที่เป็นศัพท์เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้นถ้าแปลได้ก็ต้องการให้แปล ถ้าแปลไม่ได้ให้ทับศัพท์และมีคำชี้แนะประกอบว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แต่ผู้เชี่ยวชาญยังไม่แสดงความคิดเห็นชัดเจนเกี่ยวกับรูปแบบว่าจะให้เป็น “คำทับศัพท์, คำชี้แนะ” หรือ “คำชี้แนะ, คำทับศัพท์”

ภาคผนวก ๒ “สหวรรณคดีเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์”

หนังสือรวบรวมตวรรษนี้หัวเรื่องภาษาไทย
ทางการแพทย์ จาก ห้องสมุดแพทย์ ที่จัดทำ
ตวรรษนี้หัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ และ
คำแปลจาก พจนานุกรมศัพท์แพทย์อังกฤษ—
ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เรียบเรียง
ภายใต้คำภาษาอังกฤษของ MeSH เป็นคู่มือ
สำหรับ บรรณารักษ์ห้องสมุดแพทย์และวิทยา-
ศาสตร์การแพทย์ในการให้ตวรรษนี้หัวเรื่องและ
หัวเรื่อง ภาษาไทย และ ภาษา อังกฤษ ได้เป็น
อย่างดี และเป็นคู่มือตรวจสอบตวรรษนี้หัวเรื่อง
และหัวเรื่องของห้องสมุดแพทย์ต่าง ๆ ได้ในที่
เดียวกัน

ภาคผนวก ๓ “ตวรรษนี้หัวเรื่องภาษา
ไทยทางการแพทย์”

เอกสารอ้างอิง

จีระ อินทโกสุม, เพ็ญพิมล เขียวนาวัน, วงศ์วรรณ วงศ์สุภา, อัญชลี แซ่มชุกกลิ่น และ
อำนาจ ศรีรัตนบัลล์. “รายงานการวิจัยเรื่อง การสำรวจการใช้ตวรรษนี้หัวเรื่อง
บทความวารสารภาษาไทยทางการแพทย์.” กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙. (ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภชคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย ประจำปี ๒๕๒๓)

เพ็ญพิมล เขียวนาวัน
จีระ อินทโกสุม
อัญชลี แซ่มชุกกลิ่น

บรรณารักษ์ชำนาญการ
บรรณารักษ์ชำนาญการ
บรรณารักษ์

หอสมุดคณะแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.นพ. อำนาจ ศรีรัตนบัลล์ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือรวบรวมตวรรษนี้หัวเรื่องภาษา-
ไทยทางการแพทย์ ของหอสมุดคณะแพทย-
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมด้วย
คำภาษาอังกฤษของ MeSH ตวรรษนี้หัวเรื่อง
ภาษาไทยของกองห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล
และห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ ซึ่งใช้ในกรณีเดียวกัน เรียบ
เรียงคำตามลำดับอักษรภาษาไทย หนังสือ
เล่มนี้เป็นคู่มือสำหรับบรรณารักษ์ที่ต้องการหา
ตวรรษนี้หัวเรื่องจากคำภาษาไทย และจัดเป็น
ฉบับของ สหตวรรษนี้หัวเรื่องภาษาไทยทาง
การแพทย์

การศึกษาระบบข้อมูลในประเทศไทย

ตัวอย่างที่หนึ่ง : พัฒนาการวารสารไทย

รัตนา เตชะวสัณญ์

สาระสังเขป

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาพัฒนาการวารสารไทยเฉพาะชื่อเรื่องที่มีการจัดพิมพ์ในปัจจุบัน (ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๙-๒๕๒๕) วารสารไทยเหล่านี้จำแนกเป็น ๑๐ หมวดตามหลักการจัดหมู่ระบบทศนิยมของคิว และได้แบ่งพัฒนาการของวารสารออกเป็น ๕ ระดับ การศึกษาพัฒนาการระดับต่าง ๆ ได้กำหนดค่าตรรกะของพัฒนาการแต่ละระดับและปรากฏว่า กระบวนการพัฒนาการของวารสารระดับที่ ๕ ซึ่งเป็นวารสารที่จัดทำขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๕ เป็นพัฒนาการแบบพลวัต นอกจากนี้มีการใช้รูปแบบทั่วไปและรูปแบบเฉพาะ เพื่อคัดเลือกและศึกษารายละเอียดของหมวดและหมู่ของวารสาร การใช้รูปแบบดังกล่าวเป็นผลให้มีการวิเคราะห์พัฒนาการของวารสาร ๓ หมวด คือ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และความรู้ทั่วไป และ

ได้พบว่าความแตกต่างด้านการเริ่มต้นจัดทำและพัฒนาการของวารสารทั้งสามหมวดเป็นสิ่งที่น่าสนใจยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาพัฒนาการวารสารไทย
๒. เพื่อให้รู้สาขาวิชาและจำนวนวารสารไทยที่บันทึกอยู่ใน ISDS-SEA Bulletin
๓. เพื่อศึกษาพัฒนาการของวารสารบางสาขาวิชา
๔. เพื่อให้รู้ผู้พิมพ์ ความถี่และกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายของวารสารไทย
๕. เพื่อใช้ตัวอย่างงานวิจัยนี้เป็นแบบจำลอง (แบบอย่าง) งานวิจัยสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ เช่น หนังสือ สิ่งพิมพ์รัฐบาล วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม รายงาน ฯลฯ

วิธีดำเนินงานวิจัย

๑. ใช้บัตรรายการบันทึกข้อมูลวารสารไทยจาก ISDS-SEA Bulletin (ฉบับเดือน มกราคม ๒๕๒๕-กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘)
๒. จัดทำ working sheet เพื่อรวบรวมละเอียดตามลำดับต่อไปนี้คือ สาขาวิชา จำนวนชื่อเรื่อง สภาพของวารสารแต่ละชื่อเรื่อง (ยังจัดพิมพ์อยู่หรือเลิกจัดพิมพ์แล้ว) ผู้พิมพ์ (หน่วยงานรัฐบาลหรือเอกชน เป็นหน่วยงานในกรุงเทพฯ หรือในส่วนภูมิภาค) กำหนดออกกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายและปีที่จัดพิมพ์ และนำข้อมูลจากบัตรรายการ (ข้อ ๑) กรอกลงใน working sheet
๓. วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการบรรณมิติ
๔. ใช้กระดาษ Semi-log เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของวารสารบางสาขาวิชา
๕. เสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ คือ ตาราง กราฟ และโค้งสะสม (cumulative curves)
๖. อธิบายความของการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. แบบจำลองทั่วไปของพัฒนาการวารสารไทย

๑.๑ การใช้ข้อมูลสะสม (cumulative data) ที่แสดงไว้ในตารางที่ ๑ และภาพที่ ๑

๑.๒ การแบ่ง ๕ ระดับของพัฒนาการ
การคำนวณครั้งแรก ได้หาค่าครชนีโดยใช้สูตร

$$I = B : At$$

เมื่อ At = เวลาที่ใช้ในการพัฒนา

B = มัชฌิมการจัดทำวารสารต่อปี

ความสัมพันธ์ของมัชฌิมการจัดทำวารสารต่อปีในแต่ละช่วงแสดงไว้ในภาพที่ ๒ และข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำภาพที่ ๒ ได้สรุปไว้ในตารางที่ ๒

จากการคำนวณค่าครชนีสามารถแบ่งระดับของการพัฒนาออกเป็น ๕ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๐๖-๑๙๔๓ พัฒนาการของวารสารในระยะนี้อยู่ในระดับต่ำมาก

ระยะที่ ๒ ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๔๓-๑๙๖๙ พัฒนาการของวารสารเพิ่มเป็น ๑๐ เท่าของระยะที่ ๑

ระยะที่ ๓ ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๗๓-๑๙๗๖ พัฒนาการของวารสารเพิ่มเป็น ๓ เท่าของระยะที่ ๒

ระยะที่ ๔ ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๗๖-๑๙๘๒ พัฒนาการของวารสารเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับระยะที่ ๓

ระยะที่ ๕ ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๗๖-๑๙๘๒ กระบวนการพัฒนาการของวารสารเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมากอย่างน่าสังเกต

๑.๓ ความถี่ของการพิมพ์

ในเรื่องการให้และการใช้ข่าวสาร ผลการวิจัยค้นคว้าใหม่ ๆ ข้อคิดเห็นและข้อมูลทั่ว ๆ ไปแก่สาธารณชนนั้น ไม่ได้จัดทำเฉพาะรายการทางโทรทัศน์เท่านั้น แต่ยังเผยแพร่ในรูปของวารสารและนิตยสาร และมีการแข่งขันกันระหว่างสื่อเหล่านี้ ดังนั้นจึงมีการศึกษากำหนดคอกอกของวารสารฉบับใหม่ ๆ ในรอบ ๑ ปี จากการศึกษาความถี่ของการจัดพิมพ์วารสาร สรุปได้ว่าวารสารส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๐ จัดทำออกมาเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายบักษ์และรายเดือน และอีกร้อยละ ๔๐ มีกำหนดคอกอกเป็นราย ๒ เดือน ปีละ ๓ ฉบับ ปีละ ๔ ฉบับ ปีละ ๒ ฉบับ และรายปี (ภาพที่ ๓)

๑.๔ กลุ่มผู้พิมพ์

งบประมาณเป็นปัจจัยและปัญหาของการจัดพิมพ์ จากการศึกษาข้อมูลพบว่า วารสารภาษาไทยส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๖๒ จัดพิมพ์โดยหน่วยงานของรัฐ (ทั้งในกรุงเทพฯ และส่วนภูมิภาค) และมีเพียงร้อยละ ๓๗ ที่จัดพิมพ์โดยหน่วยงานเอกชน (ภาพที่ ๔)

๑.๕ กลุ่มผู้อ่านเป้าหมาย
กลุ่มผู้อ่านเป้าหมายของผู้จัดทำวารสารแบ่งเป็น ๔ กลุ่มคือ

กลุ่ม A = วิจัยและข่าวสาร

กลุ่ม B = บันเทิง

กลุ่ม C = เยาวชน

กลุ่ม D = อ้างอิง

เนื่องจากความเกี่ยวข้องกันและความสำคัญของข่าวสารและการวิจัยซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อความก้าวหน้าของสังคม ดังนั้นร้อยละ ๘๗.๔๔ ของผู้พิมพ์กำหนดกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายสำหรับนักวิจัยและผู้ที่ต้องการข่าวสาร (ภาพที่ ๕)

การวิเคราะห์เบื้องต้น :

- ใช้รูปจำลองหรือแบบอย่างทั่วไป (general model) เพื่อให้เข้าใจพัฒนาการของวารสารไทยในศตวรรษที่ ๒๐

- เพื่อศึกษารายละเอียดของการพัฒนา ได้คัดเลือกวารสาร ๓ สาขาวิชา ที่มีจำนวนชื่อเรื่องมากที่สุด (ตารางที่ ๓)

— พัฒนาการของวารสารไทยทั้งหมด (ค.ศ. ๑๙๐๖-๑๙๘๒) ได้แสดงไว้ในภาพที่ ๖ และได้จัดทำตารางแสดงจำนวนวารสารที่มีการจัดทำมากที่สุด ๓ สาขาวิชา (ตามระบบการจัดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้) คือ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และความรู้ทั่วไป

๒. รูปแบบพัฒนาการของวารสารเฉพาะสาขาวิชา

จากการศึกษาจำนวนชื่อเรื่อง (ร้อยละ) และกลุ่มเป้าหมายสามารถสรุปเป็นข้อมูลในตารางที่ ๔ ดังนี้

๑. สังคมศาสตร์

๒. วิทยาศาสตร์ประยุกต์

๓. ความรู้ทั่วไป

ในการศึกษาวารสารเฉพาะ ๓ สาขาวิชาดังกล่าว ได้มีการศึกษารายละเอียดเฉพาะ ๓ สาขาวิชาย่อย (sub-division) ที่มีจำนวนวารสารมากที่สุดในแต่ละสาขาวิชา และได้เสนอข้อมูลเป็นกราฟ (ภาพที่ ๗, ๘ และ ๙) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกราฟทั้งหมดจะเห็นความแตกต่างในเรื่องการเริ่มต้นการจัดทำวารสารและความเคลื่อนไหว โดยเฉพาะอย่างยิ่งระยะเริ่มต้นของวารสาร สาขาต่อไปนี้คือ เศรษฐศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ และวารสารสาขาวิชาวิทยา-

ศาสตร์ประยุกต์ ได้รับการจัดทำเป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๙ สำหรับความแตกต่างของวัฏจักรการพัฒนาไม่สามารถวิเคราะห์ได้ในรายละเอียด เนื่องจากไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยมากเพียงพอในระหว่างที่ดำเนินการวิจัย

การผลิตวารสาร งานรวมทั่วไป (นิตยสาร) ซึ่งเป็นสาขาวิชาย่อยของหมวดความรู้ทั่วไปนี้ จากการศึกษาข้อมูลพบว่ามีการขยายตัวสูงกว่าอีก ๒ สาขาวิชาย่อยคือ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์วารสารทั่วไป และครุฑนี้ ในขณะที่หมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์และสังคมศาสตร์ไม่มีความแตกต่างในเรื่องพัฒนาการชัดเจนนักหรืออีกนัยหนึ่ง วารสารสาขาแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง วิศวกรรมศาสตร์ และเรื่องที่เกี่ยวข้อง เศรษฐศาสตร์การศึกษาและกิจกรรมทางสังคม มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในระยะเวลาเดียวกันของการเริ่มต้นจัดทำวารสารคือ ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๗๑-๑๙๗๔

๓. การทดสอบรูปแบบพัฒนาการเฉพาะสาขาวิชา

จากการพิจารณารูปแบบพัฒนาการทั่วไปพบว่า ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๘๒ วารสารไทยมีพัฒนาการที่รวดเร็วมาก ซึ่งตรง

ข้ามกับในระยะเริ่มต้นพัฒนาการนี้เป็นไปในลักษณะที่เรียกว่า exponential growth และเพื่อทดสอบข้อสันนิษฐานนี้ได้ใช้ log-paper ในศึกษารูปแบบดังกล่าว

ผลการทดสอบ รูปแบบพัฒนาการทั่วไปเป็นตัวอย่างที่ดีของ exponential growth ซึ่งได้แสดงไว้ในภาพที่ ๑๐ เส้นการคาดคะเน (เส้นไขว้ปลา) คำนวณได้ค่า $n=e^{0.0081} (t-1960)$ (mean geometric rate) เส้นจุดซึ่งจัดทำขึ้นจากการศึกษาข้อมูล จะเห็นได้ว่าเส้นจุดนี้ไม่ห่างจากเส้นคาดคะเน แต่ไม่มีการบรรจบกันของเส้นทั้งสอง ดังนั้นจึงต้องศึกษาวารสารเฉพาะสาขาวิชาเพื่อหาพัฒนาการที่มีลักษณะเฉพาะ (ดูภาพที่ ๑๑, ๑๒, ๑๓ และตารางที่ ๕) และความแตกต่างของพัฒนาการทั้งหมดได้แสดงไว้ในแต่ละสาขาวิชาย่อย

ผลการวิจัยที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นแสดงให้เห็นภาพรวมของพัฒนาการวารสารไทย ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลของแผนการวิจัยระดับปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษาสาเหตุและผลของการพัฒนาการวารสารไทย ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก

ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๖๖ โดยวิเคราะห์ถึงภูมิหลังของสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในขณะนั้น

๒. ศึกษาองค์ประกอบของการจัดทำวารสารไทย ตลอดจนการโฆษณา จำนวนฉบับที่จัดพิมพ์ ราคาและการตลาด

๓. ศึกษารายละเอียดการจัดทำวารสารไทยชื่อเรื่องแรก (เทศาภิบาล) ซึ่งจัดพิมพ์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๖ เพื่อให้ทราบเหตุผลของการจัดพิมพ์ วัตถุประสงค์ของบรรณาธิการ ความสนใจของผู้อ่าน และผลของการจัดทำวารสารชื่อเรื่องนี้ที่มีต่อการริเริ่มจัดทำวารสารชื่อเรื่องอื่นๆ ในระยะต่อมา

๔. ศึกษาพัฒนาการของวารสารไทยสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ แพทยศาสตร์และงานรวมทั่วไป

๕. วิเคราะห์ความสนใจการอ่านของคนไทย เพื่อให้ทราบเหตุผลของการซื้อวารสาร การเป็นสมาชิก และการใช้ประโยชน์จากบทความในวารสาร ฯลฯ

๖. วิเคราะห์บทความของวารสารเฉพาะสาขาวิชา เช่น วารสารทางเศรษฐศาสตร์ การแพทย์ การเกษตร ฯลฯ

๗. ศึกษาการใช้บทความวารสารวิชาการที่ใช้อ้างอิงในงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ทราบถึงความถี่ของการอ้างอิง

๘. ศึกษาเปรียบเทียบวารสารสาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างด้านองค์ประกอบ และปัญหาการจัดทำวารสาร ๒ สาขาวิชานี้ ตลอดจนเพื่อให้ทราบเหตุผลของการมีวารสารสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์จำนวนน้อยมาก

๙. ศึกษาพัฒนาการของวัสดุสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ เช่น หนังสือทั่วไป ตำรา หนังสือสำหรับเยาวชน งานวิจัย รายงานสิ่งพิมพ์ รัฐบาล รายงานการประชุม ฯลฯ เพื่อให้ทราบถึงความเจริญและแนวโน้มของความก้าวหน้าทางวิชาการและการพิมพ์ในประเทศไทย.

๑๐. วิเคราะห์ information flow ในประเทศไทยและศึกษาความถี่ในการผลิตผลงานของผู้เขียนบทความ อาจารย์ในมหาวิทยาลัย นักวิจัย ข้อมูลนำเข้า (input) ของวัสดุประเภทสิ่งพิมพ์ จดหมายเหตุ และฐานข้อมูล

๑๑. ศึกษาข้อมูลวารสารไทยที่มีอยู่ในฐานข้อมูลระหว่างชาติ เพราะได้พบว่ามีข้อมูลของวารสารไทยบางชื่อเรื่องใน Science Citation Index

๑๒. ควรมีการรวบรวมบรรณานุกรม รายงานการประชุมหรือสัมมนาระดับชาติ และระหว่างชาติที่ได้จัดการประชุมขึ้นในประเทศไทย เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการวิจัยระดับชาติและระหว่างชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน

หอสมุดแห่งชาติควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านบรรณานุกรมโดยเฉพาะ และประสานงานกับสถาบันหรือหน่วยงานวิจัยที่มีอยู่ในประเทศ มหาวิทยาลัย ห้องสมุดและศูนย์ข้อมูลต่าง ๆ เช่น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย สภาวิจัยแห่งชาติ ฯลฯ เพื่อให้มีข้อมูลบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัยอยู่เสมอ

นอกจากนี้ หอสมุดแห่งชาติควรดำเนินงานการรวบรวมบรรณานุกรมวารสารไทยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป และส่งเสริมให้มีการใช้เลขวารสารมาตรฐานระหว่างชาติ สำหรับวารสารทุกชื่อเรื่องที่จัดพิมพ์ในประเทศไทยขึ้นเพื่อประโยชน์ในการรวมข่ายงานด้านข้อมูลระดับชาติ ภูมิภาคและระหว่างชาติ รวมทั้งงานด้านควบคุมบรรณานุกรมต่อไป

THAI JOURNALS DEVELOPMENT, 1986

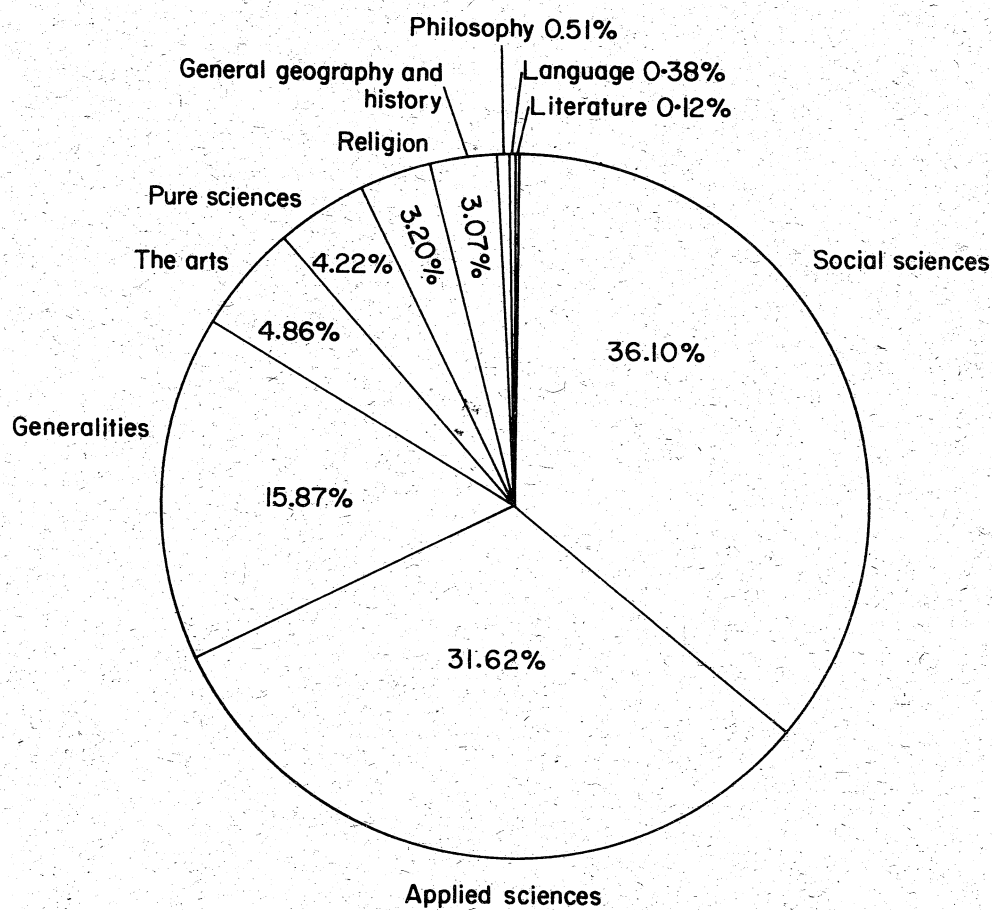

FIG. 1. Percentage of Thai journals in 10 classes.

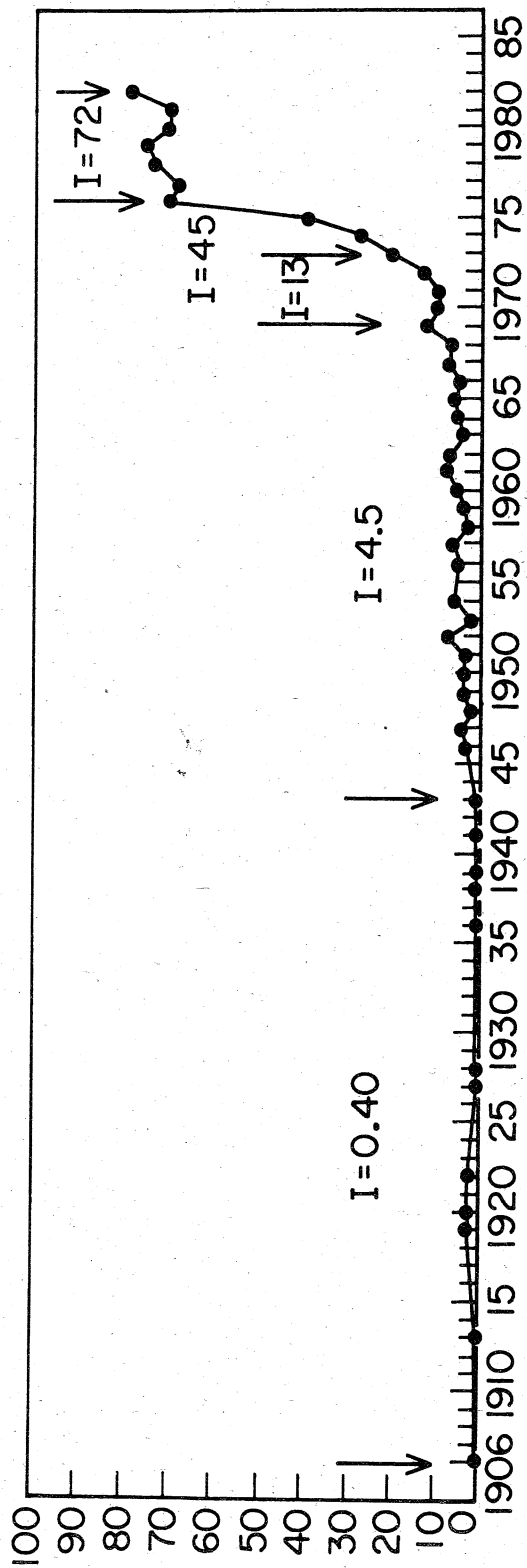

FIG. 2. Index of development (general model).

THAI JOURNALS DEVELOPMENT, 1986

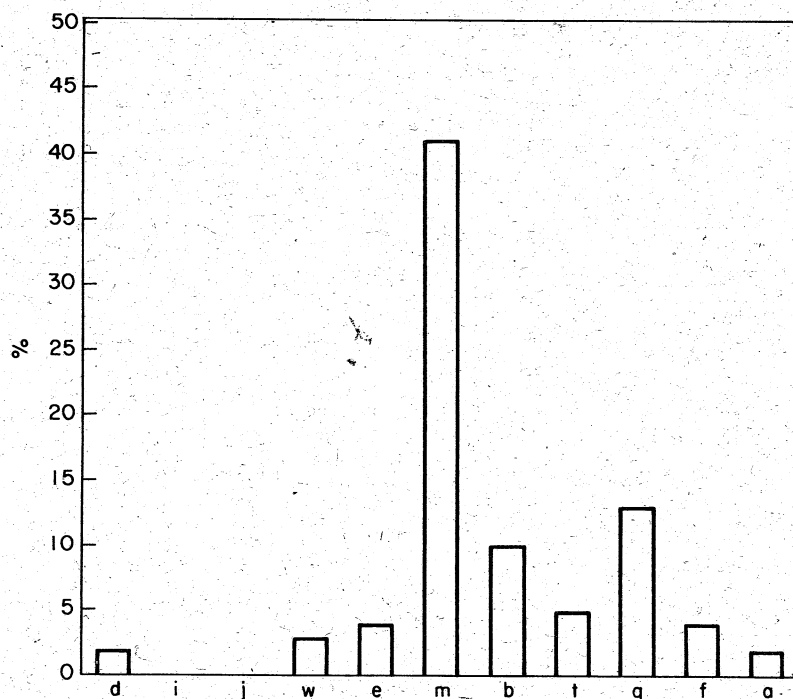

FIG. 3. Summary of frequency observed. Key: d = daily; i = three times a week; j = three times a month; w = weekly; e = bi-weekly; m = monthly; b = bi-monthly; t = three times a year; q = quarterly; f = semi-annual; a = annual.

H.-R. SIMON AND R. TAECHAWASUNYOO

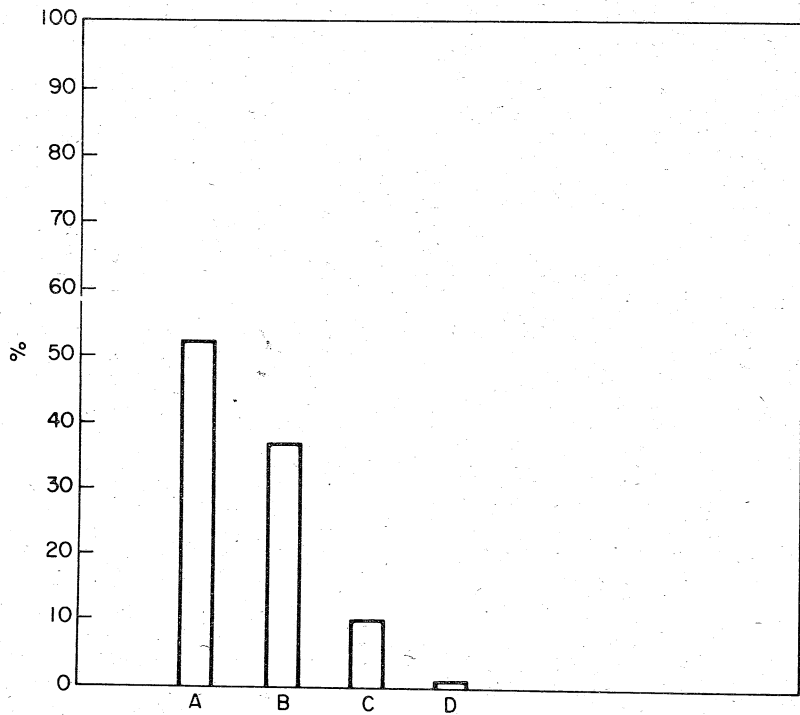

FIG. 4. Publishing groups. A = published by a government sector in Bangkok; B = published by a private sector in Bangkok; C = published by a government sector in rural areas; D = published by a private sector in rural areas.

THAI JOURNALS DEVELOPMENT, 1986

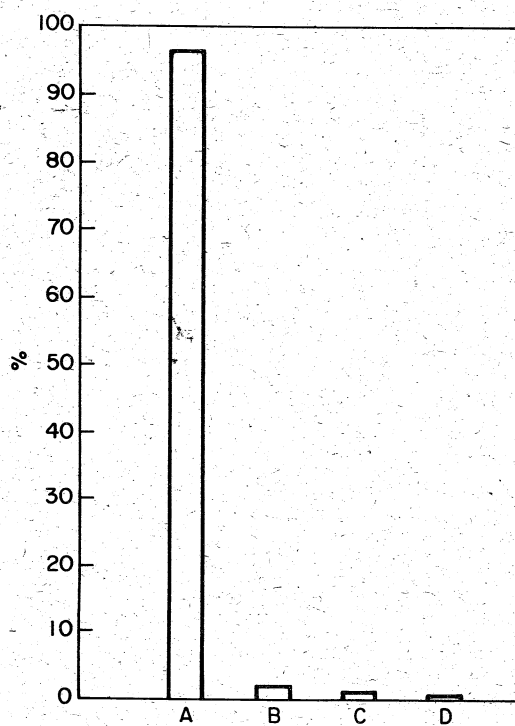

FIG. 5. Target audience of 10 classes. A = research and information; B = popular; C = juvenile; D = reference.

THAI JOURNALS DEVELOPMENT, 1986

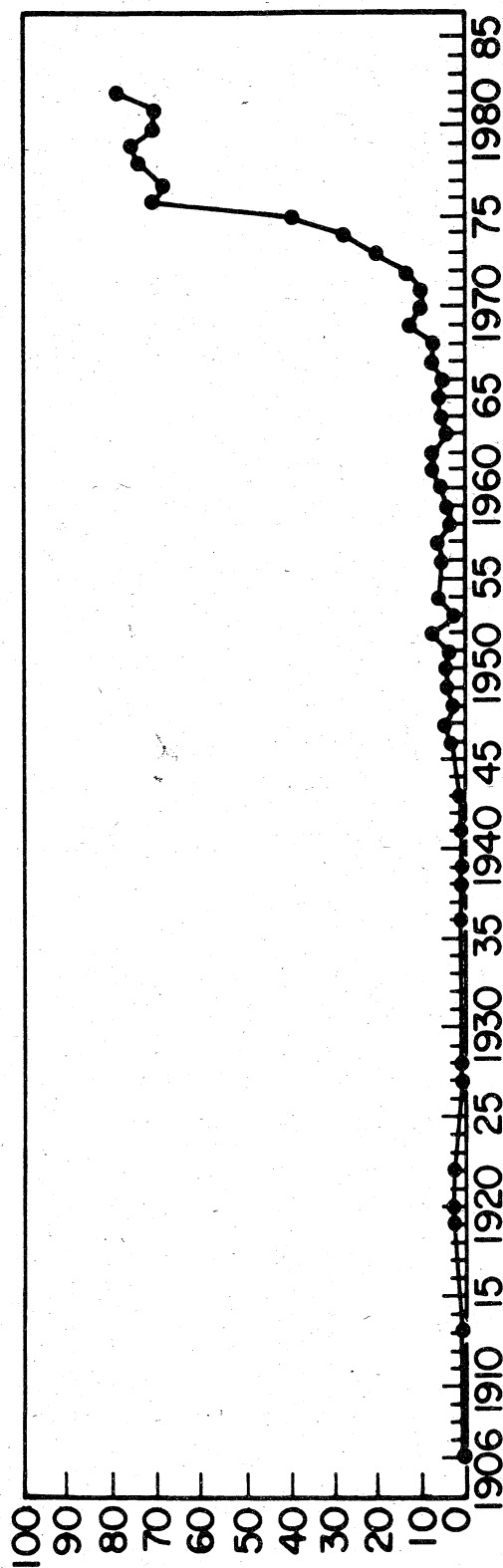

FIG. 6. The composition of Thai journals (general model).

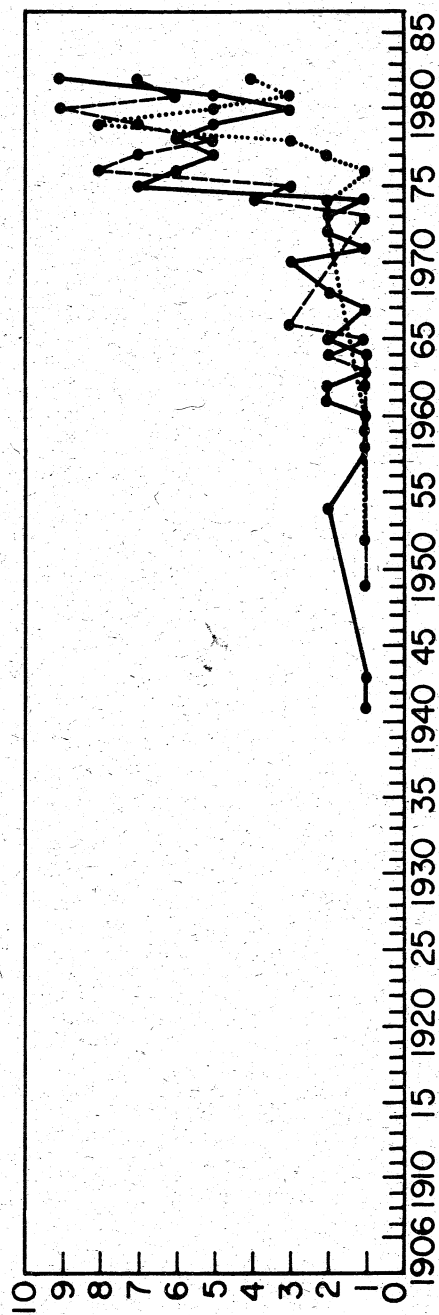

FIG. 7. Model of social sciences journals development. —, Economics; ---, education; ···, social activities.

H.-R. SIMON AND R. TAECHAWASUNYOO

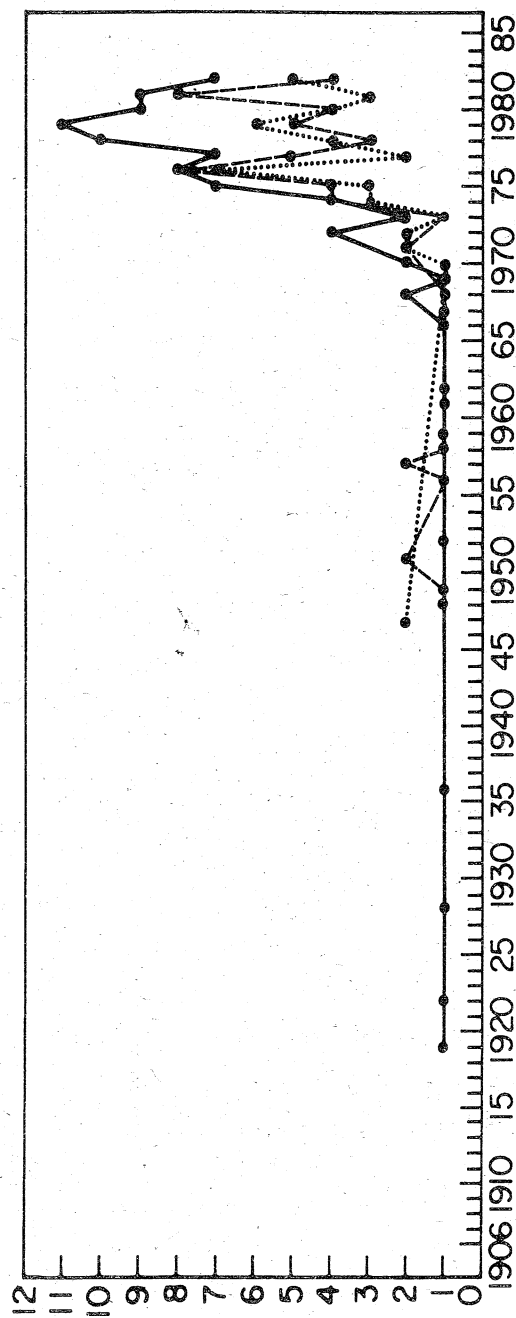
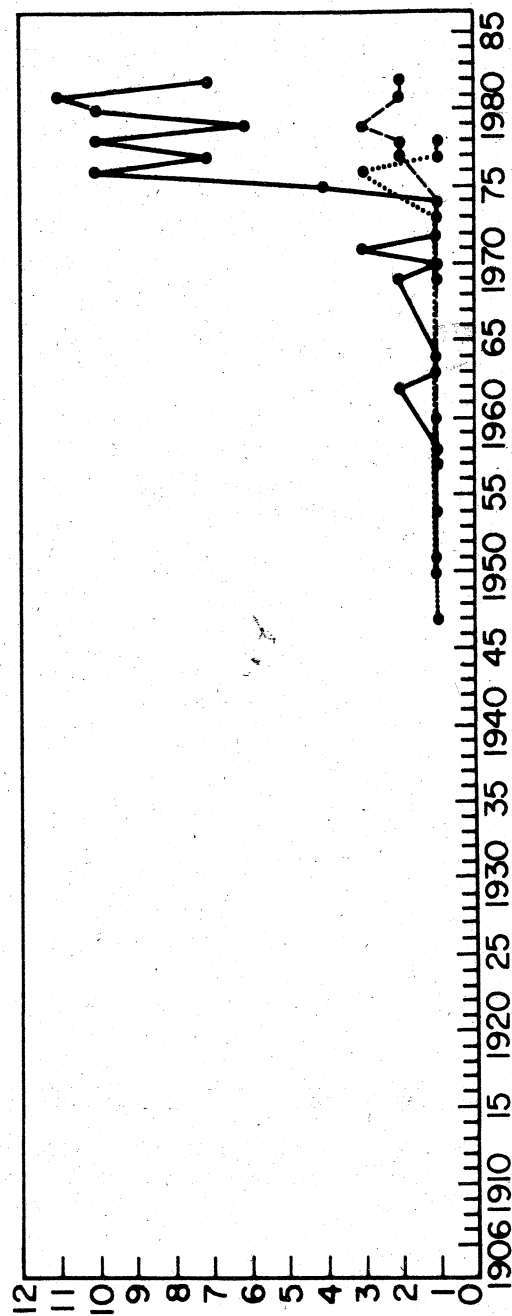

FIG. 8. Model of applied sciences journals development. —, Medical sciences; ---, agri- culture-related technology;, engineering, allied operations.

9. Model of generalities journals development. —, General collections; ----, library, information services;, general serial publications, their indexes.

THAI JOURNALS DEVELOPMENT, 1986

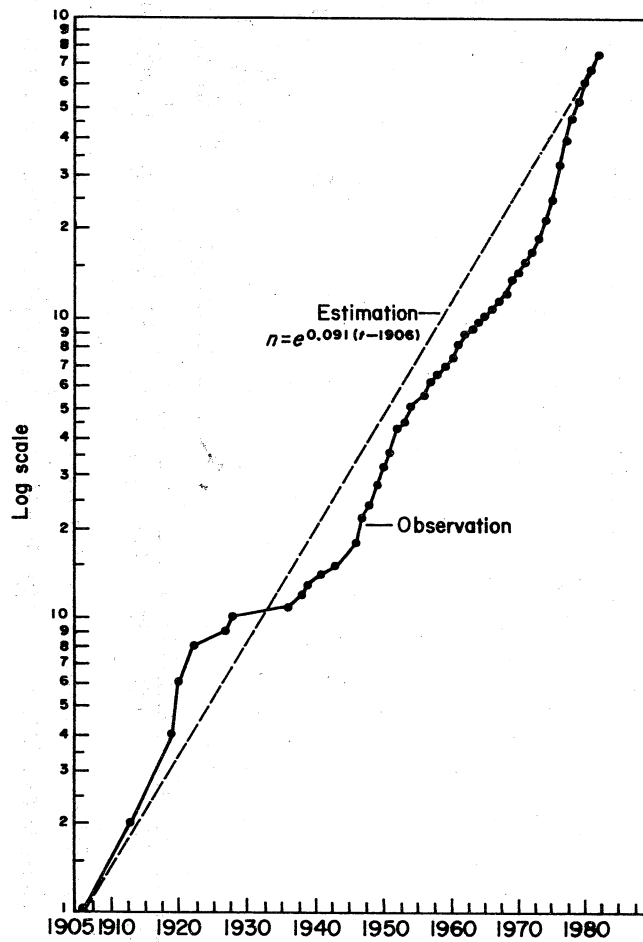

FIG. 10. Model of Thai journals development from 1906–1982. The estimation is according to the number of titles in the years 1906–1982. The yearly growth rate is 9.1%. From 1906–1931, the growth rate is more than 9.1% a year. The growth rate from 1932–1979 is below the estimation.

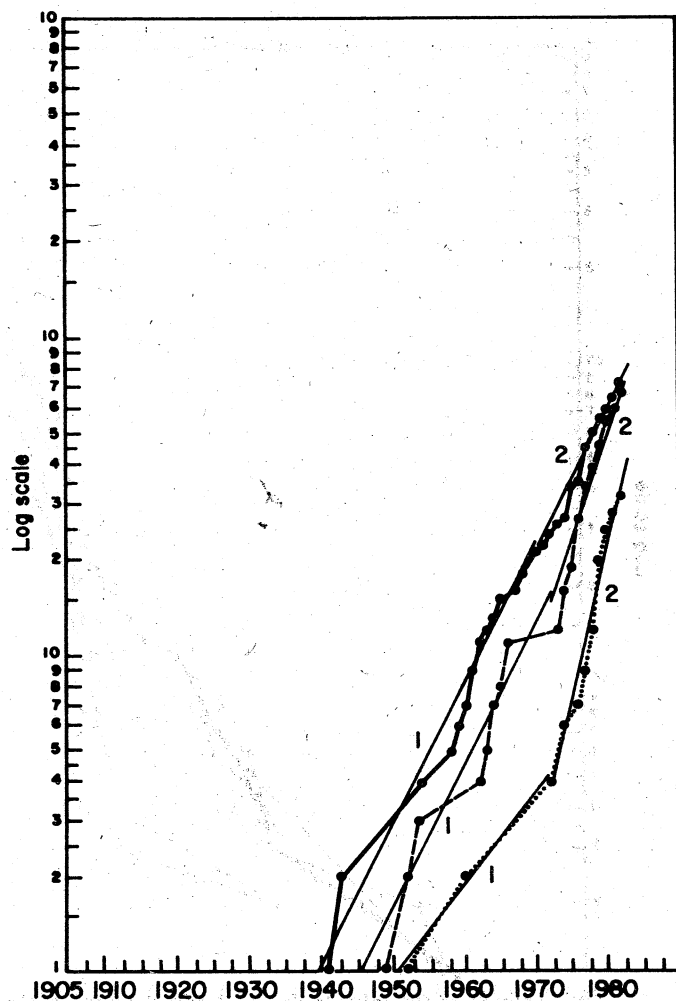

FIG. 11. Log growth model of social sciences journals. —, Economics; ----, education; ····, social activities. The developmental growth rates in history are determined by best fitted lines for the three highest ranking sub-classes. The exact mathematical calculation is given in Table V.

THAI JOURNALS DEVELOPMENT, 1986

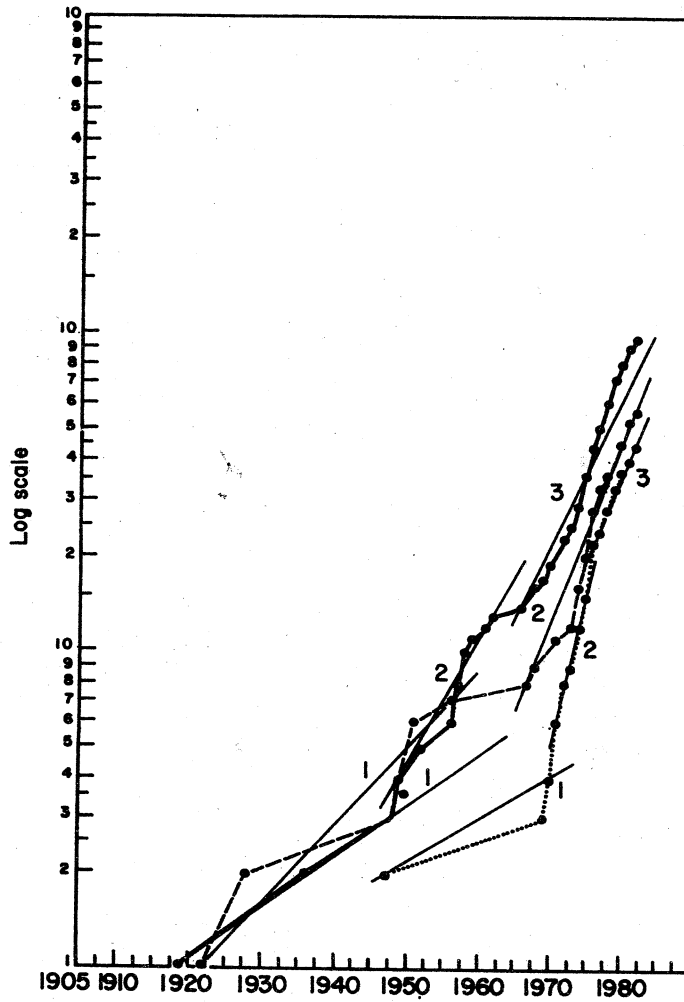

FIG. 12. Log growth model of applied sciences journals. —, Medical sciences; ----, agriculture-related technology; ·····, engineering, allied operations. For the explanation see Fig. 11.

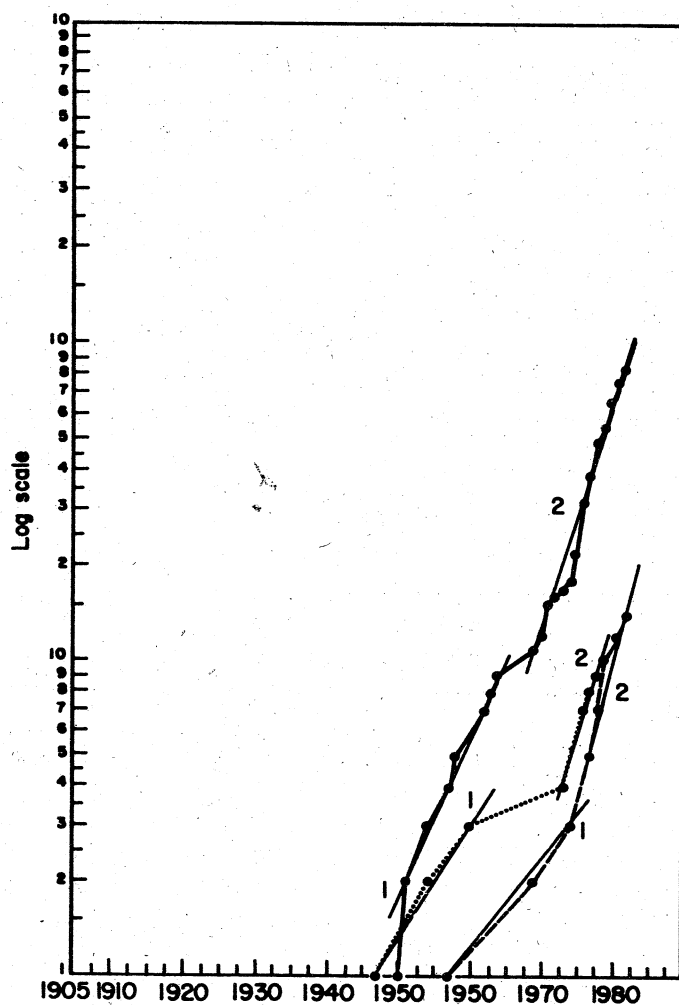

FIG. 13. Log growth model of generalities journals. —, General collections; ----, library, information sciences; ····, general serial publications, their indexes. For the explanation see Fig. 11.

Table 1 :

Cumulative data of Thai journals (1906-1982)

Class	Subject	No. of titles	Percentage
000	Generalities	124	15.87
100	Philosophy&related disciplines	4	0.51
200	Religion	25	3.20
300	The social sciences	282	36.10
400	Language	3	0.38
500	Pure sciences	33	4.22
600	Applied sciences	247	31.62
700	The arts	38	4.86
800	Literature	1	0.12
900	General geography & history, etc.	24	3.07
Total 781			99.95

Table 2 :

Summary of five levels of development

Development At	Founding per annum B (divided by At)	Index of Development 1 ($1 = B : At$)
very low 1906-1943 (37 years)	1-2	0.40
low 1943-1969 (26 years)	3-7	4.57
high 1969-1973 (4 years)	10-15	13.00
very high 1973-1976 (3 years)	16-70	45.60
highest 1976-1982 (6 years)	75-	72.13

Table 3 :
Three classes of highest ranking

Class	Sub-class	Subject	No. of titles	Percentage	Remarks
300	300	The social sciences	35	12.41	
	310	Statistics	1	0.35	
	320	Political science	24	8.51	
	330	Economics	79	28.00	
	340	Law	13	4.60	
	350	Public administration	33	11.34	
	360	Social problems & services, association	11	3.90	
	370	Education	69	20.92	
	380	Commerce, communication, transportation	16	5.67	
	390	Customs, etiquette folklore	1	0.35	
	Total		282	95.05	
600	600	Applied sciences	11	4.45	
	610	Medical sciences, Medicine	96	38.86	
	620	Engineering & allied operations	47	19.02	
	630	Agriculture & related technology	59	23.88	
	640	Home economics & family living	9	3.64	
	650	Management and auxiliary services	16	6.47	
	660	Chemical & related technology	4	1.63	
	670	Manufactures	1	0.40	
	680	Manufactures of products for specific uses	1	0.40	
	690	Buildings	3	1.21	
000	Total		247	99.96	
	000	Generalities	2	1.61	
	010	Bibliographies & catalogs	4	3.22	
	020	Library & information sciences	14	11.29	
	030	General encyclopedic works	4	3.22	
	040	(Unassigned)	—	—	
	050	General social publications & their indexes	9	7.25	
	060	General organization & museology	1	0.80	
	070	Newspaper & journalism, publishing	7	5.64	
	080	General collections	83	66.93	
	090	Manuscripts & book rarities	—	—	
	Total		124	99.96	

Table 4 :
Number of titles and target audience of special subjects

Class	Sub-class	Subject	No. of titles	%	Target audience				Remarks
					A	B	C	D	%
300	330	Economics	79	28.00	79	—	—	—	A = 100
	370	Education	69	20.92	69	—	—	—	
	300	The social sciences	35	12.41	35	—	—	—	
600	610	Medical sciences, Medicine	96	47.52	96	—	—	—	A = 100
	630	Agriculture & related technology	59	29.20	59	—	—	—	
	620	Engineering & allied operations	47	23.26	47	—	—	—	
000	080	General collections	83	78.30	83	—	—	—	A = 94.33
	020	Library & information sciences	14	13.20	14	—	—	—	B = 5.66
	050	General serial publications and their indexes	9	8.45	3	6	—	—	

Table 5 :
Summary of growth rates

Class	Sub-class	t ₀	t _n	r _%	n
Social sciences	Economics 1	1941	1970	11.00	
	„ 2	1971	1982	32.44	22e ^{0.324(11)}
	Education 1	1949	1973	10.89	
	„ 2	1974	1982	41.42	16e ^{0.4142(8)}
	Social activities 1	1952	1972	7.17	
	„ 2	1974	1982	25.10	6e ^{0.2510(8)}
Applied sciences	Medical sciences 1	1919	1948	5.85	
	„ 2	1949	1962	11.24	
	„ 3	1966	1987	17.93	14e ^{0.1793(16)}
	Agriculture & related technology 1	1922	1956	5.88	
	„ 2	1967	1982	14.85	8e ^{0.1485(18)}
	Engineering & allied operations 1	1947	1970	3.05	
	„ 2	1971	1975	25.98	
	„ 3	1976	1987	67.35	22e ^{0.6735(0)}
Generalities	General serial publications, their indexes 1	1947	1960	4.14	
	„ 2	1973	1976	31.95	4e ^{0.319(5)}
	General collection 1	1950	1964	12.26	
	„ 2	1969	1982	20.24	11e ^{0.202(13)}
	Library & information sciences 1	1957	1974	6.67	
	„ 2	1977	1982	37.97	5e ^{0.379(5)}

บรรณานุกรม

- Dewey, Melvil. **Dewey Decimal Classification and Relative Index.** Edited by Benjamin A. Custer. 19th ed. Vol. 2 Albany : Forest Press, 1979.
- Pritchard, Alan. "Bibliometrics and Information Transfer." In **Research in Librarianship.** 20(4) 1972, 37-46.
- _____. "Statistical Bibliography or Bibliometrics." In **Journal of Documentation.** 25(4) 1969, 348-249.
- Simon, Hans-Reiner. **Research and Publication Trends in Systematic Zoology 1758-1970.** Schlüchtern : Johann Wolfgang Goethe-Universität Frankfurt am Main, 1983.
- International Serials Data System. **ISDS-SEA Bulletin.** Bangkok, Thailand : ISDS Regional Centre for Southeast Asia, 1982. (Annual Cumulative Volume)
- _____. _____. Bangkok, Thailand : ISDS Regional Centre for Southeast Asia, 1983. (Annual Cumulative Volume)
- _____. _____. Bangkok, Thailand ; ISDS Regional Centre for Southeast Asia, 1984.
- _____. _____. Bangkok, Thailand : ISDS Regional Centre for Southeast Asia, 1985.

รัตนา เตชะสวัสดิ์บุญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิตยสาร : วรรณคดีจากผู้อ่าน

พรทิพย์ ไรจนพิทยากร

ปัจจุบันสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทวารสารและนิตยสาร ได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญต่อ
ผู้บริโภคทั้งการให้ความรู้ ความบันเทิงตลอดจนประกาศโฆษณาสินค้าต่าง ๆ และนับวันนิตยสาร
เฉพาะกลุ่มเฉพาะด้านจะออกมาทดลองตลาดมากยิ่งขึ้น บางรายชื่อก็อายุได้นาน บางรายชื่อก็
ออกมาเพียงฉบับเดียวแล้วก็เลิกไป จากจำนวนนิตยสารที่วางจำหน่ายตามแผงหนังสือหลายร้อย
รายชื่อนั้น มีผู้สงสัยกันว่าผู้อ่านนิตยสารแต่ละชื่อนั้นเป็นใคร เขาเหล่านั้นพอใจเนื้อหาและรูปแบบ
ของนิตยสารที่ผู้จัดทำกลุ่มต่าง ๆ เสนอให้หรือไม่ เพื่อหาคำตอบให้กับปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนได้
สัมภาษณ์ผู้อ่านนิตยสารกลุ่มหนึ่ง อายุระหว่าง ๑๖-๑๘ ปี เป็นวัยซึ่งมีความสำคัญเพราะอยู่ใน
ช่วงหัวเลี้ยวที่จะก้าวจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่สนใจสิ่งรอบตัวและแสวงหาความรู้แปลกใหม่
อยู่เสมอ ประการสำคัญคือนิตยสารจำนวนมากจัดทำขึ้นเพื่อสนองความสนใจของผู้บริโภคกลุ่มนี้

ผู้เขียน : เคยอ่านนิตยสารบ้างหรือไม่ และอ่านประจำที่รายชื่อ

ชยารักษ์ : อ่านนิตยสารหลายฉบับ ที่อ่านประจำคือ แพรวสุดสัปดาห์ และนิตยสารทางคำ
ประชาสัมพันธ์

อักรัช : อ่านประจำอยู่ ๕ ฉบับ ก็มี กรังด์ปรีซ์ มอเตอร์ไซค์ แชมเปียนชิพ ร้อยวัตต์
และ CQ

ชัชชัย : อ่านนิตยสารมากนับไม่ถ้วนที่อ่านประจำอย่างแพรวสุดสัปดาห์ เปรี๊ยะ Starpics
เอนเตอร์เทน ทิวดีโอ Music Express

จารุพัชร : อ่าน Music Express และบันเทิงคดี

ชนัญดา : นิตยสารที่อ่านประจำหรือคะ มีแพรวสุดสัปดาห์ และไปยาลใหญ่

ประติมา : อ่านแพรว แพรวสุดสัปดาห์ บ้านและสวน นิตยสารโฆษณา นิตยสารการ์ตูน

ผู้ให้สัมภาษณ์เคยอ่านนิตยสารทุกคน และอ่านไม่น้อยกว่า ๒ รายชื่อ นิตยสารที่อ่านได้แก่ รู้อย่างตัว แปลก แพรว แพรวสุดสัปดาห์ ดิฉัน เปรี๊ยะ นะคะ บ้านและสวน ทันโลก ไปยาลใหญ่ อนุสาร อ.ส.ท. บ้านเกิดคือ Music Express กรังด์ปรีซ์ มอเตอร์ไซค์ แซมเปียนชิพ ร้อยวัตต์ CQ Starpics เอนเตอร์เทน ทิวี่ดีโอ การ์ตูน ส่วนนิตยสารที่อ่านประจำขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคล

ผู้เขียน : หานิตยสารมาอ่านด้วยวิธีใด

จารุพัชร : เติบโตมาอ่านเอง ก็อ่านด้วย พอพี่สาวโตก็เลิกซื้อ เลยต้องซื้อมาอ่านเอง

ประติมา : ไม่ได้ซื้อมาอ่านเอง จะอ่านนิตยสารที่คุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว กับน้องชาย ซื้อมาอย่างคุณพ่อซื้อบ้านและสวน คุณแม่ซื้อแพรว พี่สาวอ่านแพรวสุดสัปดาห์ น้องชายอ่านนิตยสารการ์ตูน

ปณัญชา : ไม่ซื้อหรอกค่ะแพง อาศัยอ่านกับคุณแม่ คุณแม่ชอบอ่าน อ.ส.ท. กับดิฉัน

อักริช : ผมซื้อทุกฉบับครับ ทั้ง ๕ ฉบับไม่ได้ซื้อพร้อมกัน เงินที่เอามาซื้อก็เงินค่าขนมครับ

ชยารักษ์ : ซื้อมาอ่านครับ ซื้อแพรวสุดสัปดาห์ เล่มเดียว

สมเกียรติ : ไม่เคยซื้อเอง ส่วนมากจะอ่านนิตยสารที่พี่ซื้อ มา เช่น รู้อย่างตัว แปลก แพรวสุดสัปดาห์

ส่วนใหญ่จะซื้อมาอ่านเองตามความสนใจ นอกจากนี้ทางบ้านมีส่วนต่อการอ่าน นิตยสารแนวต่างกันของวัยรุ่น เช่น คุณพ่อชอบอ่าน บ้านและสวน คุณแม่ชอบอ่านนิตยสารสตรี ได้แก่ ดิฉัน นะคะ ผู้หญิง น้องชายชอบอ่าน การ์ตูน ความหลากหลายของการจัดหา นิตยสารประเภทต่าง ๆ เข้าบ้าน จึงเป็นโอกาสให้วัยรุ่นได้ส่งเสริมการอ่าน และขยายโลกทัศน์ของตนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ผู้เขียน : ชอบอ่านเนื้อหาประเภทใด

ซัชชัย : อ่านเพราะชอบดูแฟชั่น แต่เนื้อหาของแพรวสุดสัปดาห์ดีกว่า อ่านเรื่องเกี่ยวกับภาพยนตร์และดาราวาทยกรรมใน Starpics และเอนเตอร์เทน อ่านเรื่องดนตรีใน Music Express

อัศวิน : ชอบอ่านเทคนิคเกี่ยวกับรถยนต์ รถยนต์รุ่นใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีสูง ๆ การแข่งรถ ข่าวสารในวงการรถยนต์ (ในกรังด์ปรีซ์) อ่านมอเตอร์ไซค์ เพราะสนใจการแต่งมอเตอร์ไซค์และชอบดูแข่งมอเตอร์ไซค์ เทคนิคการใช้วิทยุมือถือ จะอ่านจากร้อยวิทย์ และ CQ

เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งชายและหญิง ความสนใจจึงแตกต่างกันไป วัยรุ่นชายชอบอ่านนิตยสารเกี่ยวกับกีฬา เครื่องยนต์กลไก วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น ส่วนวัยรุ่นหญิงชอบอ่านเรื่องสั้น การท่องเที่ยว เกร็ดความรู้ บทสัมภาษณ์บุคคลที่น่าสนใจ แฟชั่น และสารบันเทิงอื่น ๆ เนื้อหาที่วัยรุ่นทั้งชายและหญิงชอบเหมือนกันคือ สารคดีประเภทต่าง ๆ และคอลัมน์ทำนายโชคชะตา

ผู้เขียน : สาเหตุที่ชอบอ่านนิตยสารเฉพาะด้าน

จารุพัชร : อ่าน Music Express เพราะชอบดนตรี เล่นดนตรี เล่นดนตรีมาตั้งแต่เด็ก พอโตขึ้นชอบฟังเพลงสากล ก็อยากรู้ว่าการทำเพลงออกมาแต่ละเพลงมีเบื้องหลังในการทำอะไร และเป็นนักดนตรีวงซิมโฟนี (วงดนตรีของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) เล่นไวโอลินค่ะ

ชยารักษ์ : อ่านนิตยสารทางด้านประชาสัมพันธ์ เพราะต้องการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดรายการวิทยุโรงเรียน (รายการวิทยุโรงเรียนมัธยมสาธิต มศว. ประสานมิตร)

อัศวิน : มีใจรักด้านเครื่องยนต์กลไก อยากเป็นนักวิทยุมือถือสมัครเล่น เป็นช่าง เป็นวิศวกร

ผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนสนใจอ่านวารสารเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เหตุผลที่ชอบอ่านคือ เนื้อหาตรงกับความสนใจและสอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำอยู่ รวมทั้งมีเป้าหมายของการประกอบอาชีพในอนาคต

ผู้เขียน : อยากทราบว่าเนื้อหาของนิตยสารที่อ่านประจำ สนองความสนใจได้ดีเพียงใด

ส่วนมากให้ความเห็นว่า เนื้อหาของนิตยสารดีแล้ว เพราะนิตยสารที่อ่านประจำ ได้เลือกมาแล้วจากนิตยสารจำนวนหลายสิบรายชื่อ แต่อีกหลายคนต้องการให้มีการปรับปรุงเนื้อหาของนิตยสารให้ละกันไปทั้งด้านความรู้และความบันเทิง

ผู้เขียน : อยากให้นิตยสารที่อ่านประจำปรับปรุงด้านใด

ซัชชัย : อยากให้อ่านเนื้อหาของนิตยสารหลาย ๆ ฉบับมารวมกัน จะได้ไม่ต้องซื้อหลายเล่ม เล่มหนึ่งหนาสัก ๒๐๐ หน้า และรวมทุกสิ่งไว้ในเล่มเดียวกัน เช่น แฟชั่น ภาพยนตร์ เพลง บทสัมภาษณ์อยากให้เป็นผู้คนซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ไม่ใช่ไปเอาใครก็ไม่รู้มาสัมภาษณ์ และเลือกโฆษณามาให้ดีกว่านี้

ชนัญดา : ไม่อยากให้ตัดคอลัมน์เพลงออกไปจากแพรวสุดสัปดาห์ การลงโฆษณาควรคัดเลือกมากกว่านี้และควรลดจำนวนลง อีกอย่างหนึ่งคืออยากให้เพิ่มหน้าสีเขียว ๆ

ต้องการให้ปรับปรุงด้านภาพประกอบ การพิสูจน์อักษร การโฆษณา การออก ไม่ตรงเวลาและราคาค่อนข้างแพง

ผู้เขียน : อ่านนิตยสารช่วงเวลาใด

ซัชชัย : อ่านวารสารตอนเช้าห้องน้ำ เวลาฟังเพลง (ฟังไปถ้วยและอ่านไปถ้วย) เวลาอ่านหนังสือเรียนนาน ๆ ก็จะหยุดแล้วอ่านนิตยสารสลับ

อัศรัช : อ่านตอนว่าง ๆ โดยเฉพาะเมื่อเครียดจากการอ่านหนังสือเรียน

ชนัญดา : อ่านวันที่นิตยสารออก วันพุธ ของทุกเดือน เมื่อซื้อมาแล้วจะอ่านรวดเดียวจบ ไม่ค่อยได้อ่านเวลาอื่นเพราะกลับบ้านค่ำต้องเรียนพิเศษ

ระบบการศึกษาและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันได้แย่งเวลาส่วนใหญ่ของวัยรุ่นไป แต่เป็นที่น่ายินดีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากมีนิตยสารฉบับที่ชอบและจะติดตามอ่านอยู่เสมอ แม้บางคนจะไม่ติดตามเนื้อหาของนิตยสารฉบับใด เมื่อมีเวลาว่างก็จะอ่านนิตยสารซึ่งสมาชิกในครอบครัวซื้อมาหรืออ่านนิตยสารของเพื่อน

เวลาที่ใช้ในการอ่านโดยทั่วไปคือเวลาว่างหลังจากอาบน้ำ รับประทานอาหารเย็นแล้ว หรืออ่านหนังสือเรียนนาน ๆ ก็จะพักด้วยการอ่านนิตยสาร หรือไม่ก็อ่านตอนว่าง ๆ ช่วงวันเสาร์-อาทิตย์

ขอขอบคุณอาจารย์โรงเรียนมัธยมสาธิต มศว. ประสานมิตรและโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตลอดจนนักเรียนที่ได้ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายชยารักษ์ นิลสลบ	ชั้น ม. ๕/๑	โรงเรียนมัธยมสาธิต มศว. ประสานมิตร
นางสาวปณฺฐา บุญาค	ชั้น ม. ๖/๓	โรงเรียนมัธยมสาธิต มศว. ประสานมิตร
นางสาวประติมา ธาราธิป	ชั้น ม. ๖/๓	โรงเรียนมัธยมสาธิต มศว. ประสานมิตร
นายสมเกียรติ มีอนันต์	ชั้น ม. ๔/๖	โรงเรียนมัธยมสาธิต มศว. ประสานมิตร
นางสาวจารุพัชร อาชวะสมิต	ชั้น ม. ๕/๓	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นายชัชชัย จารุเสถียร	ชั้น ม. ๕/๓	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นางสาวชนัญดา ทองคำ	ชั้น ม. ๕/๖	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นางสาวนิธิตา แสงสิงแก้ว	ชั้น ม. ๕/๔	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นายอัศวิช ชวนะพงศ์	ชั้น ม. ๕/๓	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พรทิพย์ โรจนพิทยากร

บรรณารักษ์

สำนักบรรณสารการพัฒนา

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ห้องสมุดเฉพาะสำนักพระราชเลขาธิการ

ฝ่ายห้องสมุดเฉพาะสำนักพระราชเลขาธิการ

ประวัติความเป็นมา

ห้องสมุดเฉพาะสำนักพระราชเลขาธิการ เป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักพระราชเลขาธิการ เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ เพื่อร่วมเฉลิมฉลองในวาระครบ ๒๐๐ ปี แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นแหล่งรวบรวมวัสดุทั้งที่ตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ ที่เกี่ยวกับพระบรมราชจักรีวงศ์ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศไว้ในแหล่งเดียวกัน เพื่อจะยังประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์พระบรมราชจักรีวงศ์ให้ต่อเนื่องสืบไป

๕๕
ที่ตั้ง

อาคารห้องสมุดเฉพาะสำนักเลขาธิการ พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์

๒๒๓-๐๔๔๑-๔ ต่อ ๑๒๐

เวลาทำการ

จันทร์-ศุกร์ เวลา ๘.๓๐-๑๖.๓๐ น.

รักษาการหัวหน้าฝ่ายห้องสมุดเฉพาะ

พันตรีบัญชา ชัยปฎิยุทธ์

การแบ่งส่วนราชการภายใน

๑. งานอำนวยการและบริการกลาง
๒. งานจดหมายเหตุ
๓. งานบรรณารักษศาสตร์และบริการสนเทศ
 - ๓.๑ งานบรรณารักษศาสตร์
 - ๓.๒ งานบริการสนเทศ

๔. งานศึกษาค้นคว้า

๕. งานแสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์

๕.๑ งานนิทรรศการ

๕.๒ งานจดหมายเหตุ

๖. งานประมวลผลด้วยเครื่องจักรกล (งานคอมพิวเตอร์)

๑. งานอำนวยความสะดวกและบริการกลาง

ควบคุมดูแลการดำเนินงานด้วยบริหารงานทั่วไปของห้องสมุดเฉพาะ ฯ และการดำเนินงานทั่วไปที่มีได้ระบุว่า เป็นหน้าที่ของงานในงานหนึ่งโดยเฉพาะ

๒. งานจดหมายเหตุ

อนุรักษ์เอกสารส่วนพระองค์ ตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ จนถึงปัจจุบัน และของสำนักงานเลขาธิการ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ให้คงอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ตลอดจนให้บริการด้านข้อมูลและบริการตอบคำถามจากบุคคลภายนอกและหน่วยงานต่าง ๆ ประเภทวัสดุที่จัดเก็บ ได้แก่ เอกสารจดหมายเหตุ ไมโครฟิล์ม และภาพ

ระบบการจัดเก็บเป็นแบบผสม คือ แบ่งตามลำดับเวลาของเอกสาร อาทิ แบ่งเป็นกลุ่มเอกสารรัชกาลที่ ๕ กลุ่มเอกสารรัชกาลที่ ๖ ฯลฯ แล้วแบ่งย่อยเอกสารแต่ละกลุ่มตามหัวเรื่อง

๓. งานบรรณารักษศาสตร์และบริการสนเทศ

๓.๑ งานบรรณารักษศาสตร์

จัดหาและสะสมข้อมูลเกี่ยวกับพระบรมราชจักรีวงศ์ และทำหน้าที่ดูแลรักษาถวายเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีผู้ดูแลรักษา ถวาย เผยแพร่สิ่งพิมพ์ที่สำนักราชเลขาธิการจัดพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ที่มีผู้ดูแลรักษา ถวายให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ระบบการจัดเก็บที่ใช้คือ ระบบทศนิยมดิวอี้

๓.๒ งานบริการสนเทศ

พิจารณาคัดเลือกและรวบรวมวัสดุที่มีเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของห้องสมุดจากหนังสือพิมพ์ วารสาร บทความ สื่อบันเทิง นามบัตรและจัดทำคู่มือช่วยกัน ตลอดจนจัดทำหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาเกี่ยวกับพระบรมราชจักรีวงศ์

ระบบการจัดเก็บ แยกออกเป็น

- หนังสือพิมพ์ — นำมาจัดทำกฤตภาค และจัดเก็บด้วยระบบหัวเรื่อง มี
ประมาณ ๓๕๐ หัวเรื่อง (เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๕-
ปัจจุบัน)
- บทความ — จัดเก็บด้วยระบบหัวเรื่อง
- โสตทัศนวัสดุ — จัดเก็บตามเลขทะเบียน

๔. งานศึกษาค้นคว้า

ศึกษาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ โดยละเอียด เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ พระราช-
ประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพระบรมราชจักรีวงศ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเผยแพร่ และดำเนินงานจัด
หาเอกสารสิ่งพิมพ์ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ซึ่งเน้นการ
เจริญพระราชไมตรี ขึ้นทุกเกล้าฯ ถวาย

๕. งานแสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์

จัดแสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ นิทรรศการ สไลด์-
มัลติวิชชั่น เทปโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้และให้บริการแก่บุคคลทั้งภายในและ
ภายนอกสำนักราชเลขาธิการ

๕.๑ งานนิทรรศการ

แสดงข้อมูลประวัติศาสตร์ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ นิทรรศการ สไลด์-
มัลติวิชชั่น สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพระบรมราชจักรีวงศ์ เช่น จัดนิทรรศการ เรื่อง พระราช-
ประวัติและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ถวายคัมภีร์และรูปภาพต่าง ๆ
ที่เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักราชเลขาธิการ รวมทั้งประสานงาน และอำนวยความสะดวกแก่บุคคล
ภายนอกที่มาขอใช้บริการขอยืมสไลด์เพื่อนำไปเผยแพร่

๕.๒ งานจดหมายเหตุ

เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพระบรมราชจักรีวงศ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจน
งานกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุดเฉพาะสำนักราชเลขาธิการ ในรูปของวารสาร โดยพิมพ์ออก
เผยแพร่ปีละ ๓ ฉบับ แจกจ่ายแก่ห้องสมุดของหน่วยงานรัฐบาล และสถาบันการศึกษาทั่วไป

๖. งานประมวลผลด้วยเครื่องจักรกล (งานคอมพิวเตอร์)

รวบรวมรายละเอียดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จนถึงปัจจุบัน และรายละเอียดการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมในแต่ละปี เพื่อนำเก็บในระบบคอมพิวเตอร์ รวมทั้งอำนวยความสะดวกและประสานงานในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แก่กองต่างๆ

รายละเอียดของบริการ

- บริการให้ยืมหนังสือ วารสารและสิ่งพิมพ์
- บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า ทั้งโดยตรง จดหมาย หรือทางโทรศัพท์
- บริการรวบรวมบรรณานุกรม
- บริการวารสารทันสมัย
- บริการค้นคว้าและจัดส่งเอกสาร
- บริการจัดซื้อสิ่งพิมพ์ตามคำแนะนำ
- บริการแจกจ่ายสิ่งพิมพ์เผยแพร่ต่างๆ
- จัดทำหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา ได้แก่ วรรณคดี และบรรณานุกรม
- จัดนิทรรศการเดือนละ ๑ เรื่อง
- จัดฉายสไลด์ ภาพยนตร์ และแถบบันทึกภาพ
- บริการทำสำเนาสไลด์-รูปภาพ
- บริการโสตทัศนอุปกรณ์ และโสตทัศนวัสดุ
- จัดทำวารสารจดหมายข่าวห้องสมุดเฉพาะปีละ ๓ ฉบับ และแจกจ่ายแก่หน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษา
- บริการข้อมูลโครงการตามพระราชดำริด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
- อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

ผู้สิทธิเข้าใช้บริการ

- ข้าราชการสำนักพระราชเลขาธิการ
- บุคคลภายนอก โดยทำหนังสืออนุญาตเข้าใช้บริการ

ระเบียบการยืม

ชนิดสิ่งพิมพ์/วัสดุ	ระยะเวลา	จำนวนเล่ม/ฉบับ
หนังสือหายาก*	—	—
หนังสือทั่วไป	๒ สัปดาห์	๑๐
วารสาร	๓ วัน	๓
บทความ	๑ สัปดาห์	—
กฤตภาค	๑ สัปดาห์	—
แถบบันทึกเสียง*	—	—
แถบบันทึกภาพ*	—	—
สไลด์*	—	—

*ไม่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด

ผลงานทางวิชาการ ห้องสมุดเฉพาะ สำนักพระราชวัง

พ.ศ.	รายการ
๒๕๒๕	๑. หนังสือที่จัดพิมพ์ขึ้น เนื่องในโอกาสสมโภช กรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี
๑.๑ พระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์ กับประชาชน
๑.๒ พระราชพิธีสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี
๒๕๒๖	๑. COMPILATION OF PUBLICATION IN ENGLISH ON THE CHAKRI DYNASTY
๒. สังเขปประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ๖ เรื่อง
๒๕๒๗	๑. รวมธรรมะ (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้จัดพิมพ์ขึ้นพระราชทานในการพระราชพิธีฉลองพระชนมายุสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีครบ ๗ รอบ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๗)
๒. สังเขปประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ๘ เรื่อง
๓. พระธรรมเทศนา (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานบำเพ็ญพระราชกุศลบิณฑบาตสมวารพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗)
๔. พระธรรมเทศนา (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานบำเพ็ญพระราชกุศลสมาทพระบรมศพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗)
๕. พระธรรมเทศนา (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้พิมพ์พระราชทานเป็นที่ระลึกในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗)

พ.ศ.

รายการ

- ๒๕๒๘
๑. ตรชนีวารสารไทย เรื่อง พระบรมราชจักรี พุทธศักราช ๒๕๒๑-๒๕๒๕
 ๒. ประวัติสำนักราชเลขาธิการ (ฉบับภาษาไทย)
 ๓. พระพุทธปฏิมา และจิตคือพุทธะและมรรคปฏิบัติ (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพ พระราชวุฒาจารย์ (อุทัย อตุโล) ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘)
 ๔. ลักษณะพุทธศาสนา (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในการพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าเพลิงนภดล ระเบียบรัตน์ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๘)
 ๕. ศิลปกรรมวัดบวรนิเวศวิหาร (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานฉลองชนมายุครบ ๖ รอบ สมเด็จพระญาณสังวร ๓ ตุลาคม ๒๕๒๘)
 ๘. สังเขปประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ๘ เรื่อง
- ๒๕๒๙
๑. หนังสือที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทาน ในงานฉลองชนมายุครบ ๗ รอบ พระนิโรธรังสีกัมภีรปัญญาจารย์ ๒๖ เมษายน ๒๕๒๙
 - ๑.๑ อรรถในประวัติพระนิโรธรังสีกัมภีรปัญญาจารย์ (เทศก์ เทสรังสี)
 - ๑.๒ ประมวลแนวปฏิบัติธรรมและปูจาวัดสันนาในประเทศของพระนิโรธรังสีกัมภีรปัญญาจารย์ (เทศก์ เทสรังสี)
 ๒. สังเขปประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ๗ เรื่อง
 ๓. ประวัติสำนักราชเลขาธิการ (ฉบับภาษาอังกฤษ)
- ๒๕๓๐
๑. วารสารจดหมายข่าวห้องสมุดเฉพาะฯ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑-๒
 ๒. บรรณานุกรม เรื่อง พระบรมราชจักรีวงศ์ เล่ม ๒ พุทธศักราช ๒๕๒๕-๒๕๒๘
 ๓. สังเขปประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย กับประเทศต่างๆ ๑๗ เรื่อง
 ๔. สไลด์มัลติวิชชั่น เรื่อง ในหลวงของเรา
- ๒๕๓๑
๑. พระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๒๘)

พ.ศ.

รายการ

๒. สถาปัตยกรรมพระบรมมหาราชวัง เล่ม ๑-๒
 ๓. THE GRAND PALACE (English-German)
 ๔. THE GRAND PALACE (English-Japanese)
 ๕. ประวัติสำนักราชเลขาธิการ (ฉบับภาษาไทย แก้ไขปรับปรุง)
 ๖. เรื่องโบราณคดีของหลวงบริบาลบุรีภัณฑ์ (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงบริบาลบุรีภัณฑ์)
 ๗. วารสารจดหมายเหตุห้องสมุดเฉพาะ ฯ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑-๓
 ๘. สไลด์มัลติวิชชั่น เรื่อง เฉลิมพระเกียรติมหามงคล
 ๙. สังเขปประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ๑๑ เรื่อง
- ๒๕๓๒
๑. (ทางสงบ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้พิมพ์พระราชทาน ในงานฉลองชนมายุ ๘๓ ปี สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (วิน ธรรมสาร) วัดราชผาติการาม)
 ๒. วารสารจดหมายเหตุห้องสมุดเฉพาะ ฯ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑-๓
 ๓. สังเขปประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ๑๗ เรื่อง
 ๔. วีทีโอเทป เรื่อง โครงการหลวง (ภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

โครงการทดลองให้บริการสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องของ หอสมุดแห่งชาติออสเตรเลีย

นลินี วงศ์ระชัย

ปัจจุบันปัญหาหนึ่งที่ห้องสมุดและสถาบันการวิจัยในประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียประสบอยู่ คือ การเข้าถึงสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการแก้ปัญหานี้จึงมีการศึกษาถึงรูปแบบความต้องการสารนิเทศด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในภูมิภาค รวมทั้งการสนองความต้องการดังกล่าว และเป็นที่คาดหวังว่าหลังจากการศึกษาคั้งนี้ ประเทศต่าง ๆ จะได้มีการนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงสิ่งพิมพ์และบริการของตน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าร่วมทำงานแลกเปลี่ยนสารนิเทศในภูมิภาคได้ดียิ่งขึ้น

ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๒ เป็นต้นมา หอสมุดแห่งชาติออสเตรเลีย (National Library of Australia) หรือ NLA ได้เริ่มโครงการ ASTINFO Document Delivery Pilot Project โครงการนี้ได้รับเงินอุดหนุนจากยูเนสโกเป็นเวลา ๓ ปี สำหรับให้บริการเอกสารจากสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องที่มีอยู่ใน NLA แก่ห้องสมุดและสถาบันการวิจัยในประเทศกำลังพัฒนาที่อยู่ในข่ายงาน ASTINFO* ได้แก่ จีน อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน สาธารณรัฐเกาหลี มาเลเซีย เนปาล ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา ไทย เวียดนาม บังกลาเทศและปาปัวนิวกินี

การที่ยูเนสโกมอบให้ NLA เป็นผู้ดำเนินโครงการนี้ เนื่องจาก NLA มีสิ่งพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น NLA ยังสามารถให้บริการเอกสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการเอกสารแก่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอยู่แล้ว

โครงการนี้จะช่วยให้ห้องสมุดและสถาบันการวิจัยในข่ายงาน ASTINFO สามารถขอสำเนาบทความจากสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจาก NLA โดยผู้ขอจะเสียค่าใช้จ่าย

รายการละ ๖ เหรียญออสเตรเลีย แต่ในระหว่างที่ดำเนินโครงการนี้ ยูเนสโกจะให้เงินช่วยเหลือรายการละ ๔ เหรียญออสเตรเลีย นอกจากนี้ ในระยะแรกที่เริ่มโครงการนี้ แต่ละประเทศยังสามารถขอสำเนาบทความได้ ๕๐ รายการ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

สำหรับสถิติการใช้บริการจนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๒ ของประเทศต่าง ๆ มีดังนี้

	คำขอที่จัดส่งให้แล้ว	คำขอที่ไม่สามารถจัดส่งให้ได้	คำขอทั้งหมดที่ได้รับ
จีน	๔	๔	๘
อินโดนีเซีย	๑๗	๑๒	๒๙
อิหร่าน	—	๘	๘
มาเลเซีย	๔	๒	๖
เวียดนาม	๓๖	๒	๓๘
รวม	๖๑	๒๘	๘๙

การใช้บริการ ASTINFO Document Delivery Pilot Project ในประเทศไทย

ในขณะนี้หอสมุดแห่งชาติได้รับมอบหมายจากที่ประชุมคณะอนุกรรมการประสานงานระบบสารนิเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสังคมศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (ASTINFO และ APINESS^๓)^๔ ให้เป็นผู้ประสานงานโครงการประจำประเทศไทย โดยประสานงานกับห้องสมุดและศูนย์เอกสารอื่น ๆ รวมทั้งหมด ๑๒ แห่ง ดังนี้

๑. กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร โทร. ๒๘๑๕๔๕๐
๒. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โทร. (๐๔๓) ๐๓๗๓๐๒
๓. ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ
ธนาคารแห่งประเทศไทย โทร. ๒๘๒๗๘๘๕

๔. กองสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
กรมวิทยาศาสตร์บริการ โทร. ๒๔๕๕๒๗๑
๕. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. (๐๕๓) ๒๒๒๔๗๗
(๐๕๓) ๒๒๑๖๙๙
โทร. ๔๕๑๑, ๔๕๑๒
๖. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี โทร. ๓๔๙๑๑๑ โทร. ๒๔๗
๗. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร. ๕๗๙๔๑๖๕, ๕๖๑๑๓๖๙,
๕๗๙๒๕๓๙
๘. ศูนย์บริการเอกสารการวิจัยแห่งประเทศไทย โทร. ๕๗๙๔๕๔๔, ๕๗๙๑๑๒๑-
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่ง
โทร. ๓๐ โทร. ๑๒๒๘
ประเทศไทย
๙. สำนักบรรณสารการพัฒนา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โทร. ๓๗๗๕๔๘๑, ๓๗๗๗๔๐๐-๙
โทร. ๒๘๒
๑๐. สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทร. ๒๑๕๐๘๗๐-๘๙ โทร. ๒๙๓๐
๑๑. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล โทร. ๔๔๑๙๕๘๑, ๔๔๑๙๐๒๐
โทร. ๓๔๖
๑๒. กองบริการเอกสารและห้องสมุด
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ โทร. ๕๗๙๒๗๖๓

โดยผู้ที่ต้องการใช้บริการสามารถติดต่อกับห้องสมุดใดก็ได้ทั้ง ๑๒ แห่ง แต่สิ่งสำคัญ
คือผู้ขอจะต้องมีรายละเอียดทางบรรณานุกรมของเรื่องที่ต้องการขออย่างครบถ้วน เช่น ถ้าต้องการ
เรื่อง "Phosphate adsorption variability within series and in diverse soil populations"
ของ D. Lopez Hernandez ผู้ขอควรจะให้รายละเอียดดังนี้

Lopez-Hernandez, D. "Phosphate adsorption variability within series and in diverse soil populations" SOIL SCIENCE Vol. 44 no. 6 Dec 1987 p 408-411

เมื่อห้องสมุดได้รับคำขอที่มีรายละเอียดทางบรรณานุกรมครบถ้วนและถูกต้อง ก็จะสามารถนำไปตรวจสอบกับคู่มือของ NLA คือ Serials Catalogue ซึ่งเป็นไมโครฟิชตามตัวอย่างที่ ๑ และ ๒

ตัวอย่างที่ 1 serials catalogue ที่ห้องสมุดต้องใช้ตรวจสอบก่อนว่ามีเอกสารที่ต้องการหรือไม่

SOIL CONSERVATION SO

Soil Conservation Society of America

Journal of soil and water conservation. v. 1— July 1946— (Ankeny, Iowa, sic., Soil Conservation Society of America) v. ill. 28 cm. Bimonthly

Absorbed, Soil Conservation Society of America. News, notes and activities Jan. 1954

ANL Vol. 24, no. 1— Jan./Feb. 1969— Sq 631.4505
JOU 58-028465

Soil conservation / Soil Conservation Service of New South Wales. : (Sydney) Soil Conservation Service of New South Wales.

V.

ANL May 1972— N 631.19944 SOI ab 84-159470

Soil mechanics and foundation engineering, v. (1)— Jan. Feb. 1964— New York. Consti-
tutelis Bureau.

V. Bimonthly

Issues for 1964-70 have no vol. numbering but constitute V. 1-7.

Carries vol. numbering and date of the original.

ANL Vol. 11. no. 1— 1974— S 624.15105 SOI
sf 77-000111

Soil Mechanics Section technical paper. No. 1 (1965).

Melbourne Commonwealth Scientific and Industrial Research Organization. 1965.
1 V. : maps : 28 cm.

Continued by : Division of Soil Mechanics technical paper ISSN 0155-347 X.

ANL No. 1 1965 N 624.15 : AUS sn 83-004394

Soil note / Soil Conservation Service of New South Wales.

No. 1 (1982)— (Sydney) : SCS. 1982—

V. : ill. : 30 cm.

ANL 1982. No. 1— No 631.4944 SOI ans 60-811262

Soil Research Institute. Bogor.

scc

Lembaga Penelitian Tanah (Bogor. Indonesia)

Soil science. v. 1— Jan. 1916—Baltimore (etc.) Williams & Hilkins Co.

V. ill, 25 cm. Monthly

ANL Vol. 1, no. 1—v. 46, no. 6, v. 115, no. 1— Jan,
1916—1938. Jan. 1973— S. 631.405 SOI gs 18—000445//r 875.

SOIL SCIENCE. V. 1—

SOIL SCIENCE AND PLA

PAGE

15134

Soil science and plant analysis. Communications in soil science and plant analysis. v.
1— Jan. 1970— (New York. M. Dekker)

V. ill. 26 cm. Monthly

ANL Vol. 6—v. 12 1975—1981 S 631.405 COM 70—200238

Soil science and plant nutrition. Tokyo : Society of the Science of Soil and Manure.
Japan.

V. 26 cm. Quarterly

Continues : Soil and plant food

ANL Vol. 22, no. 3— 1976— lacks v. 22, no 4 S

631.405 SOI

sc 84—001600

Soil Science Society of America

Agronomy. v. 1—Madison. Mis. (etc.) American Society of Agronomy (etc.) 1949—

ANL Vol. 1—Various.

sn 83—003078

Soil Science Society of America. Journal

Soil Science Society of America. Soil Science Society of America Journal.

V. 40— Jan./Feb. 1976— (Madison. His.) Soil Science Society of America.

V. ill. 28 cm. Bimonthly

Continues : Proceedings — Soil Science Society of America ISSN 0038—0776

ANL Vol. 40, no. 1—Jan./Feb. 1976—

Sq 631. 406 SOI

76—643135

Soil Science Society of America

Journal of environmental quality. v. 1— Jan./Mar. 1972— (Madison. His.,
Published cooperatively by American Society os Agronomy. Crop Science Society
of America. and Soil Science Society of America)

V. 28 cm. Ouarterly

ANL Vol. 4, no. 1— Jan./Har. 1975—

Sq 631.05 JOU

77—615536

Proceedings—Soil Science Society of America. v. 1—39 : 1936—Nov./Dec. 1975.
(Madison. His., etc.) Soil Science Sociely of America.

V. ill., diagrs. 29 cm.

None issued in 1951

Supersedes : Bulletin of the American Soil Survey Association

Continued by : Soil Science Society of America Journal ISSN 0361—5995.

ANL Vol. 37, no. 1—v. 39, no. 4, v. 39, no. 6 1973— 1975, Nov./Dec.

1975 Sq 631.406 SOI

60—026593//r 872

first issued no.1
January 1916

Title of serial Place Publisher

Soil science. v. 1- Jan. 1916- Baltimore (etc.) Williams & Wilkins Co.
v. ill. 25 cm. Monthly
Vol. 1, no. 1-v. 46, no. 6, v. 115, no. 1- Jan. 1916-1938, Jan. 1973- S 631.405 S01 6518-000445/r675

NLA holds vol.1 no.1 (January 1916) to vol.46 no.6 (1938) and then from vol.115 no.1 (January 1973) onwards

Record identifier (not needed on request from)

Call number (Dewey)
On request form Copy call number like this
S
631.405
S01

ตัวอย่างที่ 2 รายการวารสารที่ตรวจสอบจาก serials catalogue

Date request made Name and delivery address of your library and contact officer

Staple a self-addressed self-adhesive label here

NLA call number
Check the serial catalogue
Full bibliographic data. Do not abbreviate serial titles
Send request to ASTINFO Project Officer in Canberra

INTER-LIBRARY LOAN REQUEST

Date: 2 May 1989
Not wanted after: _____
Call No.: S 631.405 S01

Requesting library's name and address:
Attention: ASTINFO Document Delivery Pilot Project Liaison Office
National Library of Malaysia
Jalan Raya Laut Kuala Lumpur
MALAYSIA

AUTHOR OF BIBLIOGRAPHIC ITEM: SOIL SCIENCE
Vol 44 no. 6 Dec 1987 p.408-411
Lopez-Hernandez, D.
"Phosphate adsorption variability within series and in diverse soil populations"

VERIFIED IN OR SOURCE OF REFERENCE:
Astinfo Project Officer
C/- Policy Secretariat
National Library of Australia
Canberra ACT 2600
AUSTRALIA

REQUEST AUTHORIZED BY: _____
(AUTHORIZED OFFICER)

SPECIAL REQUIREMENTS:

AAOCS approved form

Requester required:
☒ Copy for retention
☐ Loan
☐ Location
☐ Overseas location
☐ Item within only

REPORTS SENT
☐ Van ☐ Rep/Cen. mail ☐ Rail
☐ Courier ☐ Air freight
Date sent: _____ Date due: _____
☐ For use in library only

NOT SENT
☐ Not for loan ☐ Cannot identify ☐ Not used
☐ On order ☐ In use ☐ Reserved for you
☐ Ready ☐ Voucher returned

SUGGESTED LOCATIONS/REMARKS:

RECORDS
Rec'd _____ Ret'd _____
By: _____
☐ Van ☐ Rep/Cen. mail ☐ Rail
☐ Courier ☐ Air freight

RENEWALS
Request sent: _____ Estn. granted to: _____

COPYING DETAILS
DATE COPY MADE: _____
DATE OF EXPIRATION: _____

If request not satisfied reasons given here

ตัวอย่างที่ 3 การลงรายการในแบบฟอร์มคำขอ

หลังจากตรวจสอบกับ Serials Catalogue ว่ามีเอกสารดังกล่าวแล้วห้องสมุดจะสามารถลงรายการในรูปแบบฟอร์มคำขอตามตัวอย่างที่ ๓ เพื่อส่งไปถึง NLA ได้ทันที แต่ถ้าผู้ขอให้รายละเอียดไม่ครบถ้วน ห้องสมุดจะต้องเสียเวลานานในการตรวจสอบ และจะทำให้ผู้ขอเองได้รับคำตอบล่าช้า

•ASTINFO หรือ Regional Network for the Exchange of Information and Experience in Science and Technology in Asia and the Pacific เป็นข่ายงานที่ได้ความช่วยเหลือจากยูเนสโก ประเทศสมาชิกได้แก่ ออสเตรเลีย จีน อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี มาเลเซีย เนปาล นิวซีแลนด์ ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา ไทย เวียดนาม บังกลาเทศและปาปัวนิวกินี

สำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติทำหน้าที่เป็น National ASTINFO Coordinating Unit (ACU) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยมีรองเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ฝ่ายวิทยาศาสตร์) เป็น Liaison Officer คณะกรรมการระบบสารสนเทศวิทยาศาสตร์สากล (UNISIST) เป็น National Advisory Group (NAG) และมี Associated Centre (AC) ๖ แห่งได้แก่ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล, กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร และศูนย์บริการเอกสารการวิจัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

๒๐ เหรียญออสเตรเลีย = ๒๐ บาท (โดยประมาณ)

•APINESS หรือ Asia-Pacific Information Network in Social Sciences เป็นข่ายงานที่ได้รับการสนับสนุนจากยูเนสโก ประเทศสมาชิก ได้แก่ ออสเตรเลีย บังกลาเทศ จีน สาธารณรัฐประชาชนเกาหลี อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ ซามัว ไทย ศรีลังกา และเวียดนาม

สำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติทำหน้าที่เป็น National Contact Point (NCP) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยมีรองเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ฝ่ายสังคมศาสตร์) เป็น NCP Representative คณะกรรมการระบบสารสนเทศวิทยาศาสตร์สากล (UNISIST) เป็น National Advisory Group (NAG) และมี Participating Centre (PC) ๑๐ แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี และ AC ของข่ายงาน ASTINFO ๖ แห่ง

‘คณะอนุกรรมการประสานงานข่ายงานระบบ สารนิเทศวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีและสังคมศาสตร์ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (ASTINFO และ APINESS)

หน้า ๔

๑. ประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับข่ายงานฯ ของ ASTINFO และ APINESS
๒. จัดทำแผนการดำเนินการเกี่ยวกับข่ายงานฯ ของ ASTINFO และ APINESS
๓. ให้บริการข้อเสนอแนะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสังคมศาสตร์ในข่ายงานฯ
๔. พิจารณาขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรในข่ายงานฯ
๕. จัดดำเนินการฝึกอบรมและสัมมนาในระบบสารนิเทศวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีและสังคมศาสตร์
๖. จัดดำเนินการในเรื่องอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการระบบสารนิเทศ วิทยาศาสตร์สากล (UNISIST), องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และ UNESCO ที่เกี่ยวกับ ASTINFO และ APINESS

คณะอนุกรรมการ

๑. เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	ประธานอนุกรรมการ
๒. รองเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ฝ่ายสังคมศาสตร์)	รองประธานอนุกรรมการ
๓. รองเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ฝ่ายวิทยาศาสตร์)	รองประธานอนุกรรมการ
๔. นางสาวอุทัย ทุติยะโพธิ์	อนุกรรมการที่ปรึกษา
๕. นายไศล นิวัติศยกุล	”
๖. ผู้อำนวยการกองสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์บริการ	อนุกรรมการ

๗.	ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดหรือผู้แทนมหาวิทยาลัยมหิดล	อนุกรรมการ
๘.	ผู้อำนวยการกองหอสมุดแห่งชาติหรือผู้แทนกรมศิลปากร	„
๙.	ผู้อำนวยการศูนย์บริการเอกสารการวิจัยหรือผู้แทน
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	„
๑๐.	ผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการหรือผู้แทนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	„
๑๑.	ผู้อำนวยการสำนักบรรณสารการพัฒนาหรือผู้แทน
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	„
๑๒.	ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดหรือผู้แทนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	„
๑๓.	ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการหรือผู้แทนมหาวิทยาลัยขอนแก่น	„
๑๔.	ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดหรือผู้แทนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	„
๑๕.	ผู้อำนวยการหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดีหรือผู้แทนวิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	„
๑๖.	หัวหน้าห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศหรือผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย	„
๑๗.	ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา
วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ	„
๑๘.	ผู้อำนวยการกองบริการเอกสารและห้องสมุด
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	อนุกรรมการและ
เลขานุการ
๑๙.	นางสาวนลินี วงศ์ธนะชัย กองบริการเอกสารและห้องสมุด
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	อนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐.	นางจิรพรรณ แยมประภารัตน์
กองบริการเอกสารและห้องสมุด สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	„

นลินี วงศ์ธนะชัย

บรรณารักษ์

กองบริการเอกสารและห้องสมุด

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ปัญหา คำถาม ความคิด คำตอบ

คุยกันก่อน

ได้รับแจ้งจากผู้ทรงท่านฉบับว่า วารสารห้องสมุดฉบับนี้เป็นฉบับวารสารปริทัศน์ ซึ่งถ้าได้ลงปัญหาและคำถามเกี่ยวกับวารสารจะเหมาะสมมาก ประจวบกับที่ฉันได้อ่านข่าวซึ่งจะเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกันอยู่ จึงขอนำมาถ่ายทอดสู่ท่านผู้อ่านในคอลัมน์นี้เลยเป็นการทดแทนรายการปัญหา/คำถาม ซึ่งผิดเต็มที่ และรายการความคิด/คำตอบ ซึ่งไม่ค่อยจะมี

ข่าวนี้ปรากฏใน OCLC Newsletter ฉบับมีนาคม-เมษายน ๒๕๓๓ (หน้า ๓๑-๓๒) แจ้งว่าบริษัท FAXON ได้เข้าร่วมในโครงการของ CONSER แล้วเป็น affiliate member รายที่สาม เพิ่มเติมจากที่มีอยู่สองรายคือ EBSCO Subscription Services และ Chemical Abstracts Library Services

FAXON เป็นบริษัทตัวกลาง รับส่งวารสารให้แก่ห้องสมุดต่าง ๆ ทั่วโลก ตั้งอยู่ที่เมืองเวสต์วูด รัฐแมสซาชูเซต มีห้องสมุดหลายแห่งในประเทศไทยใช้บริการของบริษัทนี้ในการบอกรับวารสารจากต่างประเทศ

CONSER (Cooperative Online Serials Program) เป็นโครงการความร่วมมือกันบัตร์รายการวารสาร มีสมาชิกเป็นห้องสมุดต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา เป็นความคิดริเริ่มของหอสมุดแห่งชาติอเมริกัน และ OCLC ซึ่งเป็นผู้ให้บริการระบบและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ห้องสมุดที่เป็นสมาชิกจะเป็นผู้ร่วมกันสร้างบำรุงรักษา และใช้ฐานข้อมูลนี้

ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารแห่งนี้ใช้ประโยชน์ได้ในการสั่งซื้อ การทำรายการบรรณานุกรม การยืมระหว่างห้องสมุด การตรวจรับ และหน้าที่อื่น ๆ ในส่วนของวารสารหรือสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง และใช้เป็นสหายรายการเป็นการเชื่อมโยงให้ห้องสมุดซึ่งเป็นผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลจากสำนักพิมพ์ซึ่งเป็นผู้ผลิต โดยผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์

ผู้สนใจเรื่องราวของ CONSER หาอ่านเพิ่มเติมได้จากวารสารต่าง ๆ และบทความของ Carolyn Norris "CONSER : A Model Cooperative Cataloging Project" ซึ่งเสนอ

ข้อ The International Symposium on Information Technology : Standards for
Bibliographic Control (Bangkok, Sept 4--8, 1989) เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๓๒

ปัญหา/คำถาม

“ผิดจ้จ”

ความคิด/คำตอบ

“ไม่มี”

ปัญหา/คำถามฉบับนี้
“ไม่มีเพิ่มเติมเลขกะ”

โปรดส่ง ความคิด/คำตอบ [หรือ
ปัญหา/คำถาม] ของท่านมายัง

เพ็ญศรี กวีสวรรณ

สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กทม. ๑๐๒๐๐

พิมพ์ที่ หจก.รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์

93-93/1 ถนนนครสวรรค์ เขตป้อมปราบ กรุงเทพฯ 10100

โทร. 281-4283, 281-4291, 282-4520, 281-9123

นายวิกรม วิจารณ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2533

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
๒๕๑๑ - ๒๕๓๓ เชียงสะพานลอยสุทธิสาร ถ.วิภาวดีรังสิต พญาไท กทม. ๑๐๕๐๐

ให้บริการ

- จัดตั้งห้องสมุด
- ออกแบบแปลนห้องสมุด
- จัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ห้องสมุด
- จัดหาครุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับห้องสมุด
- จัดทำบัตรรายการ ครอบชุด
- รับผิดชอบปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงานห้องสมุด
- เป็นศูนย์กลางการรับและบริจาคหนังสือ

จำหน่าย

ครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ ทุกประเภทในห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน
พร้อมด้วยคุณภาพดีเยี่ยม ในราคายุติธรรม เงินสดลดเปอร์เซ็นต์

สมาชิกสมาคม

โปรดรีบสมัคร เป็นสมาชิกสมาคมห้องสมุดฯ ตั้งแต่วันนี้ และท่าน
จะได้รับ วารสารห้องสมุด ข่าวสมาคม และข่าวสารต่างๆ จาก
สมาคม

สนใจใช้บริการ โปรดโทรศัพท์ติดต่อโดยตรงได้ที่ ๒๖๑ - ๒๐๔๔
หรือตามที่อยู่ข้างบน

